

ALLMÄNT VILLKOR

Samspar Församlingsförsäkring GRF50:4

2021-01-01

svedea

Grundvillkor för Samspar Församlingsförsäkring GRF50:4

Detta försäkringsvillkor utgör en del av försäkringsavtalet mellan försäkringstagaren och försäkringsgivaren. Försäkringsavtalet består av:

- Försäkringsbrev/bevis med specifikationer och särskilda villkor
- Grundvillkor (detta villkor)
- Allmänna avtalsbestämmelser, AA
- Försäkringsavtalslagen (2005:104, FAL)
- Övrig svensk rätt.

Försäkringsbrevet med specifikationer och angivna försäkringsvillkor gäller före ej tvingande lagregler. Innehåller de olika delarna av försäkringsavtalet motstridiga bestämmelser gäller tolkningsföreträde i den ordning som anges ovan, dock alltid så att särskilda regler har företräde framför generella. Villkoret ingår i en serie villkor för företagsförsäkring. Samtliga dessa villkor är indelade efter ett gemensamt system, vilket medför att numreringen inte alltid är löpande. I försäkringsbrevet finns - i aktuella fall - uppgifter om:

• Försäkringsperiod	• Försäkringsbelopp
• Försäkrad verksamhet	• Försäkringsomfattning
• Försäkringsställe(n)	• Försäkringsvillkor
• Försäkrad egendom	• Grundsjälvrisiker

De villkor som gäller för försäkringsavtalet anges i försäkringsbrevet med villkorsnummer och villkorsnamn. Kortare villkorstexter kan finnas i försäkringsbrevet.

OLIKA TYPER AV VILLKOR

- Grundvillkor
- Tilläggsvillkor för produkttillval
- Tilläggsvillkor för utvidgningar och begränsningar

Fet stil anger när ord, uttryck eller begrepp finns förklarade i kapitel Definitioner i Allmänna avtalsbestämmelser och Definitioner (AA).

Detta villkor innehåller nedan angiven omfattning. Det framgår av försäkringsbrevet/beviset vilken omfattning just din försäkring har.

EGENDOMSFÖRSÄKRING

- Allrisk - plötslig och oförutsedd fysisk skada på eller förlust av försäkrad egendom
- Skada på glas, skylt, markis
- Skada under transport
- Rån

FÖLJDSKADEFÖRSÄKRING

Avbrott/extrakostnad/hyresförlust i rörelsen vid ersättningsbar skada.

ANSVARSFÖRSÄKRING

Allmänt ansvar och produktansvar.

RÄTTSSKYDDSFÖRSÄKRING

- Tvist
- Skattemål

KRISFÖRSÄKRING

Kristerapi för anställd som drabbas av akut psykisk kris.

OLYCKSFALLSFÖRSÄKRING

Personskada som drabbar bland annat medlemmar, anställda, förtroendevalda och deltagare i församlingens verksamhet.

STYRELSEANSVARSFÖRSÄKRING

Ersätter skadeståndskrav som kan drabba valda styrelseledamöter, suppleanter och interna revisorer.

SANERINGS- OCH HUSBOCKSFÖRSÄKRING

Gäller för försäkrade byggnader inrymmande bostäder, kontor och/eller samlingslokaler.

FÖRMÖGENHETSBROTTSFÖRSÄKRING

Gäller för förmögenhetsbrott begånget av anställda.

CISTERN- OCH OLJESKADEFÖRSÄKRING

Skada på cisterner med innehåll och ersätter skada till följd av vätska som plötsligt och oförutsett rinner ur cistern.

SÄRSKILD OMFATTNING

Ersättning för självrisk och bonusförlust vid skada på lånat fordon och ersättning för resekostnader vid skada på kyrka/samlingslokal.

TJÄNSTERESEFÖRSÄKRING

Gäller för anställda vid tjänsteresa inom hela världen. Försäkringen omfattar bland annat skada på egendom, sjuk och olycksfall, ansvar, kris med mera.

BEGRÄNSNINGAR I FÖRSÄKRINGSSKYDDET OCH SÄRSKILDA SJÄLVRISKER

I många försäkringsmoment finns undantag när försäkringen inte gäller. Det finns också andra begränsningar till exempel i form av högsta ersättning i vissa åtaganden. Försäkringen kan också gälla med en särskild självrisk för vissa moment, som är högre än grundsjälvrisk. All information om undantag, högsta ersättningsbelopp och särskilda självrisker som gäller för försäkringen står i försäkringsvillkoren eller anges i försäkringsbrevet.

Det är därför viktigt att du läser igenom villkoren och försäkringsbrevet och särskilt noterar vad som står under rubrikerna "Vad försäkringen inte gäller för", "Högsta ersättning" och "Särskild självrisk". Läggs också särskilt märke till vad som står under "Säkerhetsföreskrifter" samt "Åtgärder i samband med skada - räddningsplikt", vilka punkter du också kan läsa mer om nedan. Observera även att försäkringen endast omfattar den verksamhet som är angiven i försäkringsbrevet.

UPPLYSNINGSPLIKT

Både vid tecknandet och vid förnyelse av försäkringen är det viktigt att du lämnar rätt uppgifter om försäkringsbelopp eller andra uppgifter som ligger till grund för försäkringen. Om du inser att försäkringsgivaren tidigare har fått oriktiga eller ofullständiga uppgifter om förhållanden av uppenbar betydelse för riskbedömningen ska du utan oskäligt dröjsmål rätta uppgifterna.

RISKÖKNING

Ändras de förhållanden som ligger till grund för försäkringen och medför ändringen ökad risk för skada, ska du meddela detta till försäkringsgivaren. Har du uppsåtligt eller av oaktsamhet inte uppfyllt din upplysningsplikt kan det, liksom vid riskökning, leda till att försäkringsgivaren är fri från ansvar för, eller endast har ett begränsat ansvar för skada.

SÄKERHETSFÖRESKRIFTER

För att minska risken för skada gäller försäkringen med vissa säkerhetsföreskrifter. Försäkringsvillkoren innehåller ett särskilt avsnitt med de föreskrifter som gäller för egendomsförsäkring. Där anges också viktiga föreskrifter avseende hantering av datorprogram och datainformation samt övriga skadehändelser.

Föreskrifterna är tillämpliga både för egendoms- och avbrottsförsäkringen. Föreskrifter kan också anges i försäkringsbrevet/beviset eller i särskilt villkor som framgår av försäkringsbrevet/beviset.

Om föreskrifterna inte följs och det inträffar en skada betalas ersättning endast i den utsträckning skadan kan antas ha inträffat även om föreskriften hade följts.

ÅTGÄRDER I SAMBAND MED SKADA

RÄDDNINGSPLIKT

Försäkrad ska efter förmåga

- avvärja skada som kan befaras vara omedelbart förestående
- begränsa skada som redan inträffat
- snarast möjligt omhänderta och skydda skadad egendom
- vidta lämpliga åtgärder, även provisoriska för att upprätthålla den försäkrade rörelsens drift
- söka bereda arbetstagare som blivit arbetslösa annan produktiv sysselsättning.

SKADEANMÄLAN

Skada som kan medföra ersättningskrav ska anmälas till försäkringsgivaren så snart som möjligt, dock senast ett år efter det att det förhållande som enligt försäkringsavtalet berättigar till sådant försäkringsskydd inträdde. Vid stöld, inbrott, rån, överfall eller annat brott ska polisanmälan göras och kopia på anmälan sändas till försäkringsgivaren.

ERSÄTTNINGSKRAV

Krav på försäkringsersättning eller annat försäkringsskydd ska framställas till försäkringsgivaren senast ett år från tidpunkten när det förhållande som enligt försäkringsavtalet berättigar till sådant skydd inträdde. Annars går rätten till ersättning förlorad.

Med "det förhållande" menas, exempelvis

- vid egendomsförsäkring - tidpunkten då skadan upptäcks,
- vid avbrotts- extrakostnads- och hyresförlustförsäkring - tidpunkten för ansvarstidens slut
- vid ansvarsförsäkring - tidpunkten då den försäkrade fick kännedom om skadeståndskrav mot honom, oavsett om kravet preciserats ekonomiskt,
- vid rättsskydds-försäkring - tidpunkten för tvistens uppkomst,
- vid olycksfall - tidpunkten för olycksfallet.

INNEHÅLL

Försäkringens omfattning framgår av försäkringsbrevet.

PRISBASBELOPP

Belopp som fastställs enligt socialförsäkringsbalken (2010:110) 2 kap. 6 och 7 §§ och gäller per 1 januari skadeåret.

Innehållsförteckning

A	EGENDOMSFÖRSÄKRING	9
1	Vem försäkringen gäller för	9
2	När försäkringen gäller	9
3	Var försäkringen gäller	9
4	Försäkrad verksamhet	9
5	Försäkrat intresse	9
6	Vad försäkringen gäller för	9
7	Vad försäkringen inte gäller för	10
8	Försäkrad egendom	11
9	Försäkringsbelopp - Högsta ersättning	12
10	Självrisk	14
11	Säkerhetsföreskrifter	14
12	Åtgärder vid skada	24
13	Anmälan om skada med mera	24
14	Skadevärderingsregler	24
15	Ersättningsregler	28
16	Tidpunkt för betalning av ersättning	31
B	FÖLJDSKADEFÖRSÄKRING	32
1	Vem försäkringen gäller för	32
2	När försäkringen gäller	32
3	Var försäkringen gäller	32
5	Försäkrat intresse	32
6	Vad försäkringen gäller för	33
7	Vad försäkringen inte gäller för	33
9	Försäkringsbelopp - Högsta ersättning	33
10	Självrisk	34
11	Säkerhetsföreskrifter	34
12	Åtgärder vid skada	34
13	Anmälan om skada med mera	35
14	Skadevärderingsregler	35
15	Ersättningsregler	36
16	Tidpunkt för betalning av ersättning	36
E	ANSVARSFÖRSÄKRING	37
1	Vem försäkringen gäller för	37
2	När försäkringen gäller	37
3	Var försäkringen gäller	37
4	Försäkrad verksamhet	37
6	Vad försäkringen gäller för	38
7	Vad försäkringen inte gäller för	38
9	Försäkringsbelopp - Högsta ersättning	41
10	Självrisk	42
11	Säkerhetsföreskrifter	42
12	Åtgärder vid skada	42
13	Anmälan om skada med mera	43
15	Ersättningsregler	44
F	RÄTTSSKYDDSFÖRSÄKRING	45
1	Tvister	45
2	Skattemål	47
3	Miljöbrott	47
4	Gemensamma bestämmelser	48

G	KRISFÖRSÄKRING 50	
1	Vem försäkringen gäller för	51
2	När försäkringen gäller	51
3	Var försäkringen gäller	51
6	Vad försäkringen gäller för	51
9	Försäkringsbelopp - Högsta ersättning	51
10	Självrisk	51
13	Anmälan om skada	51
15	Ersättningsregler	52
16	Tidpunkt för betalning av ersättning	52
H	OLYCKSFALLSFÖRSÄKRING	53
1	Vem försäkringen gäller för	53
2	När försäkringen gäller	53
3	Var försäkringen gäller	53
4	Försäkrad verksamhet	53
6	Vad försäkringen gäller för	53
7	Vad försäkringen inte gäller för	54
9	Försäkringsbelopp - Högsta ersättning	54
10	Självrisk	55
12	Åtgärder vid skada	55
13	Anmälan om skada	55
14	Skadevärderingsregler	56
15	Ersättningsregler	56
16	Tidpunkt för betalning av ersättning	60
I	STYRELSEANSVARSFÖRSÄKRING	61
1	Vem försäkringen gäller för	61
2	När försäkringen gäller	61
3	Var försäkringen gäller	61
6	Vad försäkringen gäller för	61
7	Vad försäkringen inte gäller för	61
9	Försäkringsbelopp - Högsta ersättning	62
10	Självrisk	62
12	Åtgärder vid skada	62
13	Anmälan om skada	62
15	Ersättningsregler	63
16	Tidpunkt för betalning av ersättning	64
J	SANERINGS- OCH HUSBOCKSFÖRSÄKRING	65
1	Vem försäkringen gäller för	65
2	När försäkringen gäller	65
3	Var försäkringen gäller	65
6	Vad försäkringen gäller för	65
7	Vad försäkringen inte gäller för	65
9	Försäkringsbelopp - Högsta ersättning	66
10	Självrisk	66
11	Säkerhetsföreskrifter	66
12	Åtgärder vid skada	66
13	Anmälan om skada med mera	66
16	Tidpunkt för betalning av ersättning	67

K	FÖRMÖGENHETSBROTTFÖRSÄKRING	68
1	Vem försäkringen gäller för	68
2	När försäkringen gäller	68
3	Var försäkringen gäller	68
4	Försäkrad verksamhet	68
6	Vad försäkringen gäller för	68
7	Vad försäkringen inte gäller för	69
9	Försäkringsbelopp - Högsta ersättning	69
10	Självrisk	70
11	Säkerhetsföreskrifter	70
12	Åtgärder vid skada	71
13	Anmälan om skada med mera	71
14	Skadevärderingsregler	72
15	Ersättningsregler	72
16	Tidpunkt för betalning av ersättning	72
L	CISTERN- OCH OLJESKADEFÖRSÄKRING	73
1	Cisternförsäkring	73
2	Oljeskadeförsäkring - egen egendom	73
3	Oljeskadeförsäkring - Tredje man tillhörig egendom	74
4	Särskilda bestämmelser	74
M	SÄRSKILD OMFATTNING	75
1	Självriskeliminering	75
2	Resekostnader	75
N	TJÄNSTERESEFÖRSÄKRING	76
I	Försäkringens giltighet och omfattning	76
II	Sjuk- och Olycksfallsförsäkring	77
III	Överfallsskydd (Personskada)	81
IV	Kidnappning	82
V	Krisförsäkring	82
VI	Resgodsskydd	83
VII	Försening	85
VIII	Reseavbrott/ersättningsresa	85
IX	Självriskskydd	86
X	Ansvar gällande för privatperson	86
XI	Rättsskydd gällande för privatperson	88
XII	Merkostnader för boende och resa vid evakuering	90
XIII	Merkostnader för förlängd vistelse	90
XIV	Avbeställningsförsäkring	91
XX	Allmänna Avtalsbestämmelser	91
	DEFINITIONER	92

A Egendomsförsäkring

1 Vem försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för **försäkringstagaren** såsom ägare av försäkrad egendom.

1.1 ANNAN ÄGARE

Försäkringen gäller dessutom för annan ägare av försäkrad egendom som:

- försäkringstagaren enligt avtal åtagit sig ansvar för,
- är namngiven såsom medförsäkrad i försäkringsbrevet/beviset,
- är försäkringstagarens arbetstagare eller kund avseende egendom enligt 9.1 eller försäkringsbrevet/beviset.

2 När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för skada som inträffar under den tid försäkringen är i kraft (försäkringstiden).

3 Var försäkringen gäller

3.1 PÅ FÖRSÄKRINGSSTÄLLET

Försäkringen gäller för försäkrad egendom inom försäkringsställe som anges i försäkringsbrevet.

3.2 PÅ ANNAN PLATS

Försäkringen gäller intill högst SEK 400 000 vid tillfällig förvaring, dock längst i 6 månader, på annan plats inom Norden.

3.3 VID RÅN ELLER ÖVERFALL

Försäkringen gäller i hela världen vid rån eller överfall i samband med tjänsteutövning.

3.4 UNDER TRANSPORT

Försäkringen gäller för skada under transport inom Norden, till och från angivet försäkringsställe, med försäkringstagarens egna, hyrda eller leasade fordon samt under lastning och lossning i samband med sådan transport.

3.5 ARBETSOMRÅDE

Utän särskilt avtal gäller försäkringen inte på arbetsområde.

3.6 VID RESA

Försäkringen gäller vid resa i hela världen om resan avses att vara högst 45 dagar.

4 Försäkrad verksamhet

Försäkringen gäller för skada som drabbar i försäkringsbrevet angiven förenings- eller församlingsverksamhet.

5 Försäkrat intresse

Försäkringen omfattar endast skada som består i att egendomens värde minskar eller går förlorat.

6 Vad försäkringen gäller för

6.1 ALLRISK

Försäkringen gäller, dock med undantag enligt punkt 7, för plötslig och oförutsedd fysisk skada på eller förlust av försäkrad egendom.

6.1.1 UTSTRÖMNING FRÅN INSTALLATION ELLER VÅTUTRYMME

Försäkringen gäller även för skada genom oförutsedd utströmning av

- vatten från installation med därtill anslutna anordningar
- vattenånga eller vätska från installation eller anordning för lokaluppvärmning
- vatten från utrymme inomhus, som har golvbrunn och som för sin funktion försetts med isolering avsedd att förhindra utströmning.

6.1.2 LOKALISERING OCH FRILÄGGNING

Vid ersättningsbar skada enligt punkt 6.1.1 ersätts kostnad för lokalisering och friläggning av läckagestället inom byggnad för att möjliggöra reparation av det fel som har orsakat skadan. Även kostnad för återställande efter sådan reparation ersätts.

6.1.3 SÄKERHETSFÖRESKRIFTER

Beträffande säkerhetsföreskrifter och påföljd om dessa inte efterlevs, se punkt 11.

7 Vad försäkringen inte gäller för

Utöver Allmänna undantag enligt Allmänna avtalsbestämmelser AA, punkt 6.1, gäller följande undantag.

7.1 SKADA GENOM

Försäkringen gäller inte för skada genom

- översvämning (se dock punkt 9.2.1)
- genombrott av kraftverksdamm eller regleringsdamm för elkraftproduktion
- fukt, röta, mögel, svamp, eller vätska - som inte beror på vätska från installation med därtill anslutna anordningar
- vätskeutströmning från rökkanal, ventilationskanal, dräneringssystem, tak, altan, parkeringsdäck, takränna och utvändigt stuprör
- sotutströmning från rökkanals mynning eller från byggtork
- skadedjur, insekter, bakterier, virus eller smittoämnen
- sprängningsarbete
- stöld utan samband med inbrott eller utbrott. För stöld, utan samband med **inbrott** eller **utbrott**, av lös egendom i kyrka, gudstjänstlokal, församlingshem, bisättningskapell, gravkapell eller klockstapel gäller försäkringen för stöld som inträffar mellan 07.00 och 21.00 då kyrkan är öppen samt under annan tid då gudstjänst, annan kyrklig förrättning, konsert eller liknande förbereds, pågår eller då lokalen iordningställs efter sådan verksamhet.
- bedrägeri, förskingring eller liknande förmögenhetsbrott
- ändring av temperatur eller luftfuktighet till följd av fel i automatisk klimatanläggning
- förskjutning eller sättning i mark eller grundkonstruktion
- påkörning med motordrivet fordon för vilken trafikskadelagen (1975:1410, TSL) gäller
- datavirus
- smälta eller kontamination
- vind (oavsett vindhastighet) eller snötryck, som beror på felaktigt byggnadsarbete, felaktig byggnadskonstruktion, ingrepp i bärande stomme eller bristande underhåll
- storm på tält och plasthall, såvida inte annat anges i försäkringsbrevet/beviset
- frysning, om inte skäligen åtgärder vidtagits för att förhindra sådan skada.

7.2 SKADA PÅ

Försäkringen gäller inte för

- skada på varor, produkter i arbete eller kunders egendom, om skadan beror på fel i konstruktion, råd eller anvisning, fel i beräkningar eller beskrivningar, materialfel eller felaktigt utförd bearbetning, tillverkning, montering, reparation, förvaring eller annan hantering
- skada på golv- och väggbeklädnad inklusive tätskikt vid skada som orsakas av att tätskiktet är bristfälligt
- utrunnen vätska eller smälta
- kontaminerad egendom
- skada på eller förlust av datainformation, såvida skadan inte är en direkt följd av en ersättningsbar skada på eller förlust av datamedia
- skada på verktyg under transport eller vid lastning och lossning i samband med transport
- skada på kulvertanläggning och servisledning genom ras eller skred om skadan orsakas av schaktnings-, pålnings- eller spontningsarbete eller uppläggning av jord- eller stenmassor eller gruvdrift.

7.3 SKADA SOM BESTÅR I

Försäkringen lämnar inte ersättning för skada som består i

- förslitning, förbrukning, utmattning, korrosion (till exempel rost eller frätning), kavitation, beläggning eller avsättning
- förlust av värme- eller elenergi, värmebärare eller vatten.

7.4 SKADA AV ANNAN ART

Försäkringen gäller inte för skada som är av sådan art att den inte påverkar egendomens användbarhet eller som kan avhjälpas genom normal service eller justering.

7.5 YRKESMÄSSIG TRANSPORT

Försäkringen gäller inte för skada vid yrkesmässig transportverksamhet.

7.6 SKADA GENOM INRE ORSAK

Försäkringen gäller inte för skada genom **inre orsak** (så kallad maskinskada) på

- elpatron i värmepanna eller varmvattenberedare
- rökgång, fundament, murverk, inmurning eller infodring
- formar och utbytbara verktyg
- förbrukningsmaterial,

såvida skadan inte orsakats av brand, explosion, åskslag eller elfenomen.

8 Försäkrad egendom

Försäkringen omfattar egendom som anges i försäkringsbrevet eller försäkringsbeviset med objekttyp eller på annat sätt. Försäkringen gäller som flytande försäkring inom i försäkringsbrevet angivna försäkringsställen.

8.1 UNDANTAGEN EGENDOM

Försäkringen omfattar nedan angiven egendom endast om denna särskilt anges i försäkringsbrevet:

- mötestält (se punkt 6.1.2.4)
- egendom förvarad utomhus
- container uppställd utomhus samt egendom förvarad i denna
- trafikförsäkringspliktiga motordrivna fordon och släpfordon till dessa
- luftfartyg, svävare, hydrokoptrar, segel- eller maskindrivna skepp och båtar, timmersläp, kassuner, pontoner, pontonkranar, mudderverk eller byggnadsverk, under bogsering till sjöss
- mobilkranar, tornsvängkranar, gräv-, schakt-, väg- och pålningsmaskiner
- sådana delar av maskinfundament, byggnadsgrund eller grundmur som ligger lägre än såväl lägsta källargolv som angränsande jord- eller vattenyta
- egendom som försäkringstagaren hyr ut eller leasar ut
- kulvertanläggning och servisledning längre än 20 meter
- produktiv skog och skogsmark
- brunn och vattentäkt
- egendom på arbetsområde
- levande djur och växande gröda
- båthus, brygga, badhytt, kallbadhus, växthus, plasthall, tält och tillfälligt hus, till exempel barack eller liknande, samt egendom i sådana hus
- annans egendom bestående av pengar och värdehandlingar.

8.2 ÖVRIG EGENDOM

8.2.1 MÖTESTÄLT

Om det i försäkringsbrevet anges att mötestält ingår gäller försäkringen även för sådant och till detta hörande inventarier, inredning och fast monterade högtalare, dock inte musikinstrument, radio- och högtalarutrusning som inte är fast monterad.

Anmärkning

Med mötestält avses tält på fast konstruktion (ställningar, master, stolpar, linor eller liknande) och inte uppbygget av luftövertryck.

För rest mötestält gäller försäkringen, om inte annat anges i försäkringsbrevet, med förhöjd självrisk enligt punkt 10.2.

8.2.2 BYGGNAD

Till byggnad räknas även fast inredning och utsmyckning såsom:

- vägg-, tak- och glasmålningar
- ljudluckor
- tornprydnader t. ex. kors, tupp
- gravkor eller liknande avbalkning
- klockor
- ringningsanordning
- tornur
- bänkar, stolar
- orgel och orgelfasad
- högtalaranläggning och hörslinga
- altaruppsats och altarskåp
- dopfont
- predikstol
- ljuskronor.

9 Försäkringsbelopp - Högsta ersättning

Försäkringen gäller med ett gemensamt försäkringsbelopp för egendom tillhörig samma objekttyp inom i försäkringsbrevet angivna försäkringsställen. För byggnad gäller fullvärdesförsäkring eller förstärksförsäkring. För lös egendom gäller fullvärdesförsäkring. Vid fullvärdesförsäkring och förstärksförsäkring anges detta i försäkringsbrevet eller i försäkringsbeviset. För fastställande av försäkringsbelopp, se punkt 15.13.

9.1 BEGRÄNSADE BELOPP

Försäkringen omfattar följande egendom intill högst nedan angivna belopp. Beloppen kan höjas - tilläggsbeloppet anges i försäkringsbrevet/beviset.

Vid försäkring av Byggnad

- Trädgård, tomt och markanläggning 12 Prisbasbelopp
- Fastighetsinventarier 5 Prisbasbelopp
- Merkostnad till följd av myndighetsbeslut 20 Prisbasbelopp
- Merkostnad till följd av byggnads särart 20 Prisbasbelopp

Vid försäkring av Lös egendom;

- Varor och lotterivinster 2 Prisbasbelopp
- Kyrksilver som förvaras på annat sätt än enligt punkt 11.5.4
Säkerhetsföreskrifter - Inbrott 0.5 Prisbasbelopp
- Ritningar, arkivalier och datainformation 2 Prisbasbelopp
- Licens för nyttjanderätt till standardprogram 1 Prisbasbelopp
- Pengar och värdehandlingar
 - Förvarade på försäkringsstället i låst värdeskåp med lägsta klassning enligt: 5 Prisbasbelopp
 - SIS 70 40 01, klass V3
 - SIS 83 75 01, lägst klass V2S
 - Svensk standard SMS 3000/SS 3000, lägst 80-120 poäng
 - Svensk standard SMS 3150/INSTA 610, lägst 40 poäng
 - LPS 1183, lägst Grade II
 - Europeisk standard SS - EN 1143-1, lägst Grade II
 - Förvarade på försäkringsstället i låst värdeskåp i övrigt 2 Prisbasbelopp
 - Förvarade på annat sätt på försäkringsstället 0.5 Prisbasbelopp
 - Vid rån eller överfall 5 Prisbasbelopp
- Annans egendom bestående av **stöldbegärlig egendom** 10 Prisbasbelopp
- Arbetstagares egendom, dock inte pengar och värdehandlingar 0.2 Prisbasbelopp
per arbetstagare eller enligt kollektivavtal
- Skylt och markis 1 Prisbasbelopp
- Hyrd lokal som försäkringstagaren enligt hyreskontrakt är skyldig att svara för 2 Prisbasbelopp
- Egen bekostad fast inredning 10 Prisbasbelopp

9.2 HÖGSTA ERSÄTTNING

För vissa skadehändelser är högsta ersättning begränsad enligt nedan, om inte annat anges i försäkringsbrevet eller i försäkringsbeviset.

9.2.1 NATURSKADA OCH DAMMGENOMBROT

Den sammanlagda ersättningen för egendom, avbrott, hyresförlust, extrakostnad och röjning är begränsad till

- SEK 6 000 000 per skadetillfälle vid skada genom jordskred, jordras, berggras, lavin, jordskalv, genombrott av damm för magasinering av vatten såsom vattenmagasin vid vattenverk, kvarn- eller branddamm
- SEK 1 000 000 per skadetillfälle vid skada genom skyfall, snösmältning, stigande hav, sjö eller vattendrag när vatten strömmar från markytan direkt in i byggnad eller inomhus tränger upp ur avloppsledning.

9.2.2 VATTEN- OCH ANNAN VÄTSKEUTSTRÖMNING

För skada genom annan vätskeutströmning än

- vatten från installation med därtill anslutna anordningar
- vattenånga eller vätska från installation eller anordning för lokaluppvärmning
- vatten från utrymme inomhus, som har golvvbrunn och som för sin funktion försetts med isolering avsedd att förhindra utströmning
- vatten från pumpgrop vid oförutsett fel på pumpmaskineriet eller vid strömbrott
- vätska från kyl- eller frysenhet vid strömbrott eller fel på enheten

är ersättningen begränsad till SEK 1 000 000 per skadetillfälle.

9.2.3 RÅN

För skada genom rån eller överfall är ersättningen begränsad till SEK 1 000 000 per skadetillfälle.

Vid rån av egendom

- bestående av pengar och värdehandlingar, inom eller utanför försäkringslokal, är ersättningen begränsad till 5 **prisbasbelopp** per skadetillfälle
- bestående av
 - föremål helt eller delvis av ädel metall, äkta pärlor eller ädelstenar
 - ur avsedda att bäras
 - konstverkutanför försäkringslokal är ersättningen begränsad till SEK 400 000 per skadetillfälle.

9.2.4 KYL OCH FRYS

Vid skada på egendom i kyl- eller frysenhet till följd av åskslag, strömavbrott eller annat **elfenomen** utgör högsta ersättning ett (1) **prisbasbelopp**.

9.2.5 LÅSÄNDRINGAR

För låsändringar till följd av att nyckel eller låskod stulits i samband med inbrott eller utbrott i försäkringslokal eller vid rån hos försäkringstagaren eller dennes ombud är ersättningen begränsad till SEK 80 000 per skadetillfälle.

9.2.6 TRANSPORT

För skada under transport, samt under lastning och lossning i samband med sådan transport, är ersättningen begränsad till SEK 200 000 per skadetillfälle.

9.2.7 MONTERING, LYFT MED MERA

För annan skada än brand i samband med montering, demontering, lyft och förflyttning inom försäkringsställe, och av den föranledd följskada är ersättningen begränsad till SEK 400 000 per skadetillfälle. Denna begränsning gäller inte för skada i samband med egendomens underhåll på försäkringsstället.

9.2.8 SKADEGÖRELSE UTAN SAMBAND MED INBROTT ELLER UTBROTT

Den sammanlagda ersättningen för egendom, avbrott, hyresförlust, extrakostnad och röjning är begränsad till 125 prisbasbelopp per skadetillfälle vid skadegörelse på försäkrad egendom utan samband med inbrott eller utbrott.

För skada

- genom olovlig målning, färgning, klotter, inristning eller liknande
- på av försäkringstagaren hyrd byggnad eller lokal som denne enligt hyreskontrakt är skyldig att svara för

är dock ersättningen begränsad till SEK 40 000 per skadetillfälle.

9.2.9 SMASH AND GRAB

För skada genom tillgrepp utifrån genom krossat fönster är ersättningen för stulen eller skadad stödbegärlig egendom begränsad till sammanlagt högst SEK 8 000 per fönster såvida fönstret inte är särskilt skyddat enligt föreskrifter i punkt 11.5.5.

9.2.10 SNÖTRYCK

Vid skada till följd av snötryck utgör högsta ersättning SEK 5 000 000.

9.3 INVESTERING OCH PRISÄNDRING

Har egendomens värde under försäkringsåret ökat genom investering eller prisändring höjs kalkyl- eller försäkringsbeloppet från försäkringsårets början enligt nedan. Avser försäkringsbeloppet helvärdesförsäkrad egendom gäller reglerna för underförsäkring om försäkringsbeloppet var felaktigt vid försäkringsårets början.

9.3.1 BYGGNAD

För byggnad gäller att vid

- fullvärdesförsäkring är värdestegring genom investering begränsad till 30 % av det vid försäkringsårets början gällande kalkylbeloppet (enligt tillämplig värderingsmetod) per byggnad
- förstarisikförsäkring är värdestegring begränsad till prisändring.

9.3.2 MASKINERIER

För maskinerier gäller att vid förstarisikförsäkring är värdestegring begränsad till prisändring.

9.3.3 VAROR

För varor gäller att vid förstarisikförsäkring är värdestegring begränsad till prisändring.

9.3.4 ÖVRIG EGENDOM

För övrig egendom gäller att vid

- förstarisikförsäkring är värdestegring begränsad till prisändring.

9.3.5 ANMÄLAN OM INVESTERING

Investering med värde över 5 miljoner kronor ska omedelbart anmälas till försäkringsgivaren.

9.2.11 TERRORISM

Skada på egendom och därav föranledda följskador (avbrott, extrakostnader, hyresförlust, räddnings- och röjningskostnader) som omfattas av försäkringen och som orsakats av terrorism ersätts upp till i försäkringsavtalet angivna försäkringsbelopp, dock högst 10 MEUR. För samtliga inom Norden uppkomna skador eller kostnader, vars uppkomst eller omfattning direkt eller indirekt står i samband med terrorism i dessa länder, är försäkringsgivarens totala ersättningskyldighet gentemot samtliga försäkringstagare och övriga försäkrade hos försäkringsgivaren gemensamt begränsad till 50 MEUR (totalskadegränsen).

Överstiger värdet av samtliga ersättningsbara skador (totalskadevärdet) till följd av terrorism total-skadegränsen betalas genom denna försäkring ersättning endast för så stor del av skadan som svarar mot förhållandet mellan totalskadegränsen och totalskadevärdet.

Vid tillämpningen av totalskadegränsen betraktas samtliga terrorhandlingar som företagits inom en period av 48 timmar som en och samma terrorhandling begången vid tidpunkten för den första terror-handlingen. Vid beräkning av totalskadegränsen tillämpas de valutakurser som gällde dagen innan terror-handlingen begicks. Försäkringen omfattar dock inte terrorism genom biologiska, kemiska, nukleära eller radiologiska ämnen. Se Allmänna avtalsbestämmelser.

10 Självrisk

10.1 GRUNDSJÄLVRISK

Vid varje skadetillfälle dras från beräknad skadekostnad enligt punkt 14, röjningskostnad med mera enligt punkt 14.15 och räddningskostnad enligt punkt 12.3 ett belopp som utgör den försäkrades självrisk.

Lägsta självrisk för försäkringen anges i försäkringsbrevet (grundsjälvrisk). För vissa skadehändelser är självrisken förhöjd enligt punkt 10.2. Är den valda grundsjälvrisken högre än de särskilda självriskerna gäller den högre grundsjälvrisken.

Avser försäkringen flera fastigheter enligt fastighetsregistret tillämpas en självrisk för varje fastighet. Ligger flera fastigheter inom samma kvarter tillämpas dock endast en självrisk för dessa.

10.2 SÄRSKILD SJÄLVRISK

10.2.1 UTSTRÖMNING FRÅN INSTALLATION ELLER VÅTUTRYMME

Självrisken är 0,5 **prisbasbelopp** utöver avtalad grundsjälvrisk, vid skada genom läckage från

- **tätskikt** med anslutningar och genomföringar
- **installation** genom åldersförändring, till exempel **korrosion** eller förslitning, eller av uppenbart eftersatt underhåll.

10.2.2 NATURSKADA OCH DAMMGENOMBROTT

Självrisken är 1 **prisbasbelopp** utöver avtalad grundsjälvrisk vid naturskada och dammgenombrott enligt punkt 9.2.1.

10.2.3 SNÖTRYCK

Självrisken är 1 **prisbasbelopp** utöver avtalad grundsjälvrisk, vid skada genom snötryck.

10.2.4 SKADA ORSAKAD AV MOTORDRIVET FORDON

Självrisken är 10% av skadebeloppet, dock lägst 1 **prisbasbelopp** och högst 5 **prisbasbelopp** vid skada orsakad av motordrivets fordon i det fall då trafikskadeersättning enligt Trafikskadelagen (1975:1410, TSL) inte lämnas eller då denna lag inte gäller.

10.2.5 INHÄGNAT OMRÅDE

Självrisken är 1 **prisbasbelopp** utöver avtalad grundsjälvrisk vid skada på egendom förvarad utomhus inom inhägnat område.

10.2.6 KULVERTANLÄGGNING

Självrisken är 0,5 **prisbasbelopp** vid skada på **kulvertanläggning** och **servisledning**.

10.2.7 MÖTESTÅLT

Självrisken är 10% av skadebeloppet, dock lägst 0,5 **prisbasbelopp** och högst 5 **prisbasbelopp**, vid skada på rest mötestält med tillhörande inventarier med mera, se punkt 6.1.2.4, som inträffar under perioden 1 oktober till 1 maj.

10.2.8 SKADA GENOM ÅSKSLAG

Vid skada genom åskslag betraktas samtliga skador, som inträffar inom 24 timmar på ett och samma försäkringsställe, som en skada och endast en självrisk tillämpas.

10.2.9 MUSIKINSTRUMENT

Självriskén vid skada på eller förlust av musikinstrument är 0,1 **Prisbasbelopp**.

10.2.10 STÖLD OCH SKADEGÖRELSE I KYRKA UTAN SAMBAND MED INBROTT ELLER UTBROTT

Vid stöld eller skadegörelse, utan samband med **inbrott** eller **utbrott**, av lös egendom i kyrka, gudstjänstlokal, församlingshem, bisättningskapell, gravkapell eller klockstapel är självriskén 1 **Prisbasbelopp**.

11 Säkerhetsföreskrifter

Med säkerhetsföreskrift avses en föreskrift om vissa bestämda handlingssätt eller anordningar som är ägnade att förebygga eller begränsa skada eller om vissa bestämda kvalifikationer hos den försäkrade eller dennes anställda eller andra medhjälpare.

Den försäkrade, anlitade uppdragstagare eller entreprenörer och berörda arbetstagare är skyldiga att följa i försäkringsavtalet angivna säkerhetsföreskrifter som försäkringsgivaren meddelat i syfte att förhindra eller begränsa skada.

11.1 GENERELLA REGLER

Den försäkrade ska utöver angivna föreskrifter i punkt 11.2 till 11.12 följa

- de föreskrifter som anges i försäkringsbrevet, Allmänna avtalsbestämmelser AA eller i särskilt villkor
- de föreskrifter som meddelas av tillverkare, leverantör, besiktningsman eller motsvarande, i syfte att förhindra eller begränsa skada
- de föreskrifter - med tillämpningsföreskrifter - som i syfte att förhindra eller begränsa skada meddelats i lag eller förordning om till exempel
 - brandfarliga och explosiva varor i lag (2010:1011) samt förordning (2010:1075) om brandfarliga och explosiva varor
 - elektrisk starkströmsanläggning i förordning (2009:22) om elektriska starkströmsanläggningar samt förordning (1993:1068) om elektrisk materiel.

11.2 SÄKERHETSFÖRESKRIFTER FÖR VISSA OBJEKT

11.2.1 DATORER OCH DATAMEDIA

11.2.1.1 DATORMILJÖ

Datoranläggning och maskinutrymme ska vara försedd med tillförlitlig och nödvändig kraftförsörjning samt sådan utrustning som skyddar mot skada genom åskslag, strömavbrott eller variationer i nätspänningen. Finns serviceavtal har Försäkringsgivaren rätt att få kopia av avtalet.

11.2.1.2 FÖRVARING AV BÄRBAR DATOR

På **försäkringsställe** ska bärbar **dator** på annan tid än normal arbets- och öppettid förvaras dold i skåp, låda eller liknande. Utanför **försäkringsställe** ska bärbar dator förvaras med rimlig aktsamhet. Exempel på rimlig aktsamhet är att egendomen hålls under uppsikt eller låses in i lokal, skåp eller låda.

11.2.1.3 FÖRVARING AV ORIGINALPROGRAM

Original exemplar av **programvara** ska förvaras på sådant sätt att inte exemplaret och installerat program kan skadas eller förloras vid samma skadetillfälle.

11.2.1.4 FÖRVARING AV BEVIS PÅ NYTTJANDERÄTT

Licensbevis eller licensetikettnummer ska förvaras på sådant sätt att **licensen** och installerat program inte kan skadas eller förloras vid samma tillfälle.

11.2.1.5 RUTINER FÖR SÄKERHETSKOPIA

Säkerhetskopia ska framställas dagligen under arbetsdag eller med den högre frekvens som vanligen tillämpas inom **försäkringstagarens** verksamhetsområde. Säkerhetskopia ska vara en komplett backup av all information och vara korrekt och funktionsduglig.

11.2.1.6 FÖRVARING AV SÄKERHETSKOPIA

Säkerhetskopia ska förvaras skild från originalet (datorns hårddisk) på ett sådant sätt att kopian och originalet inte kan skadas eller förloras vid samma skadetillfälle.

11.2.1.7 PROGRAMVARA FÖRSEDD MED HÅRDVARULÅS

Hårdvarulås får inte skruvas direkt på datorutgång utan ska anslutas via kabel. Låset skruvas fast under skrivbord eller motsvarande. För bärbara **datorer** ska **hårdvarulåset** förvaras på sådant sätt att **datorn** och **hårdvarulåset** inte kan skadas eller förloras vid samma skadetillfälle.

11.2.1.8 LARM

Larmanläggning ska vara aktiverad, i drift och fungerande enligt Svensk Försäkrings tekniska rekommendationer eller, om sådan inte är tillämplig, enligt tillverkarens eller av försäkringsbolagen godkänd anläggningens rekommendation. Vid krav på larmöverföring ska larm nå fysisk person som kan vidta nödvändiga åtgärder.

11.2.2 RITNINGAR, ARKIVALIER OCH DATAINFORMATION

För att förhindra skada på **ritningar** och andra **arkivalier**, det vill säga, register, kartotek och dylikt, som vid skada inte kan rekonstrueras utan anlitan av expertis, ska dessa vara mikrofilmade eller på annat sätt kopierade. Filmen eller kopian ska förvaras på sådant sätt att den inte kan förstöras i samband med att originalen skadas. För **datainformation** gäller reglerna enligt punkt 11.2.1.

11.2.3 EGENDOM AV ANTIKVARISKT, KULTURHISTORISKT OCH KONSTNÄRLIGT VÄRDE

Egendom av antikvariskt, kulturhistoriskt och konstnärligt värde ska vara särskilt dokumenterad, till exempel med foto, **ritningar** etcetera, och vara upptagen på särskild inventarieförteckning. Aktuell dokumentation ska förvaras på sådant sätt att den inte kan förstöras i samband med att egendomen skadas. Detta gäller även **K/Q-märkt byggnad**.

11.3 SÄKERHETSFORESKRIFTER - BRAND

11.3.1 REVISIONSBESIKTNING AV ELEKTRISK STARKSTRÖMSANLÄGGNING

Elektrisk starkströmsanläggning ska på **försäkringstagarens** bekostnad revisionsbesiktigas i den omfattning som framgår nedan. Elektrisk starkströmsanläggning är enligt gällande statliga föreskrifter varje elanläggning för sådan spänning, ström eller frekvens som kan vara farlig för person eller egendom. Se ELSÄK-FS 2008:3 - Elsäkerhetsverkets föreskrifter och allmänna råd om innehavarens kontroll av elektriska starkströmsanläggningar och elektriska anordningar.

Revisionsbesiktning ska ske om det sammanlagda **nyansskaffningsvärdet** för **maskinerier** och **varor** överstiger 500 **prisbasbelopp** och/eller försäkringsbeloppet/kalkylvärdet för byggnad inrymmande kyrka eller samlingslokal överstiger 500 **prisbasbelopp**.

Revisionsbesiktning ska utföras av besiktningsingenjör auktoriserad av Svenska Brandskyddsföreningens Elektriska Nämnd. Intyg om revisionsbesiktning ska utfärdas av besiktningsingenjören och ska av **försäkringstagaren** på begäran uppvisas för försäkringsgivaren. Vid revisionsbesiktningen påtalade fel och brister ska av behörig person rättas till inom två månader efter besiktningen.

Den första revisionsbesiktningen ska göras inom ett år efter det att hela anläggningen blivit besiktningspliktig. Därefter ska revisionsbesiktning ske vart tredje kalenderår med högst 40 månader mellan besiktningarna. Annan besiktningsfrekvens kan gälla och framgår då av försäkringsbrevet/beviset. Denna säkerhetsföreskrift gäller inte i det fall den försäkrade verksamheten består av kontor eller bostadsfastighet.

11.3.2 BRANDSLÄCKNINGSPREDSKAP

Brandsläckningsredskap ska finnas i den utsträckning som anges av kommunens brand- eller räddningstjänst eller av försäkringsgivaren.

11.3.3 BRANDLARMANORDNING

Brandlarmanläggning ska finnas i den utsträckning som anges av kommunens brand- eller räddningstjänst eller av försäkringsgivaren. Brandlarmanläggning ska vara aktiverad, i drift och fungerande enligt Svensk Försäkrings tekniska rekommendationer, FTR 110. Larm ska nå fysisk person som kan vidta nödvändiga åtgärder.

11.3.4 BRANDDÖRRAR OCH ANNAN SEKTIONERING

Branddörr, brandlucka och annan liknande sektionering ska vara stängd eller vara uppställd med anordning som stänger dörren, brandluckan eller sektioneringen vid rökutveckling. Genomföringar och andra öppningar i brandsektionering ska vara tätade med tygodkända brandtätningmetoder.

11.3.5 UPPVÄRMNINGSANORDNINGAR

Brännbart material ska hållas på nödvändigt avstånd från heta ytor på eldstäder och rökkanaler eller skyddas med isolering mot överhettning. Varmluftspanna, byggdör och annan flyttbar anordning för uppvärmning med fast, flytande eller gasformigt bränsle ska vara av typ som godkänts av Sveriges Provings- och Forskningsinstitut eller annan behörig instans. Flyttbar elvärmeapparat ska vara utförd enligt gällande EU-direktiv - CE-märkt.

Flyttbara uppvärmningsanordningar får inte användas i brand- eller explosionsfarliga utrymnen. Byggdör får användas för uppvärmning av **byggnad** endast i samband med byggnads- och anläggningsarbete.

11.3.6 BATTERILADDNING

Vid laddning av batteri för drivning av fordon ska Arbetsmiljöverkets föreskrifter angående blybatterier följas.

11.3.7 BRÄNNBART MATERIAL FÖRVARAT UTOMHUS

På annan tid än under normal arbets- och öppetid får inte emballage eller annat brännbart material, till exempel lastpallar, plastbackar, avfall med mera, förvaras på lastkaj, varuintag eller annan plats utomhus närmare än 6 meter från **byggnad**.

Föreskriften gäller dock inte om förvaringen sker

- på lastkaj, varuintag eller annan plats skyddad med godkänd sprinkleranläggning
- inom inhägnat område som uppfyller kraven enligt punkt 11.5.7
- i slutna och låsta container som uppfyller kraven enligt punkt 11.5.8.

11.3.8 TOBAKSRÖKNING

Rökning får ske i kontor, matsalar, samlingslokaler, på särskilt anvisade platser och, efter godkännande från försäkringsgivaren eller kommunens brand- eller räddningstjänst, även på fasta arbetsplatser. På övriga platser får rökning inte ske.

11.3.9 MOTORDRIVET FORDON

Motordrivet fordon (motorfordon, traktor, motorredskap och terrängmotorfordon) får i för arbetet nödvändig omfattning föras in eller användas i lokal eller upplag under förutsättning att

- fyllning, tömning eller byte av bränslebehållare samt laddning av batteri sker på ett betryggande sätt och på plats avskild från lokalen eller upplaget i övrigt
- permanent lastnings- och lossningsplats förses med brandsläckningsredskap
- försäkringsgivaren eller kommunens brand- eller räddningstjänst lämnat medgivande till detta om lokalen eller upplaget är brand- eller explosionsfarliga.

Motordrivet fordon får inte utan medgivande av Försäkringsgivaren eller kommunens brand- eller räddningstjänst garageras inom fabriktions- eller lagerlokal eller upplag.

11.3.10 SPECIELLA ANORDNINGAR

Sådana anordningar där risk för överhettning föreligger, exempelvis bastuaggregat och kaffebryggare, ska vara försedd med timer som inte går att koppla ur.

11.3.11 BRANDFARLIGA HETA ARBETEN

11.3.11.1 ALLMÄNNA SÄKERHETSFÖRESKRIFTER

Dessa säkerhetsföreskrifter för **heta arbeten** gäller för tillfällig arbetsplats där **heta arbeten** utförs och fara för **brand** kan föreligga. Med **heta arbeten** avses svetsning, skärning, lödning, takläggning, bearbetning med snabbgående verktyg och annat arbete som medför uppvärmning eller gnistbildning. Den försäkrade svarar gentemot Försäkringsgivaren för att nedanstående säkerhetsföreskrifter följs av

1. den försäkrades företagsledning
2. övriga anställda hos den försäkrade
3. entreprenörer och andra uppdragstagare som anlitas av den försäkrade.

Om någon som anges i punkt 1 till 3 ovan, inte följer dessa säkerhetsföreskrifter kan ersättningen minskas eller helt utebli. Se punkt 11.20.2.

Anmärkning

För heta arbeten på tak gäller även särskilda föreskrifter enligt punkt. 11.3.11.2.

Säkerhetsregel nr 0 - Tillstånd

Den som avser att bedriva eller låta bedriva **heta arbeten** på tillfällig arbetsplats (till exempel ägare eller brukare av fastighet eller total- eller generalentreprenör) ska skriftligen utse en tillståndsansvarig som ska bedöma om arbetena medför fara för **brand**.

Om fara för **brand** anses föreligga, får **heta arbeten** utföras endast under förutsättning att den tillståndsansvarige

- utfärdar tillstånd för arbetena på Svenska Brandskyddsföreningens (SBF) blankett: "Tillstånd/Kontrolllista" för **heta arbeten** eller motsvarande, som ska vara fullständigt ifyllt
- under arbetenas utförande förvissas sig om att nedanstående säkerhetsregler följs.

Den tillståndsansvarige får delegera sitt ansvar endast om den som utsett honom skriftligen medgivit detta.

Den tillståndsansvarige får inte utföra de **heta arbetena**.

Säkerhetsregel nr 1 - Behörighet

Den som ska utföra brandfarliga **heta arbeten** ska ha behörighet och erfarenhet av brandskydd. Detsam-

ma gäller den som ska vara brandvakt. Behörighetsutbildning ska vara genomförd enligt den plan som beslutats av försäkringsbolagens och SBF:s utbildningskommitté för **heta arbeten**. Den som är utsedd att regelbundet vara tillståndsansvarig ska ha motsvarande utbildning och erfarenheter.

Säkerhetsregel nr 2 - Brandvakt

Brandvakt ska utses och finnas på arbetsplatsen - även under arbetsrast - under den tid som de **heta arbetena** utförs och under den efterbevakningstid - minst en timme - eller annan tid som den tillståndsansvarige angett i Tillståndet. Brandvakten får inte lämna arbetsplatsen förrän faran för **brand** upphört. Brandvakt krävs inte när den tillståndsansvarige bedömer att det är uppenbart att arbetet kan utföras med samma säkerhet utan brandvakt.

Säkerhetsregel nr 3 - Brandfarlig vara

För arbete i utrymme som innehåller eller har innehållit brandfarlig vara, ska tillstånd inhämtas från den som är utsedd att vara föreståndare för hanteringen.

Säkerhetsregel nr 4 - Städning och vattning

Arbetsplatsen ska vara städad och vid behov vattnad.

Säkerhetsregel nr 5 - Brännbart material

Brännbart material på och i närheten av arbetsplatsen ska flyttas bort, skyddas genom övertäckning och avskärmas.

Säkerhetsregel nr 6 - Dolda brännbara byggnadsdelar

Värmeledande konstruktioner och dolda brännbara byggnadsdelar ska undersökas med hänsyn till brandfaran, samt vid konstaterad brandfara skyddas och göras åtkomliga för omedelbar släckinsats.

Säkerhetsregel nr 7 - Otätheter

Springor, hål, genomföringar och andra öppningar på och i närheten av arbetsplatsen ska vara tätade och även kontrollerade med hänsyn till brandfaran.

Säkerhetsregel nr 8 - Släckutrustning

Godkänd, fungerande och tillräcklig släckutrustning ska finnas tillgänglig för omedelbar släckinsats. Här avses slang med vatten eller två certifierade handbrandsläckare med minsta effektivitetsklass 34A 233B (minst 6 kg).

Vid takläggning krävs

Slang med vatten och två certifierade handbrandsläckare med minsta effektivitetsklass 34A 233B (minst 6 kg) samt brytverktyg (till exempel pikyxa) och handstrålkastare. När förutsättning för släckning med vatten saknas, till exempel vid risk för fryssning eller vid lågt vattentryck, ska utrustningen kompletteras med ytterligare en certifierad brandsläckare med lägst effektivitetsklass 34A 233B (minst 6 kg).

Säkerhetsregel nr 9 - Svetsutrustning

Svetsutrustning ska vara felfri. Acetylenflaska ska vara försedd med bakslagsskydd. Svetsbrännare ska vara försedd med backventil för bränngas och syrgas. Skyddshandske och avstängningsnyckel ska finnas.

Säkerhetsregel nr 10 - Larmning

Räddningstjänsten/brandkåren ska kunna larmas omedelbart. Fungerande mobiltelefon ska finnas tillgänglig om inte stationär telefon finns inom räckhåll. Den som uppdras att larma ska känna till arbetsplatsens adress.

Säkerhetsregel nr 11 - Torkning, uppvärmning och upptining

Vid torkning eller uppvärmning genom förbränning med gas, ska lågan vara innesluten så att den inte kan orsaka antändning.

Säkerhetsregel nr 12 - Torkning av underlag och applicering av tätskikt

Vid torkning av underlag och applicering av tätskikt får material uppvärmas till högst 300°C.

Säkerhetsregel nr 13 - Smältning av asfalt

Vid smältning av asfalt ska utrustningen ställas upp, hanteras och tillses enligt SBF:s "Säkerhetsregler för smältning av asfalt vid arbeten på tak och balkonger."

11.3.11.2 TAKARBETEN - SÄRSKILDA FÖRESKRIFTER UTÖVER OVANSTÅENDE

Arbetet ska utföras på följande sätt.

Vid smältning av asfalt ska utrustningen ställas upp, hanteras och tillses enligt SBF:s säkerhetsregler i samband med arbeten på tak. Torkning och applicering får inte utföras med öppen låga. Vid arbetenas

utförande ska släckutrustning bestående av slang med vatten och två godkända, fungerande handbrandsläckare ABE III, brytverktyg (till exempel pikyxa) och handstrålkastare finnas för omedelbar släckinsats. Förberedande åtgärder för alarmering från arbetsplats på tak ska vidtas, till exempel genom att medföra mobiltelefon.

11.4 SÄKERHETSFÖRESKRIFTER - VATTEN- OCH VÅTSKEUTSTRÖMNING

För att förhindra skada genom utströmning ska

- **installation** för vatten ha tillräcklig isolering och temperaturen i **försäkringslokal** vara tillräckligt hög för att förhindra skada genom frysning
- invändig **installation** för regn- och smältvatten uppfylla de krav som ställs på avloppsledningar enligt byggnorm eller branschregler gällande vid tidpunkten för uppförandet eller reparationen
- **installation** för vatten vara provad och godkänd i vedertagen ordning
- **tätskikt i våtutrymme** uppfylla de funktionskrav som uppställts i byggnorm eller branschregler gällande vid tidpunkten för uppförandet eller reparationen
- **varor** befintliga i **källarlokal** vara uppallade minst 10 centimeter över golvet.

Se även punkt 11.9 Säkerhetsföreskrifter - Cistern och oljeskada.

11.5 SÄKERHETSFÖRESKRIFTER - INBROTT

Försäkringslokal ska uppfylla fastställt skyddskrav enligt nedan. Dessutom krävs att samtliga föreskrivna skyddsanordningar ska vara i funktion. Exempelvis ska

- lås vara låsta
- regler vara reglade
- larmanläggning vara aktiverad, i drift och fungerande enligt Svensk Försäkrings tekniska rekommendationer FTR 130.

Vid krav på larmöverföring ska signal nå fysisk person som kan vidta nödvändiga åtgärder.

Skyddsklass 1

Om inte annat anges i försäkringsbrevet gäller försäkringen med **skyddsklass 1**. Angivna regler nedan utgör exempel på grundkrav. Då förhållandena skiftar kan inte anvisningar lämnas för alla förekommande fall. Mer detaljerad information avseende godtagbara lösningar för inbrottsskydd kan hämtas ur Försäkringsgivarens informationsbroschyrer avseende skyddsklass 1 till 3 eller i gällande regler för Mekaniskt inbrottsskydd SSF 200 som kan beställas från Svenska Stöldskyddsföreningen, SSF. Hos SSF kan även andra tekniska föreskrifter beställas, bland annat gällande Elektromekaniskt skydd, och Säkerhetsguiden där godkända och rekommenderade produkter för inbrottsskydd redovisas.

11.5.1 FÖRSÄKRINGSLOKAL

Försäkringslokalens omslutningsyta (vägg, golv, tak, dörr- och fönsterenheter med mera - mot andra lokaler i byggnaden och mot det fria) ska i sin helhet - både vad avser det byggnadstekniska utförande och lås och reglingsanordningar - ge ett godtagbart skydd mot inbrott och försvåra bortförandet av stöldgods. Innervägg och mellanbjälklag samt innertak som utgör del av försäkringslokalens omslutningsyta ska ha likvärdig motståndskraft mot inbrott som yttervägg. Vägg ska anslutas tätt till bärande konstruktion. Yttervägg, bottenbjälklag och yttertak som uppfyller hållfasthets-, täthets- och värmeisoleringskraven i Boverkets byggregler BFS 2011:6, BBR 18 och BFS 2011:10, EKS 8 är som regel godtagbara. En oisolerad yttervägg (till exempel regelvägg med enkel ytbeklädnad av plåt, plast eller träpanel) eller innervägg av gips är inte godtagbar.

11.5.1.1 DÖRR, PORT OCH LUCKA

Med dörr avses dörrblad och dörrkarm. Dörr ska uppfylla lägst dörrklass 1 enligt svensk standard SS 817345 alternativt motståndsklass (MK) 2 enligt SS ENV 1627 eller vara förstärkt till motsvarande nivå. Dörr, port och lucka i omslutningsyta ska vara låst med av försäkringsbolagen godkänd låsenhet eller med annan låsanordning som i det särskilda fallet godtagits av Försäkringsgivaren. För pardörrar gäller dessutom att den ena dörren ska vara reglad både upp- och nedtill med säkrade kantreglar, låst spanjolett eller på likvärdigt sätt. Dörr, port eller lucka anses inte låst om nyckel lämnas kvar i låset. Lås med fungerande vred är aldrig godkänd låsenhet.

Anmärkning

Även elektromekanisk låsanläggning enligt reglerna i FTR 210 är godkänd.

Dörr, port och lucka anses inte låst om

- kodmedia eller nyckel lämnas kvar i låsanläggningen
- dörr, port eller lucka
 - är stängd och låsanläggningen inte är i funktion
 - inte är stängd och låsanläggningen inte är i funktion.

11.5.1.2 FÖNSTER

Fönster (glas, båge, karm) och fastsättning ska ge ett godtagbart skydd mot inbrott. Med fönster avses även ruta av glas i dörr och lucka samt väggparti av glas. Öppningsbart fönster i omslutningsyta ska, oavsett placering, vara stängt och invändigt reglat. Detta gäller även fönster med inkrypningskydd. Ventilationsfönster ovan dörr får dock vara öppet om det har stoppbom som tillåter en maximal öppning av 15 centimeter, eller har inkrypningskydd. Bommen ska vara av plattstål, minst 5x30 millimeter.

11.5.1.3 BRANDVENTILATOR

Brandventilator ska vara stängd och reglad med mekanisk regleringsanordning åtkomlig endast från insidan eller ha inkrypningskydd. Brandventilation av **glas** eller plast, som är belägen lägre än 4 meter över markplan, eventuellt annat **ståplan** eller på annat sätt lätt åtkomligt, ska oavsett regleringsanordning, ha inkrypningskydd. Exempel på inkrypningskydd för brandventilator är stålgaller utfört så att största öppning är 150x300 millimeter.

11.5.1.4 ANNAN ÖPPNING

Annan öppning i omslutningsyta till exempel ventilationskanal eller ventilationsöppning som är större än 150 x 300 millimeter ska ha inkrypningskydd.

Anmärkning

Exempel på godtagbara inkrypningskydd är

- ett invändigt monterat galler eller rulljalusi i lägst klass 3 enligt SSF:s "Norm för galler" SSFN 012 eller enligt SS-ENV 1627 motståndsklass 4, eller
- en i metallram invändigt monterad polykarbonatskiva som minst uppfyller kraven enligt SS-EN 356 klass P7B, eller
- ett laminerat glas som minst uppfyller kraven enligt SS EN 365 klass P7B och som monteras i en stabil båge eller karm. Laminerat glas får inte förväxlas med härdat glas.

Inkrypningskydd ska monteras enligt tillverkarens anvisningar i vägg, karm eller dörrblad. All fastsättning ska vara sådan att demontering inte kan göras från utsidan utan avsevärd svårighet. Öppningsbara inkrypningskydd ska låsas med **godkänd låsenhet**.

11.5.2 LÅS OCH LÅSENHET

Ett lås utgörs av en låsenhet som består av

- ett låshus med tillhörande spärrmekanism samt för låsets funktion nödvändiga låsbehör och till låset hörande slutbleck, eller
- ett hänglås med beslag.

11.5.2.1 GODKÄND LÅSENHET

Ett godkänt lås ska uppfylla lägst låsklass 3 i SS 3522. Det innebär bland annat att ett godkänt lås

- ska från båda sidor om dörren endast kunna öppnas och låsas med för låset avsedd nyckel
- inte får ha vred om inte vredet kan spärras eller frikopplas så att låset inte kan öppnas med detta
- ska vara utfört så att inga delar som påverkar låsets inbrottskydd kan demonteras från låsets utsida. Sådana delar ska inte heller kunna demonteras från dörrens insida annat än med specialverktyg.

11.5.2.2 GODKÄNT SLUTBLECK

Ett godkänt slutbleck ska uppfylla lägst låsklass 3 i SS 3522.

11.5.2.3 GODKÄNT HÄNGLÅS MED GODKÄNT BESLAG FÖR DÖRR, PORT ELLER LUCKA

Ett godkänt hänglås med godkänt beslag för dörr, port eller lucka ska vid invändig montering uppfylla lägst hänglåsklass 3 och vid utvändig montering uppfylla lägst hänglåsklass 4 enligt SSFN 014 Norm för hänglås respektive SSF 018 Norm för hänglåsbeslag.

11.5.2.4 GODKÄND ELEKTROMEKANISK LÅSANLÄGGNING

En godkänd elektromekanisk låsanläggning ska uppfylla reglerna i Svensk Försäkrings tekniska rekommendation FTR 210.

11.5.3 HANDHAVANDE AV LÅS, KOD, LÅSKOMBINATION ELLER NYCKEL

Lås, kod, låskombination eller nyckel ska omedelbart bytas eller ändras om det finns anledning att misstänka att någon obehörigen innehar nyckel eller har kännedom om koden eller låskombinationen.

Nyckeln, koden eller låskombinationen till **byggnad** eller **försäkringslokal** ska handhas och förvaras på betryggande sätt. Den får till exempel inte vara märkt eller placerad så att den kan identifieras av obehörig. Den får inte heller förvaras på sådant sätt i **försäkringslokalen** att den är lätt tillgänglig för obehörig. I nyckelskåp i anslutning till lokal får endast förvaras sådan nyckel som uteslutande passar till allmänt utrymme såsom pannrum, soprum, hissmaskinrum eller liknande, vilket är betryggande avskilt från annan lokal.

11.5.3.1 NYCKEL TILL VÄRDESKÅP, KASSA- ELLER VÄRDEVALV

Nyckel till **värdeskåp**, kassa- eller värdevalv får inte förvaras på samma **försäkringsställe** som skåpet eller valvet. Sådan nyckel ska förvaras i låst

- lokal på annan plats som uppfyller samma krav på inbrottskydd som gäller för det **försäkringsställe** där stölden eller skadegörelsen sker
- bostad på **försäkringsställe** då den som har hand om nyckeln vistas där
- bostad på annan plats än **försäkringsställe**.

11.5.4 STÖLD OCH SKADEGÖRELSE I FÖRENING- ELLER FÖRSAMLINGSLOKAL

Försäkringstagaren ska iakttä rimlig aktsamhet för att förhindra stöld av och skadegörelse på till föreningen eller församlingen hörande lös egendom vid förvaring och tillsyn av sådan egendom. Exempel på rimlig aktsamhet är att egendomen hålls under uppsikt eller låses in i lokal eller inhägnad, eller låses fast så att egendomen inte utan stora svårigheter kan stjälas.

Stöldbegärlig egendom med ett värde för varje enskilt föremål överstigande SEK 10 000 ska, då förening- eller församlingslokalen står obebod, alltid förvaras i låst utrymme eller vara fast anbringad i vägg, golv eller på fundament fastsatt i vägg eller golv. Nyckel ska vara förvarad i annat låst utrymme och får inte vara märkt eller placerad så att den är lättillgänglig för obehöriga eller går att härleda.

11.5.5 TILGREPP UTIFRÅN GENOM KROSSAT FÖNSTER (SMASH AND GRAB)

För att ersättning utöver sammanlagt SEK 8 000 per fönster ska kunna betalas krävs att fönstret är särskilt skyddat upp till minst 2 meter från markplan eller 1,5 meter från annat **ståplan**. Om fönsterrutan är av laminerat glas som uppfyller kravet i lägst klass P6B krävs inget ytterligare skydd vid **skyddsklass 2**. Krävs ytterligare skydd är exempel på godtagbart särskilt skydd av fönster

- stålgaller av stålqualität SS 1774 med en trådtjocklek av minst 4 millimeter i diameter, med en maskvidd max 60x60 millimeter, eller
- invändigt monterad polykarbonatskiva som motsvarar kraven i SS-EN 356 klass P6B.

Skyddet ska vara monterat innanför glasrutan.

11.5.6 TILFÄLLIG FÖRVARING PÅ ANNAN PLATS

Om egendom tillfälligt förvaras på annan plats ska inbrottskyddet på sådan plats lägst uppfylla kraven enligt **skyddsklass 1** eller, vid tillfällig förvaring i bostad, uppfylla aktsamhetskraven enligt i Sverige vanliga förekommande hemförsäkringsvillkor.

11.5.6.1 TILFÄLLIG FÖRVARING AV STÖLDBEGÄRLIG EGENDOM PÅ ANNAN PLATS

Vid tillfällig förvaring av **stöldbegärlig** egendom på annan plats ska inbrottskyddet på sådan plats lägst uppfylla samma krav som på ordinarie **förvaringsplats**.

11.5.7 INHÄGNAT OMRÅDE

Med **försäkringslokal** avses här inhägnat område som är särskilt angivet i försäkringsbrevet och som uppfyller nedan angivna krav.

11.5.7.1 OMSLUTNING

Området där den försäkrade egendomen förvaras ska vara omslutet av en inhägnad (stängsel, vägg, grind, port med mera), som i sin helhet ger ett efter förhållandena godtagbart skydd mot **inbrott** och försvårar bortförandet av stöldgods. Inhägnaden ska bestå av stängsel eller vägg och vara totalt minst 2,20 meter hög, varav de översta 0,20 metrarna ska utgöras av minst två rader taggtråd. Inhägnaden ska anslutas så nära till marken att inkrypning under inhägnaden förhindras. Inhägnadens fastsättningsanordningar, stolpar, stag med mera ska vara förankrade i marken på ett godtagbart sätt.

Anmärkning

Exempel på godtagbart utförande av stängsel och väggar är

- flätverksstängsel av minst 3 millimeter tjock ståltråd med maskstorlek inte överstigande 50x50 millimeter
- vägg av trä, minst 25 millimeter tjock
- vägg av stålplåt, minst 1 millimeter tjock.

11.5.7.2 GRIND, PORT OCH DÖRR

Grind, port och dörr ska fylla samma krav på skydd mot **inbrott** som stängsel och vägg enligt ovan. Vid gångjärnen till grind, port eller dörr ska finnas en spärranordning som förhindrar avlyftning i stängt läge. Grind, port och dörr ska vara låst med en **godkänd låsenhet** enligt punkt 11.5.2. Grind, port och dörr anses inte som låst om nyckel lämnas kvar i låset.

11.5.8 CONTAINER

För egendom som förvaras i container ska nedan angivna krav vara uppfyllda.

11.5.8.1 CONTAINERNS OMSLUTNINGSYTA

Container ska ha omslutningsytor av minst 1,5 millimeter tjock stålplåt på stålram eller ha annat utförande som för det särskilda fallet godtagits av försäkringsgivaren. Eventuellt fönster eller annan öppning ska ha inkrypningskydd. Exempel på inkrypningskydd för container är stålgaller utfört så att största öppning är 150x300 millimeter.

11.5.8.2 DÖRR, PORT ELLER LUCKA I CONTAINER

Dörr, port eller lucka ska ge ett godtagbart skydd mot inbrott och vara låst med godkänd låsbom och godkänt hänglås med godkänt beslag som uppfyller lägst hänglåsklass 4. Dörr, port eller lucka anses inte som låst om nyckel lämnas kvar i låset.

11.6 SÄKERHETSFORESKRIFTER - RÅN OCH ÖVERFALL

11.6.1 HANTERING AV PENGAR OCH VÄRDEHANDLINGAR INOM FÖRSÄKRINGSLOKAL PÅ FÖRSÄKRINGSSTÄLLE

Den som hanterar pengar och värdehandlingar inom försäkringslokal på försäkringsställe ska ha fyllt 18 år, såvida inte annan anställd som uppnått samma ålder samtidigt vistas i lokalen.

11.6.2 HANTERING AV PENGAR OCH VÄRDEHANDLINGAR MM UTANFÖR FÖRSÄKRINGSLOKAL

Vid transport av **pengar och värdehandlingar** utanför **försäkringslokal** ska den som utför transporten ha fyllt 18 år. Om värdet på **pengar och värdehandlingar** överstiger 2 prisbasbelopp gäller dessutom att egendomen ska transporteras

- i en godkänd värdetransportväska, som är låst med nyckel som inte får medföras av transportören, eller
- gemensamt av minst två personer som båda fyllt 18 år.

Om värdet av egendom som helt eller delvis består av ädel metall, äkta pärlor och ädelstenar, ur avsedda att bäras eller **konstverk** överstiger SEK 80 000 gäller att egendomen ska transporteras av minst två personer som båda fyllt 18 år.

11.7 SÄKERHETSFORESKRIFTER - TRANSPORT

För att förhindra skada på eller stöld av egendom som transporteras i fordon ska

- egendomen emballeras, packas, stuvats eller i övrigt iordningsställas på ett för transporten lämpligt sätt
- fordonet, vid kortare uppehåll, till exempel i samband med måltid eller vid in- och urlastning, vara låst och fönster vara stängda. För **stöldbegärlig egendom** gäller dessutom att egendomen ska förvaras i insynsskyddat utrymme. Detta gäller även **maskinerier** som utgörs av **dator**, kamera, kameratillbehör och mobiltelefon
- egendomen, vid annat uppehåll än ovan, tas ut ur fordonet om inte detta är inlåst i lokal som uppfyller gällande **skyddsklass**.

11.7.1 LARM

Fordonslarm ska vara aktiverat, i drift och fungerande enligt tillverkarens eller anläggarfirmas rekommendation.

11.8 SÄKERHETSFORESKRIFTER - INRE ORSAK

För att förhindra skada genom **inre orsak**, orsakad av sönderfrysning, på försäkrade **maskinerier, fastighetsmaskiner** eller **installationer**, ska egendomen vara tillräckligt isolerad och temperaturen i **försäkringslokalen** vara tillräckligt hög för att förhindra sådan skada.

11.9 SÄKERHETSFORESKRIFTER - CISTERN OCH OLJESKADA

11.9.1 CISTERN

För cistern som innehåller brännbar, explosiv eller frätande vätska ska i författning eller av myndighet meddelade föreskrifter följas. Dessa föreskrifter återfinns bland annat i

- Arbetarskyddsstyrelsens författningssamling AFS 2002:1 och 2005:3
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB:s/Sprängämnesinspektionens föreskrifter SÅIFS 1997:9
- Naturvårdsverkets författningssamling NFS 2003:24 samt NFS 2009:3.

11.9.1.1 AVSTÅND TILL UPPVÄRMNINGSANORDNING

Utan försäkringsgivarens medgivande får inte uppvärmningsanordning för olja*, eldstad eller bar eld i någon form finnas närmare än 15 meter från cistern för brännbar vätska.

11.9.1.2 PÅFYLLNING OCH TAPPNING

Vid påfyllning eller tappning - dock minst en gång om året - ska vätskekvantiteten i cistern, som rymmer mer än 50 kubikmeter mätas och journalföras såväl före som efter påfyllningen respektive tappningen. Journalen ska vid skada eller då försäkringsgivaren så begär uppvisas för dem. Denna bestämmelse avser inte kontinuerlig tappning. Vid sådan tappning ska kontroll av normalt läckage och svinn ske genom annan lämplig åtgärd.

11.9.1.3 JORDNING OCH ÅSKLEDARE

Cistern för brännbar vätska ska vara elektriskt jordad. Cistern som inte är av plåt ska dessutom vara försedd med åskledare.

11.9.1.4 UPPVÄRMNING

Uppvärms i cistern befintlig brännbar vätska på annat sätt än genom varmvatten eller mättad ånga med högst 0,8 MPa övertryck, ska anordningen vara utförd enligt SÄIFS 1997:9.

11.9.1.5 ÖVER- OCH UNDERTRYCK

Cistern ska vara så utförd eller försedd med sådana anordningar att fara för bristning av cistern genom övertryck eller vakuum undanröjs.

11.9.2 OLJESKADA

Den försäkrade ska följa i författning eller av myndighet meddelad föreskrift i syfte att begränsa skada genom utströmmande olja*.

11.9.2.1 SÄKERHETSUTRUSTNING

För att begränsa skada och för att kunna göra ett snabbt ingripande vid oljeutströmning ska anläggningen ha tillgång till nödvändig utrustning för begränsning och sanering av olja* samt se till att berörd personal har nödvändig utbildning i användandet av sådan utrustning.

11.9.3 LARM

Larmanläggning ska vara aktiverad, i drift och fungerande enligt tillverkarens eller anläggarfirmas rekommendation. Vid krav på larmöverföring ska larm nå fysisk person som kan vidta nödvändiga åtgärder.

11.10 SÄKERHETSFÖRESKRIFT - SNÖTRYCK

För att förhindra skada genom **snötryck** ska den försäkrade undanröja långtidspåverkande snölast. Vid extrem nederbörd, andra extrema väderförhållanden eller plötsliga väderomslag ska röjning ske vid första möjliga tillfälle.

11.20 PÅFÖLJD VID ÅSIDOSÄTTANDE AV SÄKERHETSFÖRESKRIFTER

Har den försäkrade vid skadetillfället inte följt en säkerhetsföreskrift enligt ovan, kan ersättningen minskas eller helt utebli om inte åsidosättandet kan antas ha saknat betydelse för skadan.

11.20.1 HUVUDREGEL

Har den försäkrade när skada inträffar försummat att följa en säkerhetsföreskrift enligt punkt 11.1, betalas ersättning från försäkringen endast i den utsträckning det kan antas att skadan skulle ha inträffat även om föreskriften hade följts. Vid allvarlig försummelse kan avdrag göras med upp till 100% av den sammanlagda ersättning som annars skulle ha betalats. Avdrag görs inte om det kan antas att skadan skulle ha inträffat även om föreskriften hade följts, eller om den som har tillsyn över att föreskriften följs inte kan lastas för att den åsidosatts.

Har en föreskrift enligt punkt

- 11.2.1.5 Rutiner för säkerhetskopia
- 11.2.1.6 Förvaring av säkerhetskopia
- 11.4 Vatten- och vätskeutströmning
- 11.5 **Inbrott**
- 11.6 **Rån och överfall**
- 11.7 Transport - vid stöld och skadegörelse
- 11.10 Snötryck

inte följts görs avdrag enligt huvudregeln.

11.20.1.1 SÄRSKILD PÅFÖLJD GÄLLANDE RUTINER OCH FÖRVARING AV SÄKERHETSKOPIA

Har föreskrift enligt punkt

- 11.2.1.5 Rutiner för säkerhetskopia

- 11.2.1.6 Förvaring av säkerhetskopior

inte följts, gäller utöver påföljd enligt huvudregeln, att ingen ersättning lämnas för avbrott eller extrakostnad till följd av skada på **datamedia och datainformation**.

11.20.2 NEDSÄTTNING GÖRS MED 30%

Har föreskrift enligt punkt 11.3.10 Brandfarliga heta arbeten inte följts, görs avdrag med 30% av den sammanlagda ersättning som annars skulle ha betalats, dock med lägst 1 och högst 10 **prisbasbelopp**. Avdraget kan minskas eller helt tas bort om det kan antas att skada skulle ha inträffat även om föreskriften följts, eller om den som har tillsyn över att föreskriften följs inte kan lastas för att den åsidosatts, eller om särskilda skäl finns med hänsyn till försummelsens art eller andra omständigheter.

11.20.3 NEDSÄTTNING GÖRS MED 20%

Har annan föreskrift än vad som anges under punkt 11.20.1 och punkt 11.20.2 inte följts, görs avdrag med 20% av den sammanlagda ersättning som annars skulle ha betalats, dock med lägst 1 och högst 10 **prisbasbelopp**. Avdraget kan minskas eller helt tas bort om det kan antas att skada skulle ha inträffat även om föreskriften följts, eller om den som har tillsyn över att föreskriften följs inte kan lastas för att den åsidosatts, eller om särskilda skäl finns med hänsyn till försummelsens art eller andra omständigheter.

12 Åtgärder vid skada

12.1 RÄDDNINGSPLIKT

Den försäkrade ska efter förmåga

- avvärja skada som kan befaras vara omedelbart förestående
- begränsa skada som redan inträffat
- snarast möjligt omhänderta och skydda skadad och oskadad egendom
- utan uppskov vidta lämpliga åtgärder, även av provisorisk art, för att återuppta eller upprätthålla den försäkrade rörelsens drift
- söka bereda sådana arbetstagare, som genom skadan blivit arbetslösa, annan produktiv sysselsättning än den ordinarie arbetsuppgiften.

12.2 PÅFÖLJD VID ÅSIDOSÄTTANDE AV RÄDDNINGSPLIKT

Om den försäkrade uppsåtligt eller av grov vårdslöshet inte uppfyller sin räddningsplikt enligt ovan och om det kan antas ha varit till men för försäkringsgivaren, är försäkringsgivaren berättigad till skäligt avdrag på den ersättning som annars skulle ha betalats, eller till fullständig befrielse från ersättningskyldighet.

12.3 RÄDDNINGSSKOSTNAD

Försäkringsgivaren ersätter den försäkrades kostnader för räddningsåtgärder enligt punkt 12.1, om de med hänsyn till omständigheterna varit skäliga.

12.4 SKADA VID RÄDDNINGÅTGÄRD

I samband med sådan egendomsskada som omfattas av försäkringen lämnas även ersättning för skada som uppkommit genom att försäkrad egendom vid skälig räddningsåtgärd skadats, förkommit eller stulits. Ersättning lämnas dock inte om gottgörelse kan fås från annat håll.

12.5 HÖGSTA ERSÄTTNING VID FÖRSTARISKFÖRSÄKRING

För förstarisKFörsäkrad egendom utgör försäkringsbeloppet den sammanlagda högsta ersättningen för skada, räddnings- och röjningskostnad.

13 Anmälan om skada mm

Skada som kan medföra ersättningskrav ska anmälas till försäkringsgivaren så snart som möjligt, dock senast ett år från tidpunkten när skadan har upptäckts. Annars går rätten till ersättning förlorad.

13.1 POLISANMÄLAN

Vid inbrott, rån, överfall eller annat brott ska polisanmälan göras och kopia på denna sändas in till försäkringsgivaren.

13.2 ERSÄTTNINGSKRAV

Krav på försäkringsersättning eller annat försäkringskydd ska framställas till försäkringsgivaren senast ett år från tidpunkten när skadan har upptäckts. Annars går rätten till ersättning förlorad.

13.3 SKADEBESIKTNING

Försäkringsgivaren har rätt att låta besiktiga skada samt utfärda anvisningar för reparation och att tillvarata skadad egendom innan reparationsåtgärder vidtas. Meddelar försäkringsgivaren anvisningar om val av reparatör eller metod för reparation eller sanering är den försäkrade skyldig att följa dessa. Iakttagelse av den försäkrade vad som här sagts är försäkringsgivarens ansvar begränsat till den kostnad som skulle ha uppkommit om anvisningarna följts.

13.4 PÅFÖLJD VID ÅSIDOSÄTTANDE AV SKYLDIGHET ATT ANMÄLA SKADA MED MERA

Om den försäkrade inte iakttar sina skyldigheter enligt bestämmelserna i punkt 13 och om det kan ha varit till men för försäkringsgivaren, är försäkringsgivaren berättigad till skäligt avdrag på den ersättning som annars skulle ha betalats, eller till fullständig befrielse från ersättningskyldighet.

14 Skadevärderingsregler

Vid skada på egendom beräknas skadebeloppet enligt nedan angivna regler. Skadad och oskadad egendom värderas efter samma grunder.

14.1 VÄRDERING AV SKADA PÅ BYGGNAD

14.1.1 BYGGNAD SOM ÅTERSTÄLLS

Om **återställande** sker värderas skadan till kostnaden för att utan dröjsmål återställa **byggnad** med samma utförande, men på ett rationellt sätt vad avser metoder och material. Från återställandekostnaden görs avdrag för värdeminskning genom ålder och bruk på byggnadsdel enligt reglerna i tabell i punkt 14.1.8.

För byggnadsdel vars underhåll varit eftersatt eller som utsatts för onormalt slitage görs - utöver avdrag enligt tabell i punkt 14.1.8 - ett särskilt avdrag på återställande och reparationskostnaden. Detta gäller även för och byggnadsdel som inte anges i tabellen för åldersavdrag.

Om **återställande** sker på annan plats får skadekostnaden inte överstiga vad det skulle ha kostat att återställa den skadade **byggnaden** på samma grund. Återställandekostnaden minskas med den värdeökning som kan uppstå till följd av sådan förhöjd ändamålsenlighet som har annan orsak än ändrad belägenhet. **Återställande** måste ske senast inom två år från skadedagen. Sker det senare på grund av hinder, som inte beror på den försäkrade, får tiden två år räknas från den dag då hindret upphörde, dock längst tre år från skadedagen.

I skadekostnaden inräknas inte merkostnader som beror på forceringsåtgärder, till exempel reparation på övertid, inköp till överpris för snabbare leverans eller transport på annat sätt än med sedvanligt transportmedel.

Kan utan väsentlig olägenhet **återställande** ske i samband med normalt underhåll värderas skadan till uppskattad andel av underhållskostnaden.

14.1.1.1 MERKOSTNAD TILL FÖLJD AV MYNDIGHETSBESLUT

I skadekostnaden enligt ovan ingår även merkostnad - intill 20 % av byggnadens kalkylvärde, dock högst SEK 5 000 000 - som föranleds av att skadad **byggnad** enligt myndighetsbeslut eller för **byggnad** gällande normer i något hänseende måste ges annan konstruktion eller utförande än före skadan. I skadekostnaden ingår dock inte kostnad för förelägganden som utfärdats före skadan eller som är föranledd av arkeologiska undersökningar. Inte heller ingår sådan kostnad som uppkommer till följd av att högre krav ställs på funktionen hos anläggning eller maskinell utrustning för industriell process som bedrivs i byggnaden.

För **förstarisk** försäkrad byggnad begränsas dock ersättningen till byggnadens försäkringsbelopp.

14.1.1.2 MERKOSTNAD AVSEENDE K/Q-MÄRKT BYGGNAD

I skadekostnaden enligt ovan ingår även merkostnad - intill SEK 200 000 - vad avser dokumenterad **K/Q-märkt** byggnad som föranleds av att byggnaden efter skada, på grund av sin särart inte kan återställas på ett rationellt sätt. Skadan värderas till kostnaden för att utan dröjsmål reparera den skadade **byggnaden** med motsvarande tidsenligt byggnadsmaterial och utförande samt konstnärlig utsmyckning som före skadan i den mån detta är möjligt och skäligt.

14.1.2 VÄRDERING AV BYGGNADSDEL

Vid skada på byggnadsdel (installation, maskinell utrustning, **ytbeklädnad** med mera) värderas skadan till återställandekostnaden med avdrag enligt ålderstabell i punkt 14.1.8. Detta gäller oberoende av värdeminskning för byggnaden. Varje föremål, ledningssystem och **ytbeklädnad** bedöms för sig.

Vid skada på **våttutrymme** betraktas golv och vägg som en enhet.

14.1.3 DUK I PLASTHALL OCH TÅLT

Skada på duk i plasthall och tält värderas till kostnaden för **återställande**, dock högst till **dagsvärdet**.

14.1.5 ANNAN BYGGNAD ANSKAFFAS

Anskaffas inom tre år annan **byggnad** för samma ändamål i stället för den skadade, värderas skadan enligt punkt 14.1.1, varvid dock den ökning i värde som kan uppstå genom avvikelser i användbarhet och belägenhet ska dras av.

14.1.6 BYGGNADEN ÅTERSTÄLLS INTE OCH ANNAN BYGGNAD ANSKAFFAS INTE

Återställs inte den skadade **byggnaden** eller anskaffas inte annan **byggnad** för samma ändamål inom två år, värderas skadan till skillnaden mellan **byggnadens dagsvärde** omedelbart före och omedelbart efter skadan.

14.1.7 HINDER PÅ GRUND AV LAG ELLER MYNDIGHETS FÖRESKRIFT

Om **återställande** av **byggnad** hindras på grund av lag eller myndighets föreskrift, är den försäkrade även berättigad till ersättning - restvärdeersättning - för vad kvarvarande delar därigenom förlorat i värde. Den försäkrade är skyldig att följa försäkringsgivarens anvisningar och på deras bekostnad vidta nödvändiga åtgärder, såsom att söka dispens eller överklaga beslut.

Följs inte anvisningarna är den försäkrade inte berättigad till ersättning för den förlust som uppstår genom att kvarvarande delar av **byggnad** inte kan användas.

14.1.8 ÄLDERSTABELL

BYGGNADSDEL	ANTAL ÅR UTAN ÅLDERSAVDRAG FÖR MATERIAL OCH ARBETE	AVDRAG PER PÅBÖRJAT ÅR DÄREFTER
Installation och maskinell utrustning		
• rörsystem, vattenradiator	20 år	5%
• varmvattenberedare	5 år	8%
• värmepump, kylaggregat, hushållsmaskin inkl spis	2 år	10%
• solfångare, vindkraftverk, takvärme	5 år	8%
• elinstallation	25 år	5%
• larmanläggning	5 år	8%
• övriga installationer samt annan maskinell utrustning än hushållsmaskin	10 år	5%
• sanitetsgods	10 år	5%
Radio- och TV-antenn (även parabol), markis	5 år	8%
Målning, tapetsering samt annan väggbeklädnad (inte våtrum)	5 år	8%
Golvbeklädnad (inte våtrum)		
• trä- och parkettgolv, linoleum	10 år	5%
• keramik, sten	20 år	2%
• textila material och övriga	5 år	10%
Våtrumsbeklädnad inkl tätskikt		
• golv och väggmatta (trådsvetsad)	5 år	8%
• keramiska plattor	10 år	5%
• övriga material och utförande samt målning i våtrum	5 år	10%
Takbeläggning av papp	10 år	8%
Skorsten		
• stål eller plåt	5 år	5%
• annat material	20 år	2%

Avskrivning för värdeminskning begränsas till högst 80% av värdet för byggnadsdel som före skadan var funktionsduglig.

14.2 VÄRDERING AV SKADA PÅ MASKINERIER OCH FASTIGHETSINVENTARIER

14.2.1 MASKINERIER OCH FASTIGHETSINVENTARIER SOM ÅTERSTÄLLS

Om **återställande** sker värderas skadan till kostnaden för att utan dröjsmål återställa föremålet på ett rationellt sätt vad beträffar metoder och material. **Återställande** måste ske snarast, dock senast inom två år. I skadekostnaden ska inte inräknas merkostnad som orsakas av reparation på övertid eller som uppkommer genom att transport sker på annat sätt än med sedvanligt transportmedel. Den värdeminskning som föremålet efter reparation möjligen kan anses ha undergått genom skadan ska inte inräknas. Utökas i samband med **återställande** skadat föremåls utrustning eller avkastningsförmåga, ska vid värderingen skälig hänsyn tas till detta.

14.2.2 MASKINERIER OCH FASTIGHETSINVENTARIER MED VÄRDE SOM ÄR MINDRE ÄN HALVA NYANSKAFFNINGSVÄRDET

Om föremålet vid skadetillfället minskat i värde genom ålder, slitage och omodernitet med mer än halva **nyanskaffningsvärdet**, värderas skadan till kostnaden för **återställande**, dock högst till det på grund av ålder, slitage och omodernitet minskade värdet.

14.2.3 MASKINERIER OCH FASTIGHETSINVENTARIER SOM INTE ÅTERSTÄLLS

Återställs inte det skadade föremålet inom två år, värderas skadan till skillnaden mellan föremålets **dagsvärde** omedelbart före och omedelbart efter skadan.

14.2.4 SPECIELLA REGLER FÖR VISS ANGIVEN EGENDOM

14.2.4.1 DATOR MED UTRUSTNING

Skada på **dator** med utrustning värderas till kostnaden för **återställande**, dock högst till **dagsvärdet**. **Dagsvärde** fastställs enligt nedan.

Datorns ålder i månader	Ersättning i procent av marknadsvärdet
< 6 månader	100%
7-12 månader	80%
13-18 månader	60%
19-36 månader	40%
> 36 månader	20%

14.2.4.2 ELEKTRISK UTRUSTNING

Vid skada på lindningar - och på grund av detta uppkomna skador på plåtar till **elektrisk utrustning** - värderas skadan till kostnaden för **återställande** med avdrag för värdeminskning.

Vid beräkning av skadeersättningen ska för elektriska motorer, generatorer och transformatorer ska avdrag göras för värdeminskning på lindningarnas och plåtarnas återställandekostnad (det vill säga kostnaderna för ut- och inmontering, transport, material och arbete) enligt nedan.

Föremål	Antal år utan avdrag	Avdrag för varje påbörjat år därefter
Motor	10 år	5%
Generator	15 år	4%
Transformator	15 år	3%

Om driftsförhållandena är sådana att värdeminskning på lindningarna sker i en väsentligt snabbare takt än vad som anges ovan, ska detta beaktas genom att procentsatsen ökas och/eller tidpunkten för dess tillämpning tidigareläggs.

14.2.4.3 MOTORDRIVNA FORDON MED FLERA FÖREMÅL

Skada på följande föremål värderas till kostnaden för **återställande**, dock högst till **dagsvärdet**

- **trafikförsäkringspliktiga motordrivna fordon** och släpfordon till dessa
- skogsmaskin, till exempel processor eller fällare
- för bygg- och anläggningsverksamhet avsedd maskin, panna, skjul eller bod.

14.2.4.4 KULVERTANLÄGGNING OCH SERVISLEDNING

Vid skada på **kulvertanläggning** och **servisledning** värderas kostnaden för återställande - inklusive kostnad för lokalisering och friläggning av skadestället samt återfyllning efter utförd reparation - med avdrag för värdeminskning. Avdrag för värdeminskning görs med 5% av återställandekostnaden för varje år som förflutit sedan egendomen första gången togs i bruk.

14.2.4.5 HÖGSTA AVSKRIVNING

Avskrivning för värdeminskning av egendom under punkt 14.2.4.1 till 14.2.4.4 begränsas till högst 80% av värdet på föremål som före skadan var funktionsdugligt.

14.3 VÄRDERING AV VAROR

14.3.1 VAROR FÖR FÖRSÄLJNING

Varor som den försäkrade har anskaffat för försäljning värderas till vad det vid skadetillfället skulle ha kostat att ersätta dem med nya **varor** av samma slag. Har **varornas** värde före skadan minskat på grund av inkurans eller annan omständighet värderas de med hänsyn till detta.

14.3.2 EGEN TILLVERKADE VAROR

Varor som den försäkrade tillverkat eller har haft under tillverkning värderas till tillverkningskostnaderna - direkt material, materialomkostnader, direkt arbetslön, tillverkningsomkostnader och administrationskostnader - vid skadetillfället, dock högst till det pris för vilket egendomen då hade kunnat försälas.

14.3.3 SÅLDA OCH LEVERANSFÄRDIGA VAROR

Varor sålda och färdiga för leverans ska - i den mån leverans inte kan fullgöras med andra **varor** - värderas till det avtalade försäljningspriset, minskat med inbesparade kostnader.

14.4 VÄRDERING AV ÖVRIG EGENDOM

14.4.1 RITNINGAR, ARKIVALIER OCH DATAINFORMATION

Skadan värderas till de normala kostnader som inom två år läggs ned för att återställa den förlust av för verksamheten nödvändig information som uppkommer genom skadan. Med **ritningar, arkivalier och datainformation** avses endast sådana **ritningar**, register eller kartotek som innehåller information, som med nödvändighet måste återskapas efter skada.

14.4.2 PENGAR OCH VÄRDEHANDLINGAR

För pengar och sådana värdehandlingar som inte kan återställas värderas skadan till kontantvärdet vid skadetillfället. För övriga värdehandlingar värderas skadan till de normala kostnader som inom två år läggs ned på **återställandet**.

14.4.3 KUNDERS EGENDOM

Skadan värderas efter de regler som gäller för den **objekttyp** egendomen tillhör, till exempel **maskinerier** eller varor.

14.4.4 ARBETSTAGARES EGENDOM

Arbetstagares egendom som den försäkrade är skyldig att ersätta enligt kollektivavtal värderas enligt kollektivavtalets regler. **Arbetstagares egendom** i övrigt värderas enligt i Sverige vanligen förekommande hemförsäkringsvillkor.

14.4.5 TRÄDGÅRD, TOMT OCH MARKANLÄGGNING

Skadan värderas till vad det kostar att återställa **trädgård, tomt** och **markanläggning**. Vid nyplantering av buskar och träd lämnas ersättning endast för plantor som normalt saluförs i handelsträdgård eller plantskola.

14.5 VÄRDERING AV LÖS EGENDOM

14.5.1 LÖS EGENDOM

Lös egendom värderas enligt de regler som gäller för respektive **objekttyp** som egendomen tillhör enligt punkt 14.2 till 14.4.

14.6 MERKOSTNAD PÅ GRUND AV FORCERINGSÅTGÄRDER

Utöver försäkringsbeloppet lämnas ersättning för skäliga merkostnader som beror på forceringsåtgärder i samband med reparation av ersättningsbar skada. Ersättning lämnas med 20 % av skadekostnaden, dock högst SEK 3 000 000.

15 Ersättningsregler

Försäkringen ska inte bereda den försäkrade någon vinst utan endast lämna ersättning för liden skada, även om försäkringsbeloppet är högre. Försäkringsgivaren har rätt att istället för att betala kontant ersättning i övrigt föreskriva att skadad egendom återställs eller att tillhandahålla annan likvärdig egendom. Försäkringsgivaren är inte skyldig att överta skadad egendom, men har rätt att efter värdering helt eller delvis överta egendomen. Kommer egendom för vilken ersättning utgetts tillrätta, ska egendomen snarast ställas till försäkringsgivarens förfogande. Den försäkrade får dock behålla egendomen om han utan dröjsmål återbetalar den ersättning han fått för denna.

15.1 MERVÄRDESSKATT

Vid utbetalning av skadeersättning avräknas mervärdesskatten för den som är redovisningsskyldig för sådan skatt.

15.2 SKYLDIGHET ATT LÄMNA UPPLYSNINGAR

Den försäkrade är skyldig att utan dröjsmål lämna försäkringsgivaren handlingar och andra upplysningar som kan vara av betydelse för skadeutredning.

15.3 SKYLDIGHET ATT UTREDA, VITTNÄ MED MERA

Den försäkrade är skyldig att utan ersättning verkställa de utredningar, analyser och undersökningar med mera, som är av betydelse för bedömning av skadefallet och den försäkrades ansvar, vilka kan genomföras inom den försäkrades verksamhet. Den försäkrade är även skyldig att utan ersättning vid rättegång se till att vittnes- och sakkunnigbevisning kan föras med hjälp av hos honom anställd personal i nödvändig utsträckning.

15.4 DOKUMENTATIONSPLIKT

Den försäkrade ska i rimlig omfattning förvara dokumentation i form av konstruktionsritningar, tillverkningsplaner, program- och systemtester, recept, instruktioner, bruksanvisningar, avtal, garantier och liknande handlingar på sådant sätt att de på försäkringsgivarens begäran kan uppvisas när det kan vara av betydelse för skadeutredningen. Om den försäkrade inte iakttar sina skyldigheter och det kan antas vara till men för försäkringsgivaren, är försäkringsgivaren berättigad till skäligt avdrag på den ersättning, som annars borde ha betalats.

15.5 ORIKTIGA UPPGIFTER I SAMBAND MED SKADA

Om den försäkrade eller någon annan som begär ersättning av försäkringsgivaren efter ett försäkringsfall uppsåtligt eller av grov vårdslöshet oriktigt har uppgett, förtigit eller dolt något av betydelse för bedömningen av rätten till ersättning från försäkringen, kan den ersättning som annars skulle ha betalats till honom sättas ned efter vad som är skäligt med hänsyn till omständigheterna. Ersättningsbegränsningen gäller även i förhållande till annan försäkrad än den som lämnat oriktiga uppgifter.

15.6 POLISUTREDNING, POLISINTYG OCH DOMSTOLSAVGÖRANDE

Föranleder skada polisutredning eller domstolsavgörande ska förundersökningsprotokoll och eventuell efterföljande dom sändas till försäkringsgivaren.

15.7 UPPGÖRELSE I GODO

Har försäkringsgivaren förklarat sig villig att göra upp i godo med den som kräver ersättning, är försäkringsgivaren fri från skyldighet att svara för därefter uppkommen kostnad samt att företa ytterligare utredning.

15.8 INTECKNINGSHAVARE

15.8.1 FÖRMÅNSRÄTT I FAST EGENDOM ELLER TOMTRÄTT

För den som har förmånsrätt i fast egendom eller tomträtt gäller bestämmelserna i Lag (2005:105) om säkerhetsrätt i försäkringsersättning.

15.8.1.2 PANTRÄTT I LÖSÖRE

Den som har panträtt i lösöre har inte någon företrädesrätt till försäkringsersättning.

15.8.1.3 FÖRETAGSINTECKNING

Har den som har rätt enligt företagsinteckning anmält namn och adress hos försäkringsgivaren, så har denne, om skadan avser företagsintecknad egendom, företrädesrätt till ersättning för skada som ersätts genom brandförsäkringen. Företrädesrätten gäller endast om ersättningsbeloppet överstiger 10% av värdet av den skadade egendomen.

15.11 SKADEERSÄTTNING

Försäkringsgivaren ersätter

- skadekostnad värderad enligt punkt 14
- röjningskostnad med mera enligt punkt 15.15
- räddningskostnad enligt punkt 12.3

med avdrag för

- självrisk enligt punkt 10
- eventuell **underförsäkring** eller otillräckligt kalkylbelopp enligt punkt 15.14
- övriga bestämmelser som kan inverka på ersättningen. Till exempel påföljd vid åsidosättande av säkerhetsföreskrifter enligt punkt 11.20.

Vid **förstarisikförsäkring** lämnas ersättning högst med försäkringsbeloppet.

15.12 FÖRSÄKRINGSFORMER

15.12.1 HELVÄRDESFÖRSÄKRING

Full försäkring vid **helvärdesförsäkring** föreligger om försäkringsbeloppet motsvarar minst det belopp som beräknas enligt punkt 15.3. Föreligger full försäkring ersätts uppkommen skada i dess helhet intill försäkringsbeloppet med de begränsningar som framgår av villkoren i övrigt.

15.12.2 FULLVÄRDESFÖRSÄKRING

Anges det i försäkringsbrevet att egendom är fullvärdesförsäkrad ersätts uppkommen skada i dess helhet med de begränsningar som framgår av villkoren i övrigt.

15.12.3 FÖRSTARISKFÖRSÄKRING

Anges det i försäkringsbrevet att egendom är förstariskförsäkrad ersätts uppkommen skada inklusive röjningskostnader intill försäkringsbeloppet med de begränsningar som framgår av villkoren i övrigt.

15.13 FASTSTÄLLANDE AV FÖRSÄKRINGSBELOPP

15.13.1 FÖRSÄKRINGSBELOPP FÖR BYGGNAD

15.13.1.1 HELVÄRDESFÖRSÄKRING

För **byggnad** ska försäkringsbeloppet motsvara byggnadens **nyanskaffningsvärde** vid skadetillfället.

15.13.1.2 FULLVÄRDE ELLER FÖRSTARISKFÖRSÄKRING

Till grund för beräkning av fullvärde samt fastställande av försäkringsbelopp för förstariskförsäkring fastställs ett kalkylvärde enligt av försäkringsgivaren godkända värderingsmetoder.

15.13.2 FÖRSÄKRINGSBELOPP FÖR MASKINERIER OCH FASTIGHETSINVENTARIER

För **maskinerier** och **fastighetsinventarier** ska försäkringsbeloppet motsvara **maskineriernas nyanskaffningsvärde** vid skadetillfället. I beloppet ska inräknas alla kostnader medräknas som fordras för att föremålet ska kunna tas i bruk.

15.13.3 FÖRSÄKRINGSBELOPP FÖR VAROR

För **varor** ska försäkringsbeloppet motsvara **varornas** värde vid skadetillfället enligt värderingsreglerna i punkt 14.3.

15.13.4 RITNINGAR, ARKIVALIER OCH DATAINFORMATION

För **ritningar, arkivalier och datainformation** ska försäkringsbeloppet motsvara värdet enligt värderingsreglerna i punkt 14.4.1.

15.13.5 PENGAR OCH VÄRDEHANDLINGAR

För **pengar och värdehandlingar** ska försäkringsbeloppet motsvara värdet enligt värderingsreglerna i punkt 14.4.2.

15.13.6 KUNDERS EGENDOM

För **kunders egendom** ska försäkringsbeloppet motsvara värdet enligt värderingsreglerna i punkt 14.4.3.

15.13.7 ARBETSTAGARES EGENDOM

För **arbetstagares egendom** är försäkringsbeloppet högst SEK 8 000 per arbetstagare eller det högre belopp som kan finnas angivet i respektive kollektivavtal.

15.13.8 TRÄDGÅRD, TOMT OCH MARKANLÄGGNING

För **trädgård, tomt** och **markanläggning** ska försäkringsbeloppet motsvara värdet enligt värderingsreglerna i punkt 14.4.6.

15.13.9 LÖS EGENDOM

För lös egendom ska värdet motsvara det sammanlagda värdet för respektive objekttyp enligt 14.3.2 till 14.3.7.

15.13.10 GEMENSAMT FÖRSÄKRINGSBELOPP

Är försäkringsbeloppet gemensamt för flera föremål men lägre än föremålets sammanlagda värde, ersätts vid skada på sådant föremål endast så stor del av skadan som motsvarar förhållandet mellan försäkringsbeloppet och värde. Denna regel gäller i tillämpliga delar även för räddnings- och röjningskostnader.

15.14 UNDERFÖRSÄKRING OCH OTILLRÄCKLIGT KALKYLBELOPP

15.14.1 UNDERFÖRSÄKRING

Föreligger inte full försäkring - underförsäkring - reduceras skadeersättningen vid

- **helvärdesförsäkring** proportionellt till förhållandet mellan försäkringsbeloppet/angivna värdet och nyanskaffningsvärdet/verkliga värdet,
- **fullvärdesförsäkring** av Lös egendom (Varor, Maskinerier etc.) proportionellt till förhållandet mellan uppgivna värdet och verkliga värdet.

15.14.2 OTILLRÄCKLIGT KALKYLBELOPP

Försäkringstagaren ska underrätta försäkringsgivaren om ny-, till- eller ombyggnad, annan investering eller annan därmed jämförbar förbättring av fullvärdesförsäkrad egendom för att nya premieunderlag ska fastställas. Försummas detta ersätts endast så stor del av skadan som motsvarar förhållandet mellan den erlagda premien för den aktuella egendomen och den premie som rätteligen skulle ha erlagts för denna.

15.14.3 REDUCERING AV RÄDDNINGS- OCH RÖJNINGSKOSTNAD

Vid **underförsäkring** och otillräckligt kalkylbelopp görs motsvarande reduktion av räddnings- och röjningskostnader.

15.15 RÖJNINGSKOSTNAD MED MERA

Försäkringen ersätter kostnader för röjning efter ersättningsbar skada på försäkrad egendom enligt följande regler. Utöver försäkringsbeloppet ersätts kostnader för nödvändig rivning, röjning, borttransport, destruktion och deponering. Vid **förstariskförsäkring** begränsas dock den sammanlagda ersättningen till försäkringsbeloppet.

15.15.1 HÖGSTA ERSÄTTNING

15.15.1.1 VAROR

Vid skada på **varor** lämnas ersättning med högst 20% av **varornas** värde vid skadetillfället, dock högst SEK 1 200 000.

15.15.1.2 FÖRORENING MED MERA

Vid förorening av eller annan inverkan på sjö eller annat vattenområde eller grundvatten, till följd av ersättningsbara egendomsskada, lämnas ersättning för röjning m.m. med högst SEK 400 000.

15.15.1.3 NATURSKADA OCH DAMMGENOMBROT

Vid skada enligt punkt 9.2.1 är den sammanlagda ersättningen för egendom, **avbrott**, hyresförlust, extrakostnad och röjning begränsad till

- SEK 5 000 000 per skadetillfälle vid skada genom **jordskred, jordras, berggras, lavin, jordskalv**, genombrott av damm för magasinering av vatten såsom vattenmagasin vid vattenverk, kvarn- eller branddamm
- SEK 1 000 000 per skadetillfälle vid skada genom skyfall, snösmältning, stigande hav, sjö eller vattendrag när vatten strömmar från markytan direkt in i byggnad eller inomhus tränger upp ur avloppsledning.

15.15.1.4 SKADEGÖRELSE UTAN SAMBAND MED INBROTT ELLER UTBROTT

Den sammanlagda ersättningen för egendom, avbrott, hyresförlust, extrakostnad och röjning är begränsad till SEK 5 000 000 per skadetillfälle vid skadegörelse på försäkrad egendom utan samband med **inbrott** eller **utbrott**.

16 Tidpunkt för betalning av ersättning

16.1 BETALNING AV ERSÄTTNING

Ersättning ska betalas senast en månad efter det att den försäkrade fullgjort vad som åligger honom enligt punkterna 12 och 13. Den del av ersättningen, som kan tillkomma den försäkrade om försäkrad egendom återställs eller återanskaffas, ska betalas senast en månad efter det att den försäkrade visat att så skett. Om myndighetsförbud att återuppföra skadad byggnad överklagats och försäkringsgivaren på grund av detta väntat med att betala ut ersättningen, ska ersättningen betalas senast en månad efter det att försäkringsgivaren fått kännedom om att överklagandet inte lett till ändring.

Om polisutredning eller domstolsavgörande enligt punkt 15.6 avvaktas, ska ersättning betalas senast en månad efter det att försäkringsgivaren erhållit utredningen eller värderingen. För den tid som utbetalningen fördröjs genom detta betalas ränta enligt riksbankens diskonto.

16.2 DRÖJSMÅLSRÄNTA

Betalas ersättning senare än vad som anges i punkt 16.1 betalas dröjsmålsränta enligt räntelagen. Ränta betalas dock inte om den är mindre än SEK 200. Försäkringsgivaren betalar dock inte den ränta som beror på den försäkrades dröjsmål att fullgöra vad som åligger honom enligt bestämmelserna i punkterna 12 och 13.

B FöljdskaDEFörsäkring

1 Vem försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för försäkringstagaren vid bedrivandet av försäkrad förenings- eller församlingsverksamhet. Försäkringen gäller även för försäkringstagaren såsom ägare eller nyttjanderättshavare av försäkrad fastighet.

2 När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för avbrott, hyresförlust och extrakostnad som uppkommer under ansvarstiden till följd av ersättningsbar skada enligt punkt 6, som inträffar under den tid försäkringen är i kraft (försäkringstiden).

2.1 ANSVARSTID

Ansvarstiden är

- 24 månader vid avbrott
- 24 månader vid hyresförlust
- 24 månader för extrakostnader

och räknas från den tidpunkt då skada enligt punkt 6 inträffar.

3 Var försäkringen gäller

3.1 PÅ FÖRSÄKRINGSSTÄLLET

Försäkringen gäller för avbrott, hyresförlust och extrakostnad som uppkommer i den försäkrade verksamheten till följd av ersättningsbar skada enligt punkt 6.1, som inträffar på försäkringsställe som anges i försäkringsbrevet.

3.2 PÅ ANNAN PLATS

3.2.1 KUND- OCH LEVERANTÖRSVAVBROTT

Vid kund- och leverantörsavbrott enligt punkt 6.2.1 gäller försäkringen för skada som inträffar inom Norden.

4 Försäkrad verksamhet

Försäkringen gäller för avbrott, hyresförlust och/eller extrakostnader i, i försäkringsbrevet, angiven förening eller församling.

5 Försäkrat intresse

5.1 AVBROTT OCH HYRESFÖRLUST

Försäkringen avser endast försäkringstagarens intresse som består i att

- det försäkringsmässiga täckningsbidraget inte minskas eller går förlorat
- hyresförlust inte uppkommer

genom inskränkning i den försäkrade verksamheten under ansvarstiden.

Anmärkning

Med hyresförlust avses minskning i hyresintäkt genom att försäkrad byggnad - dock inte kyrkobyggnad - blir helt eller delvis oanvändbar.

5.2 EXTRAKOSTNAD

Försäkringen avser på ansvarstiden uppkomna rimliga extrakostnader för ofrånkomliga åtgärder i syfte att upprätthålla den försäkrade verksamheten i den omfattning den skulle ha haft om skada inte hade inträffat.

6 Vad försäkringen gäller för

6.1 PÅ FÖRSÄKRINGSSTÄLLET

Försäkringen gäller för

- avbrott
- hyresförlust
- extrakostnader

som uppkommer i den försäkrade verksamheten genom

- skada som är ersättningsbar enligt kapitel A Egendomsförsäkring, punkt 6
- stopp i tillförsel av el, gas, vatten eller värme förorsakad av plötslig och oförutsedd fysisk skada på matarledning eller tillhörande försörjningsenhet, central eller fördelningsstation
- att tillträde till verksamheten hindras genom avspärrning beordrad av Räddningstjänst eller Polismyndighet under förutsättning att avspärrningen uppkommit genom händelse som inte i förväg är planlagd.

6.1.2 LEVERANTÖRSÅTAGANDE

Försäkringen gäller för avbrott och hyresförlust även om ersättning inte lämnas för egendomsskadan i de fall detta beror på att leverantör eller annan är ansvarig på grund av kontrakt, garanti eller liknande åtagande.

6.2 PÅ ANNAN PLATS

6.2.1 KUND- OCH LEVERANTÖRSÅVBROTT

Försäkringen gäller för avbrott och extrakostnader som uppkommer i den försäkrade verksamheten genom att leveransavtal inte kan fullföljas på grund av ersättningsbar skada enligt kapitel A Egendomsförsäkring, punkt 6 som inträffar inom Norden hos kund eller leverantör med vilken försäkringstagaren har gällande kontrakt. Försäkringen gäller inte för längre tid än den för leveranskontraktet återstående kontraktstiden.

7 Vad försäkringen inte gäller för

Utöver allmänna undantag enligt Allmänna avtalsbestämmelser AA, punkt 6.1, gäller följande.

7.1 EXTRAKOSTNADER

Försäkringen omfattar inte

- egendomsskada och värdeminskning
- kostnad som beror på att skadad egendom inte omedelbart återanskaffas, såvida inte dröjsmålet beror på hinder utanför försäkringstagarens kontroll
- förlust av inkomst eller goodwill
- vite genom försenad eller utebliven leverans
- extrakostnader som beror på felprogrammering.

7.2 FÖRLÄNGD AVBROTTSTID

Ersättning lämnas inte för förlust som beror på förlängd avbrottstid orsakad av den försäkrades ekonomiska förhållanden, till exempel bristande försäkringsskydd eller kapitalbrist.

7.3 FÖRBÄTTRING, UTVIDGNING ELLER ANNAN FÖRÄNDRING

Ersättning lämnas inte heller för sådan förlust som orsakas av att en del av ansvarstiden utnyttjas till förbättring, utvidgning eller annan förändring av den skadade egendomen utöver dess återställande till samma skick som före skadan. Detta gäller även sådan förändring som är en följd av myndighets åtgärd.

7.4 TERRORISM

Försäkringen gäller inte för skada utanför Norden vars uppkomst eller omfattning direkt eller indirekt står i samband med terrorism

9 Försäkringsbelopp och Högsta ersättning

9.1 FÖRSÄKRINGSBELOPP

Försäkringen gäller utan angivande av försäkringsbelopp. Högsta ersättning är dock begränsad enligt nedan, om inte annat anges i försäkringsbrevet.

ÅVBROTT

Vid bortfall av täckningsbidrag är ersättningen begränsad till SEK 1 200 000 per skadetillfälle. Se dock punkt 9.2.

HYRESFÖRLUST

Vid hyresförlust är ersättningen begränsad till 300 **prisbasbelopp** per skadetillfälle. Se dock punkt 9.2.

EXTRAKOSTNAD

Vid extrakostnad är ersättningen begränsad till SEK 400 000 per skadetillfälle.

9.2 HÖGSTA ERSÄTTNING FÖR VISSA SKADOR**9.2.1 NATURSKADA OCH DAMMGENOMBROT**

Vid skada enligt kapitel A Egendomsförsäkring punkt 9.2.1 är den sammanlagda ersättningen för egendom, avbrott, hyresförlust, extrakostnad och röjning begränsad till

- SEK 5 000 000 per skadetillfälle vid skada genom **jordskred, jordras, bergras, lavin, jordskalv**, genombrott av damm för magasinering av vatten såsom vattenmagasin vid vattenverk, kvarn- eller branddamm
- SEK 1 000 000 per skadetillfälle vid skada genom **skyfall**, snösmältning, stigande hav, sjö eller vattendrag när vatten strömmar från markytan direkt in i **byggnad** eller inomhus tränger upp ur avloppsledning.

9.2.6 AVBROTT VID TRANSPORT, MONTERING, DEMONTERING SAMT FÖRFLYTTNING

Vid avbrott till följd av skada vid transport, montering, demontering samt förflyttning är ersättningen begränsad till SEK 400 000 per skadetillfälle.

9.2.8 AVBROTT TILL FÖLJD AV SKADEGÖRELSE UTAN SAMBAND MED INBROTT ELLER UTBROTT

Vid skadegörelse utan samband med inbrott eller utbrott är den sammanlagda ersättningen för egendom, avbrott, hyresförlust, extrakostnad och röjning begränsad till SEK 5 000 000 per skadetillfälle.

9.2.11 KUND- OCH LEVERANTÖRSABROTT

Vid kund- och leverantörsavbrott är ersättningen begränsad till SEK 500 000 per skadetillfälle.

9.2.12 AVSPÄRRNING BEORDRAD AV RÄDDNINGSTJÄNST ELLER POLISMYNDIGHET

Vid avbrott till följd av avspärrning beordrad av Räddningstjänst eller Polismyndighet lämnas ersättning, i den mån ersättning inte kan fås av allmänna medel, med högst SEK 400 000 per skadetillfälle.

9.2.13 TERRORISM

Se A Egendomsförsäkring, punkt 9.2.11 ovan.

10 Självrisk

10.2 SJÄLVRISK

Vid varje skadetillfälle dras från beräknad skadekostnad enligt punkt 14, eventuell ränteförlust och/eller skälig räntekostnad med hänsyn till att ersättning betalas efter ansvarstidens slut och räddningskostnad enligt kapitel A Egendomsförsäkring, punkt 12.3, ett belopp som utgör den försäkrades självrisk.

För följdskadeförsäkring gäller samma självrisk som i kapitel A Egendomsförsäkring, punkt 10, om inte annat anges i försäkringsbrevet.

Vid samtidig egendoms- och följdskada tillämpas endast en självrisk, den högsta.

11 Säkerhetsföreskrifter

För följdskadeförsäkring gäller samma säkerhetsföreskrifter som för Egendomsförsäkring enligt kapitel A Egendomsförsäkring, punkt 11.

11.20 PÅFÖLJD VID ÅSIDOSÄTTANDE AV SÄKERHETSFÖRESKRIFT

Beträffande påföljd om säkerhetsföreskrifterna inte följts, se kapitel A Egendomsförsäkring, punkt 11.20.

12 Åtgärder vid skada

12.1 RÄDDNINGSPLIKT

Den försäkrade ska efter förmåga

- avvärja skada som kan befaras vara omedelbart förestående
- begränsa skada som redan inträffat
- snarast möjligt omhänderta och skydda skadad och oskadad egendom
- utan uppskov vidta lämpliga åtgärder, även av provisorisk art, för att återuppta eller upprätthålla den försäkrade rörelsens drift
- söka bereda sådana arbetstagare, som genom skadan blivit arbetslösa, annan produktiv sysselsättning än den ordinarie arbetsuppgiften.

12.2 PÅFÖLJD VID ÅSIDOSÄTTANDE AV RÄDDNINGSPLIKT

Om den försäkrade uppsåtligt eller av grov vårdslöshet inte uppfyller sin räddningsplikt enligt ovan och om det kan antas ha varit till men för försäkringsgivaren, är försäkringsgivaren berättigad till skäligt avdrag på den ersättning som annars skulle ha betalats, eller till fullständig befrielse från ersättningskyldighet.

12.3 RÄDDNINGSSKOSTNAD

Försäkringsgivaren ersätter den försäkrades kostnader för räddningsåtgärder enligt punkt 12.1, om de med hänsyn till omständigheterna varit skäliga. Räddningskostnader ersätts med högst de belopp varmed åtgärderna minskat förlusten. Medför sådan kostnad nytta även under eventuell karenstid eller efter ansvarstidens slut, ersätts högst det belopp som kan anses falla på ansvarstiden med undantag av karenstiden.

13 Anmälan om skada mm

Skada som kan medföra ersättningskrav ska anmälas till försäkringsgivaren så snart som möjligt, dock senast ett år från tidpunkten när egendomsskadan har upptäckts.

13.2 ERSÄTTNINGSKRAV

Ersättningskrav ska framställas till försäkringsgivaren senast ett år från **ansvarstidens** slut. Annars går rätten till ersättning förlorad.

I övrigt gäller vad som sägs i kapitel A Egendomsförsäkring punkt 13, även för följdskadeförsäkringen.

14 Skadevärderingsregler

Skada för avbrott och hyresförlust värderas efter ansvarstidens slut. Skada för extrakostnad värderas löpande under ansvarstiden. Skadebeloppet utgörs av förlust beräknad enligt nedan med tillägg av skäliga räddningskostnader.

AVBROTT

14.1 BERÄKNING AV TÄCKNINGSBIDRAG

14.1.1 TÄCKNINGSBIDRAG UNDER JÄMFÖRELSEPERIODEN

Täckningsbidraget beräknas under en jämförelseperiod, som är av samma längd som ansvarstiden, dock högst 12 månader. Jämförelseperioden börjar 12 månader före dagen då skada enligt punkt 6 inträffat. Är ansvarstiden längre än 12 månader ska det beräknade täckningsbidraget under jämförelseperioden ökas med hänsyn till den längre ansvarstiden.

14.1.2 FÖRVÄNTAT TÄCKNINGSBIDRAG

Råder under ansvarstiden andra förhållanden än under jämförelseperioden och sammanhänger dessa förhållanden inte med skadan, ska täckningsbidraget justeras genom att det för jämförelseperioden framräknade täckningsbidraget ökas eller minskas. Det justerade beloppet ska anses utgöra det täckningsbidrag som rörelsen skulle ha gett under ansvarstiden, om skadan inte hade inträffat.

14.1.3 FAKTISKT TÄCKNINGSBIDRAG

Det täckningsbidrag som rörelsen faktiskt gett under ansvarstiden beräknas varvid hänsyn tas till

- att kostnader som inte är försäkrade ska, till den del de överstiger vad som proportionellt svarar mot rörelsens minskade omfattning, dras från täckningsbidraget i den mån försäkringstagaren kan visa att de medfört minskning av förlusten
- att täckningsbidraget ska ökas med ett belopp som svarar mot sådant bortfall av täckningsbidrag som orsakas av att en del av ansvarstiden - utöver den tid som skulle ha behövts för att återställa den skadade egendomen i samma skick som före skadan - blivit använd till förbättring, utvidgning eller annan förändring, även sådan som är en följd av myndighets beslut.

14.1.4 SKADEBELOPP

Skadebeloppet utgörs av det förväntade täckningsbidraget enligt punkt 14.1.2 minskat med

- det faktiska täckningsbidrag enligt punkt 14.1.3 som rörelsen gett under ansvarstiden
- sådana i det förväntade täckningsbidraget enligt punkt 14.1.2 ingående som har kunnat inbesparas under ansvarstiden
- det täckningsbidrag som ingår i ersättningen för egendomsskadan
- den ränteavkastning som försäkringstagaren under ansvarstiden erhållit på ersättning för egendomsskadan

- sådan ökning av täckningsbidrag som, till följd av skadan, uppkommit under ansvarstiden i annan rörelse som försäkringstagaren själv, eller annan för hans räkning driver.

HYRESFÖRLUST

14.2 UTHYRD LOKAL

För uthyrd lokal beräknas hyresförlusten till skillnaden mellan å ena sidan den nedsättning i hyran som hyresgästen enligt lag kan kräva och å andra sidan minskade kostnader för uppvärmning, belysning med mera samt ränta på ersättning för egendomsskadan. Vid beräkning av hyresförlust ska avdrag göras för sådan ökning av hyresintäkt som till följd av skadan uppstått genom uthyrning av annan lokal som försäkringstagaren äger.

14.2.1 UPSÄGNING I FÖRTID

Gör hyresgäst bruk av sin rätt enligt lag att med anledning av skada säga upp hyresavtalet före hyrestidens utgång och kan lokalen sedan den reparerats inte hyras ut för den återstående tiden, ersätts hyresförlust även för denna tid. Ersättning på grund av detta lämnas dock för högst 3 månader. Försäkringen gäller endast för sådan hyresförlust som uppkommer under ansvarstiden.

EXTRAKOSTNADER

Skadebeloppet utgörs av verifierad extrakostnad enligt punkt 5.2.

15 Ersättningsregler

Försäkringen ska inte bereda den försäkrade någon vinst utan endast lämna ersättning för det bortfall av täckningsbidrag, den hyresförlust eller de extrakostnader, som uppkommer genom skadan även om försäkringsbeloppet är högre.

15.1 SKADEERSÄTTNING

Försäkringsgivaren ersätter

- skada värderad enligt punkt 14
- ränteförlust och/eller skälig räntekostnad under ansvarstiden med hänsyn till att ersättning betalas efter ansvarstidens slut. Vid beräkning av ränteförlust betalas avkastningsränta enligt Riksbankens referensränta med ett tillägg av 2 procentenheter
- räddningskostnad enligt punkt 12.3 med avdrag för
- självrisk enligt punkt 10.2
- eventuell underförsäkring eller otillräckligt kalkylbelopp enligt punkt 15.4
- övriga bestämmelser som kan inverka på ersättningen, till exempel påföljd vid åsidosättande av säkerhetsföreskrifter enligt punkt 11.20.

15.4 UNDERFÖRSÄKRING OCH OTILLRÄCKLIGT KALKYLBELOPP

Om ersättning för egendomsskada ska minskas enligt kapitel A Egendomsförsäkring punkt 15.14 på grund av underförsäkring eller otillräckligt kalkylbelopp ska ersättningen för hyresförlust minskas i motsvarande grad.

16 Tidpunkt för betalning av ersättning

16.1 BETALNING AV ERSÄTTNING

Ersättning ska betalas senast en månad efter det att den försäkrade fullgjort vad som åligger honom enligt punkterna 12 och 13. Den del av ersättningen, som kan tillkomma den försäkrade om försäkrad egendom återställs eller återanskaffas, ska betalas senast en månad efter det att den försäkrade visat att så skett. Om myndighetsförbud att återuppföra skadad byggnad överklagats och försäkringsgivaren på grund av detta väntat med att betala ut ersättningen, ska ersättningen betalas senast en månad efter det att försäkringsgivaren fått kännedom om att överklagandet inte lett till ändring.

Om polisutredning eller domstolsavgörande enligt kapitel A Egendomsförsäkring punkt 15.6 avvaktas, ska ersättning betalas senast en månad efter det att försäkringsgivaren erhållit utredningen eller värderingen. För den tid som utbetalningen fördröjs genom detta betalas ränta enligt riksbankens diskonto.

16.2 DRÖJSMÅLSRÄNTA

Betalas ersättning senare än vad som anges i punkt 16.1 betalas dröjsmålsränta enligt räntelagen. Ränta betalas dock inte om den är mindre än SEK 200. Försäkringsgivaren betalar dock inte den ränta som beror på den försäkrades dröjsmål att fullgöra vad som åligger honom enligt bestämmelserna i punkterna 12 och 13.

E Ansvarsförsäkring

1 Vem försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för försäkringstagaren (den försäkrade) och anställda hos den försäkrade för skada orsakad i tjänsten.

Som anställd anses:

- Fysisk person som utför arbetsuppgifter i försäkrad förening eller församling, även om ersättning för dennes arbete inte utgår från den försäkrade.
- Studerande som praktiserar hos den försäkrade.
- Styrelseledamot, dock endast i samband med utövande av tjänst eller annat ideellt uppdrag hos den försäkrade.
- Fysisk person som tillfälligt tillhandahålles den försäkrade av arbetsförmedling eller liknande förmedling för att utföra arbetsuppgifter som normalt utförs av anställd.

1.1 FASTIGHETSÄGARANSVAR

Försäkringen gäller för försäkringstagaren såsom ägare, brukare eller nyttjanderättshavare av försäkrad fastighet.

1.2 BYGGHERREANSVAR

Försäkringen gäller för **försäkringstagaren** vid byggnads- och anläggningsarbete, utförd på försäkrad fastighet/byggnad.

2 När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för skadeståndskrav som avser skada som inträffar under den tid försäkringen är i kraft (försäkringstiden). I försäkringsbrevet anges om andra regler gäller för ansvarsförsäkringens giltighet.

2.1 MILJÖSKADA

Vid **miljöskada** gäller försäkringen för skadeståndskrav som framställs mot den försäkrade under den tid försäkringen är i kraft (försäkringstiden).

Anmärkning

Ett skadeståndskrav anses framställt då den försäkrade för första gången får ett skriftligt ersättningskrav eller då den försäkrade skriftligen underrättat bolaget om att skada uppkommit. Den tidigare av dessa två tidpunkter är avgörande.

3 Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller för skada som inträffar i hela världen utom i **Nordamerika**, annat än som anges i punkt 3.1 och 3.2 eller i försäkringsbrevet/beviset.

Nordamerika

Om tilläggsavtal träffats - vilket i så fall framgår av försäkringsbrevet - gäller försäkringen för person- och sakskada som inträffar i **Nordamerika** eller för skadeståndskrav som grundas på i **Nordamerika** gällande skadeståndsrätt.

3.1 FÖRSÄLJNINGS- OCH INKÖPSRESOR

Vid försäljnings- och inköpsresor samt vid deltagande i konferenser och mässor gäller försäkringen för skada som inträffar i hela världen.

3.2 BYGGHERREANSVAR OCH MILJÖSKADA

Vid byggherreansvar och **miljöskada** gäller försäkringen endast för skada som inträffar inom Norden.

4 Försäkrad verksamhet

Om inget annat anges i försäkringsbrevet gäller försäkringen för förening eller församlingsverksamhet.

6 Vad försäkringen gäller för

6.1 OMFATTNING

Försäkringen omfattar skadeståndsskyldighet enligt

- allmänna skadeståndsrättsliga regler
- allmänna bestämmelser utgivna av branschorganisation inom den försäkrades verksamhetsområde
- sedvanligt kontrakt med SJ eller annan järnvägsförvaltning för skada genom rullande materiel, överskriden lastprofil, trafik på stickspår eller begagnande av obebakad järnvägsövergång
- sedvanligt kontrakt med strömleverantör där den försäkrade övertagit ansvar enligt lagen om elektriska anläggningar
- sedvanligt nyttjanderättsavtal med fastighetsägaren avseende övertaget fastighetsägaransvar
- avtal om personaluthyrning där den försäkrade åtagit sig ansvar för skada orsakad av uthyrd personal.

6.1.1 PERSON- OCH SAKSKADA

Försäkringen omfattar skadeståndsskyldighet för person- och sakskada samt **förmögenhetsskada** som är en direkt följd av sådan person- eller sakskada. Om försäkringen gör undantag för viss person- eller sakskada gäller försäkringen inte heller för **förmögenhetsskada** till följd av den undantagna skadan. Försäkringen omfattar inte ren **förmögenhetsskada** med vilket förstås ekonomisk skada som uppkommer utan samband med att någon lider person- eller sakskada (Se dock punkt 7.1.2 och 7.1.3).

6.1.2 SKADA ENLIGT MILJÖBALKEN

Försäkringen omfattar skadeståndsskyldighet för person-, sak- och ren förmögenhetsskada som består i eller är en följd av **miljöskada** enligt **Miljöbalken** (1998:808).

6.1.2.1 BYGGHERREANSVAR

Försäkringen gäller för den försäkrade i egenskap av **byggherre** på egen eller brukad fastighet när

- byggnads- och anläggningsarbete på sådan fastighet utförs för försäkringstagarens räkning och uppgår till högst SEK 800 000 under försäkringsåret.

6.1.2.2 MILJÖSKADA TILL FÖLJD AV TILLFÄLLIGT FEL

Försäkringen gäller för den försäkrades skadeståndsskyldighet för **miljöskada**, enligt Miljöbalken (1988:808) eller andra grannelagsrättsliga regler under förutsättning att

- fel tillfälligt begås
- fel plötsligt och oförutsett uppkommer på **byggnad**, anläggning eller anordning.

6.1.3 EKONOMISK OCH IDEELL SKADA VID DATAREGISTERANSVAR

Försäkringen omfattar även skadeståndsskyldighet för ekonomisk och ideell skada som den försäkrade i egenskap av registeransvarig kan åläggas enligt Artikel 82 Dataskyddsförordningen.

6.1.4 NYCKELFÖRLUST

Försäkringen ersätter skälig kostnad för ändring - eller om så är nödvändigt - byte av lås i fastighet inom Sverige i samband med att omhändertagen nyckel förkommit under förutsättning att **försäkringstagaren** är skyldig att svara för sådan kostnad.

6.1.5 HYRD LOKAL ELLER BYGGNAD

Försäkringen gäller för skadeståndskrav till följd av brand, explosion, sotutströmning eller skada till följd av utströmmande vatten, på lokal eller byggnad eller del därav, som den försäkrade eller för hans räkning annan person hyr eller leasar, om inte den försäkrade enligt avtal är skyldig att teckna brandförsäkring för lokalen eller byggnaden.

6.2 ÅTAGANDE

Vid skadeståndskrav som kan omfattas av försäkringen och som beräknas överstiga för skadan tillämplig självrisk åtar sig Försäkringsgivaren gentemot den försäkrade att

- utreda om skadeståndsskyldighet föreligger
- förhandla med den som kräver skadestånd
- föra den försäkrades talan vid rättegång eller skiljeförfarande och i det fallet betala de rättegångs- eller skiljedomskostnader som uppkommer för den försäkrade eller som denne åläggs att betala och som denne inte kan få av motpart eller annan
- betala det skadestånd den försäkrade är skyldig att utge.

7 Vad försäkringen inte gäller för

Utöver allmänna undantag enligt Allmänna avtalsbestämmelser AA, punkt 6 gäller följande undantag.

7.1 FÖRSÄKRADS EGENDOM

Försäkringen gäller inte för skada på försäkrads egendom.

7.2 KRAV MELLAN FÖRSÄKRADE

Försäkringen gäller inte för skadeståndskrav mellan de försäkrade, om inte annat anges i försäkringsbrevet.

7.3 GEMENSAMMA EKONOMISKA INTRESSEN

Om inte annat anges i försäkringsbrevet gäller försäkringen inte för skadeståndskrav mellan den försäkrade och den försäkrades moder- eller dotterbolag, eller skadeståndskrav mellan den försäkrade och ett företag eller en verksamhet

- i samma koncern
- där ägarrelationen mellan den försäkrade och den som kräver skadestånd är 50% eller mer
- där den försäkrade ensam eller tillsammans med medförsäkrad, eller aktieägare i dessa, eller aktieägarens nära anhörig har mer än 50% ägande eller betydande inflytande.

7.4 LEVERERAD PRODUKT ELLER AVLÄMNAT ARBETE

7.4.1 SKADA PÅ LEVERERAD PRODUKT ELLER AVLÄMNAT ARBETE

Försäkringen gäller inte för skada på produkt som den försäkrade levererar eller för felaktigt utfört arbete.

Försäkringen gäller dock för skada på produkt som den försäkrade tidigare levererat eller på tidigare avlämnat arbete om skadan

- inträffar till följd av att den försäkrade fullgör annat avtal än det tidigare leveransavtalet eller
- utför underhålls- eller servicearbeten efter garantitidens utgång.

7.4.2 KOSTNADER VID FEL I PRODUKT ELLER AVLÄMNAT ARBETE

Försäkringen omfattar inte kostnader för någon av följande åtgärder som avser eller har anknytning till levererade produkter eller avslutade arbeten:

- Att spåra produkter som har satts på marknaden.
- Information med anledning av fel, defekt eller säkerhetsbrist.
- Reklamation eller undersökning.
- Återtagande eller borttagande.
- Omleverans eller utbyte.
- Prisavdrag, täckningsköp eller hävning.
- Reparation, ändring eller justering.
- Deponering eller destruktions.

7.5 UTFÄSTELSE, GARANTI ELLER MARKNADSFÖRING

Försäkringen gäller inte för skada i den mån skadeståndskravet endast kan grundas på uttrycklig eller underförstådd utfästelse, garanti eller marknadsföring.

7.6 SÄRSKILT ÅTAGANDE

Försäkringen gäller inte för skada som försäkrad eller någon för vilken han svarar genom särskilt avtal åtagit sig att ersätta utöver gällande skadeståndsrätt eller försäkrat avtal.

7.7 BERUSNING ELLER DROGPÅVERKAN

Försäkringen gäller inte för skada orsakad under självorsakad berusning eller annan drogpåverkan. Detta undantag gäller dock endast om försäkrads arbetsledning eller företagsledning hade kännedom om berusningen eller påverkan.

7.8 KÄNDA FEL

Försäkringen gäller inte för **skada genom levererad produkt** eller avslutat arbete om den försäkrade eller dennes arbetsledning känt till, eller bort känna till, felet eller bristen innan skadan uppkom och låtit bli att vidta rimliga åtgärder för att förhindra den.

7.9 BRISTANDE UNDERSÖKNING

Försäkringen gäller inte om den försäkrade eller dennes arbetsledning inte låtit utföra sedvanliga undersökningar, provningar eller analyser för att fastställa levererad produkts eller avslutat arbetes lämplighet för avsett ändamål och detta medfört att defekt i produkten eller arbetet inte upptäckts.

7.10 UNDANTAG FÖR VISS VERKSAMHET

7.10.1 RÅDGIVANDE VERKSAMHET (KONSULTUPPDRAG)

Försäkringen gäller inte för skada till följd av fel eller försummelse i samband med konsultuppdrag.

7.10.2 STORA EVENEMANG

Om inte annat anges i försäkringsbrevet/beviset gäller försäkring inte för skada som uppkommit vid arrangemang med fler än 10 000 besökare.

7.11 BYGGHERREANSVAR OCH MILJÖSKADA

7.11.1 BYGGHERREANSVAR

Försäkringen gäller inte för skada som omfattas av Miljöbalken (1998:808) eller andra grannelagsrättsliga regler som den försäkrade kan bli ansvarig för i egenskap av **byggherre** vid mark-, byggnads-, anläggnings- eller installationsarbete. Undantaget gäller dock inte vid skada enligt punkt 6.1.2.1.

7.11.2 MILJÖSKADA TILL FÖLJD AV GRADVIS PÅVERKAN

Försäkringen gäller inte för **miljöskada** till följd av gradvis påverkan. Undantaget gäller dock inte vid miljöskada enligt punkt 6.1.2.2.

7.12 SKADA GENOM MOTORFORDON, FARTYG, SPÅRBUNDNA FORDON OCH LUFTFARTYG

7.12.1 MOTORFORDON

Försäkringen gäller inte för skada som

- omfattas av Trafikskadlagen (1975:1410, TSL) eller motsvarande utländsk lagstiftning
- inträffar till följd av trafik med motorfordon när det används inom inhägnat område.

7.12.2 FARTYG OCH ANSVAR PÅ SJÖN

Försäkringen gäller inte för sakskada till följd av kollision orsakad genom fartyg eller båt eller av dessa bogserade föremål.

7.12.3 SPÅRBUNDNA FORDON

Om inte annat anges i försäkringsbrevet gäller försäkringen inte för skada genom spårbundna fordon. Undantaget avser inte sådan trafik som omfattas av punkt 6.1 Omfattning, 3 punkten.

7.12.4 FLYG- OCH FLYGPLATSANSVAR

Försäkringen gäller inte för skada genom

- luftfartyg eller produkter ingående i luftfartyg
- markutrustning avsedd att användas i samband med luftfart.

Försäkringen gäller inte heller för det ansvar som kan åläggas den försäkrade i egenskap av flygplatsansvarig eller i samband med flygledning.

7.13 FARLIGA PRODUKTER, INGREDIENSER OCH KOMPONENTER

7.13.1 LÄKEMEDEL

Försäkringen gäller inte för skada genom **läkemedel**.

7.13.2 TOBAK

Försäkringen gäller inte för personskada orsakad av skadebringande egenskaper hos tobak/tobaksprodukter.

7.13.3 BLODPRODUKTER MM

Försäkringen gäller inte för skada som, direkt eller indirekt, orsakats av AIDS, HIV eller andra sjukdomar relaterade till produkter eller preparat från människoblod, serum eller andra kroppsvätskor. Försäkringen gäller inte heller för skada som är en direkt eller indirekt följd av nyssnämnda.

7.14 OMHÄNDERTAGEN EGENDOM

Försäkringen gäller inte för skada på

- egendom som den försäkrade eller för hans räkning annan person hyrt, leasat, lånat eller annars nyttjat. Dock gäller försäkringen enligt punkt 6.1.5 vid skada på hyrd lokal eller fastighet.
- motordrivna fordon, luftfartyg, skepp eller båtar som den försäkrade eller någon som denne ansvarar för har omhändertagit, lånat eller annars nyttjat
- egendom som den försäkrade enligt avtal ska transportera, lagra eller lyfta.

7.14.1 NYCKELFÖRLUST

Vid nyckelförlust gäller inte försäkringen

- om nyckel var märkt med namn och/eller adress i klartext
- vid stöld ur olåst bil.

Omhändertagen nyckel ska i övrigt hanteras med normal aktsamhet.

7.15 FÖRUTSEBAR SKADA

Försäkringen gäller inte för skada som orsakas av handlande eller underlåtenhet att handla som - med hänsyn till omständigheterna - innebär en betydande risk för skadans uppkomst. Försäkringen gäller dock om den försäkrade kan visa att varken den försäkrade eller dennes arbetsledning är medveten om eller borde ha varit medveten om skaderisken.

7.16 LAG, MYNDIGHETS FÖRESKRIFT ELLER BESLUT

Försäkringen gäller inte för skada som orsakas genom åsidosättande av lag, myndighets föreskrift eller beslut, domstols dom eller beslut, såvida inte den försäkrade kan visa att den försäkrade eller dennes arbetsledning varken har eller borde ha haft kännedom om åsidosättandet.

7.17 ANNAN FÖRSÄKRING

Försäkringen gäller inte för **arbetskada** som drabbar anställd till den försäkrade eller **patientskada** som kan ersättas genom arbetsskade-, social- eller patientförsäkring, annan gällande försäkring eller ersättningsform eller som tjänsteförmån. Undantaget tillämpas dock inte i den mån lagenlig regressrätt föreligger mot den försäkrade.

7.18 BÖTER, VITEN ELLER STRAFFSKADESTÅND

Försäkringen gäller inte för böter, viten, straffskadestånd (till exempel "punitive damages") eller annan liknande kostnad.

7.19 FÖRSENING

Försäkringen gäller inte för skada som har samband med försening av något slag på den försäkrades sida.

9 Försäkringsbelopp och Högsta ersättning

Försäkringsbeloppet, som anges i försäkringsbrevet, utgör högsta ersättning som försäkringsgivaren betalar för skadestånd, utrednings-, förhandlings-, rättegångs-, skiljedoms- och räddningskostnader.

9.1 SAMMANLAGD ERSÄTTNINGSSKYLDIGHET

Försäkringsgivarens sammanlagda ersättningsskyldighet för person- och sakskada samt förmögenhetsskada som är en direkt följd av sådan person- eller sakskada är begränsad till 1 försäkringsbelopp för varje skada och totalt 2 försäkringsbelopp per försäkringsår, om inte annat anges enligt punkt 9.2 till 9.7. De i tillägg till ansvarsförsäkringen angivna försäkringsbeloppen ingår i det totala försäkringsbeloppet för ansvarsförsäkringen.

9.2 FLERA SKADOR - SERIESKADA

9.2.1 SKADA GENOM LEVERERAD PRODUKT - PRODUKTANSVAR

Vid **skada genom levererad produkt** är ersättningen begränsad till 1 försäkringsbelopp för skador som orsakas av samma defekt hos en eller flera produkter oavsett om skadorna inträffar under ett eller flera försäkringsår. Ersättning lämnas i det fallet intill det försäkringsbelopp som gäller vid den tidpunkt då första skadan inträffar.

9.2.2 FLERA SKADOR AV SAMMA ORSAK VID SAMMA TILLFÄLLE

Vid flera skador som uppkommer av samma orsak och inträffar vid samma tillfälle är ersättningen begränsad till sammanlagt 1 försäkringsbelopp.

9.2.3 FLERA MILJÖSKADOR AV SAMMA ORSAK

Vid flera skador som orsakas från samma verksamhet och av samma slags skadliga inverkan eller störning oavsett under vilket år skadeståndskrav framställs är ersättningen begränsad till 1 försäkringsbelopp. Ersättning lämnas i det fallet intill det försäkringsbelopp som gäller vid den tidpunkt då skadeståndskrav första gången framställs.

9.3 BYGGHERREANSVAR OCH MILJÖSKADA

9.3.1 BYGGHERREANSVAR

Vid skada på grund av byggnads- och anläggningsarbeten på egen fastighet är försäkringsbeloppet vid

- sak- och ren **förmögenhetsskada** 1 000 000 kronor vid varje skada och totalt per försäkringsår
- personskada 10 000 000 kronor vid varje skada och totalt per försäkringsår.

9.3.2 MILJÖSKADA TILL FÖLJD AV TILLFÄLLIGT FEL

Vid skadeståndsskyldighet för sak- och personskada samt **ren förmögenhetsskada** enligt Miljöbalken (1998:808) till följd av tillfälligt fel är försäkringsbeloppet SEK 1 000 000 vid varje skada och totalt per försäkringsår.

9.4 SKADA VID DATAREGISTERANSVAR

Vid skadeståndsskyldighet för ekonomisk och ideell skada vid dataregisteransvar är ersättningen begränsad till 10 prisbasbelopp vid varje skada.

9.5 SKADA VID LYFT

Vid skada på egendom som lyfts är ersättningen begränsad till SEK 200 000 vid varje skada.

9.6 SKADA PÅ HYRD LOKAL ELLER BYGGNAD

Vid skada på hyrd lokal eller byggnad är ersättningen begränsad till SEK 5 000 000 vid varje skadetillfälle och sammanlagt per försäkringsår.

9.7 NYCKELFÖRLUST

Vid nyckelförlust enligt punkt 6.1.4 är ersättningen begränsad till SEK 1 000 000 vid varje skada och högst SEK 2 000 000 per försäkringsår, om inte annat anges i försäkringsbrevet.

9.8 SKADA PÅ OMHÄNDERTAGEN EGENDOM

Vid skada på omhändertagen egendom är ersättningen begränsad till SEK 1 000 000 vid varje skada och högst SEK 2 000 000 per försäkringsår, om inte annat anges i försäkringsbrevet.

10 Självrisk

10.1 GRUNDSJÄLVRISK

Vid varje skadetillfälle dras från de sammanlagda kostnaderna för skadestånd, Försäkringsgivarens utredning, förhandling, rättegång, skiljeförfarande och räddningsåtgärd ett belopp som utgör den försäkrades självrisk. Lägsta självrisk för försäkringen anges i försäkringsbrevet (grundsjälvrisk).

10.1.1 FLERA SKADOR - SERIESKADA

Endast en självrisk - den som gäller då den första skadan inträffar - ska tillämpas

- vid flera skador som orsakas av samma defekt hos en eller flera produkter
- för flera skador som uppkommer av samma orsak och vid samma tillfälle.

10.1.1.1 MILJÖSKADA

Endast en självrisk - den som gäller då skadeståndskrav framställs första gången - ska tillämpas

- vid flera skador som orsakas från samma verksamhet och av samma slags skadliga inverkan eller störning.

10.2 SÄRSKILD SJÄLVRISK

För vissa skadehändelser gäller annan självrisk enligt nedan. Är den valda grundsälvrisk högre än de särskilda självriskerna gäller den högre grundsälvrisk.

10.2.1 HETA ARBETEN

Självrisk är 30% av skadekostnaden, dock lägst 1 **prisbasbelopp** och högst 10 **prisbasbelopp** vid sakskada genom heta arbeten.

10.2.2 BRANDFARLIG VÄTSKA

Självrisk är 1 **prisbasbelopp** vid sakskada genom brandfarlig vätska samt oljor av alla slag.

10.2.3 SPRÄNGNING

Självrisk är 30% av skadekostnaden, dock lägst 1 **prisbasbelopp** och högst 10 **prisbasbelopp** vid sakskada genom sprängning.

10.2.4 BYGGHERREANSVAR OCH MILJÖSKADA

Självrisk är 1 **prisbasbelopp** vid varje skada som ersätts vid byggherreansvar och **miljöskada** till följd av tillfälligt fel enligt punkt 6.1.2.1 och 6.1.2.2.

10.2.5 NORDAMERIKA

Självrisk är 1 **prisbasbelopp** vid varje skada som inträffar i **Nordamerika**, om inte högre grundsälvrisk anges i försäkringsbrevet/beviset.

10.2.6 OMHÄNDERTAGEN EGENDOM OCH NYCKELFÖRLUST

Självrisk vid varje skada är 10% av skadebeloppet, dock lägst vald grundsälvrisk.

11 Säkerhetsföreskrifter

11.1 DOKUMENTATIONSPLIKT

Den försäkrade ska i rimlig omfattning förvara dokumentation i form av konstruktionsritningar, tillverkningsplaner, program- och systemtester, recept, instruktioner, bruksanvisningar, avtal, garantier och liknande handlingar på sådant sätt att de på försäkringsgivarens begäran kan uppvisas när det kan vara av betydelse för skadeutredning.

11.2 PÅFÖLJD VID ÅSIDOSÄTTANDE AV SÄKERHETSFÖRESKRIFT

Om den försäkrade inte iakttar sina skyldigheter och det kan antas vara till men för försäkringsgivaren, är försäkringsgivaren berättigad till skäligt avdrag på den ersättning, som annars borde ha betalats.

12 Åtgärder vid skada

12.1 RÄDDNINGSPLIKT

Den försäkrade ska efter förmåga

- avvärja skada som kan befaras vara omedelbart förestående
- begränsa skada som redan inträffat.

Detta innebär att

- den försäkrade är skyldig att begränsa verkningarna av händelse som kan medföra skadeståndsskyldighet
- den försäkrade ska medverka till att eventuell återkravs rätt mot tredje man bevaras
- de föreskrifter som försäkringsgivaren meddelar ska följas.

12.2 PÅFÖLJD VID ÅSIDOSÄTTANDE AV RÄDDNINGSPLIKT

Om den försäkrade uppsåtligt eller av grov vårdslöshet inte uppfyller sin räddningsplikt enligt ovan och om det kan antas ha varit till men för försäkringsgivaren, är försäkringsgivaren berättigad till skäligt avdrag på den ersättning som annars borde ha betalats, eller till fullständig befrielse från ersättningsskyldighet.

12.3 RÄDDNINGSSKOSTNAD

Försäkringsgivaren ersätter den försäkrades kostnader för räddningsåtgärder enligt punkt 12.1, om de med hänsyn till omständigheterna varit skäliga.

12.3.1 BEFARAD SKADA OCH SANERING

Ersättning lämnas dock inte för att avvärja befarad skada på grund av defekt hos levererad produkt eller egendom. Ersättning lämnas inte heller för kostnad för sanering av egen egendom eller på fastighet som ägs, hyrs eller annars nyttjas av den försäkrade.

13 Anmälan om skada mm

Den försäkrade ska snarast möjligt, dock senast inom ett år, skriftligen underrätta försäkringsgivaren om

- skadeståndskrav som framställts mot försäkrad, oavsett om kravet har preciserats ekonomisk,
- sin kännedom om att någon avser att framföra skadeståndskrav mot försäkrad
- handling som försäkrad inser eller har skälig anledning anta kan komma att leda till skadeståndskrav.

Om skadeståndskrav inte framförts till försäkringsgivaren inom ett år från den tidpunkt då den försäkrade mottagit detta är försäkringsgivaren fri från ersättningsskyldighet.

13.1 POLISANMÄLAN

Vid nyckelförlust ska polisanmälan göras och kopia på anmälan sändas in till försäkringsgivaren.

13.2 SKYLDIGHET ATT LÄMNA UPPLYSNINGAR

Den försäkrade är skyldig att utan dröjsmål lämna försäkringsgivaren handlingar och andra upplysningar som kan vara av betydelse för skadeutredning.

13.3 SKYLDIGHET ATT UTREDA, VITRNA MED MERA

Den försäkrade är skyldig att utan ersättning verkställa de utredningar, analyser och undersökningar med mera, som är av betydelse för bedömning av skadefallet och den försäkrades ansvar, vilka kan genomföras inom den försäkrades verksamhet. Den försäkrade är även skyldig att utan ersättning vid rättegång se till att vittnes- och sakkunnigbevisning kan föras med hjälp av hos honom anställd personal i nödvändig utsträckning.

13.4 ORIKTIGA UPPGIFTER I SAMBAND MED SKADA

Om den försäkrade uppsåtligt eller av grov vårdslöshet oriktigt uppger, förtiger eller döljer något av betydelse för skadans bedömning är försäkringsgivaren gentemot försäkrad berättigad till skäligt avdrag från ersättning som annars borde ha betalats eller till fullständig befrielse från sina åtaganden. Avdrag eller befrielsen enligt ovan gäller även i förhållande till annan försäkrad än den som lämnat oriktiga uppgifter.

13.5 POLISUTREDNING OCH RÄTTEGÅNG MM

Har försäkrad i sak som kan beröra försäkringen kallats till förhör inför polismyndighet eller annan myndighet eller har han i sådan sak instämt till domstol, ska han omedelbart underrätta försäkringsgivaren om detta. Försäkringsgivaren äger rätt att utse rättegångsombud samt lämna denne för rättegången erforderliga anvisningar och instruktioner.

Försäkrad är även skyldig att utan ersättning tillse att i erforderlig utsträckning vittnes- och sakkunnigbevisning kan föras med hjälp av hos honom anställd personal. Försäkrad är skyldig att aktivt medverka i rättegång eller annat rättsligt förfarande. Om ansvar har sin grund i dom som grundas på den försäkrades passivitet eller utevaro från rättens sammanträde eller part underlåtelse att avge svar (tredskodom) äger försäkringsgivaren rätt till fullständig befrielse från sina åtaganden, om det inte är uppenbart att domslutet skulle ha blivit detsamma efter en materiell prövning.

13.6 UPPGÖRELSE I GODO

Om den försäkrade utan försäkringsgivarens tillåtelse medger skadeståndsskyldighet, godkänner ersätt-

ningskrav eller utbetalningar ersättning, är försäkringsgivaren fritt från ansvar om inte kravet uppenbart var lagligen grundat. Den försäkrade är - om försäkringsgivaren så önskar - skyldig att medverka till uppgörelse i godo med den skadelidande. Har försäkringsgivaren förklarat sig villig att göra upp i godo med den som kräver skadestånd, är försäkringsgivaren fri från skyldighet att svara för därefter uppkommen kostnad, skadestånd samt att företa ytterligare utredning.

13.7 ANSVARSBEGRÄNSNING

Medför ansvarsbegränsning i avtal inskränkning i **försäkringstagarens** skadeståndsskyldighet och avstår **försäkringstagaren** från att åberopa ansvarsbegränsningen, föreligger inte ersättningskyldighet för försäkringsgivaren.

13.8 RÄNTEBESTÄMMELSER

Ersättning lämnas inte för räntekostnad som uppkommit på grund av den försäkrades dröjsmål att fullgöra vad som enligt detta villkor ankommer på honom.

13.9 PÅFÖLJD VID ÅSIDOSÄTTANDE AV SKYLDIGHET ATT ANMÅLA SKADA MED MERA

Om den försäkrade inte iakttar sina skyldigheter enligt bestämmelserna i punkt 13 och om det kan ha varit till men för försäkringsgivaren, är försäkringsgivaren berättigad till skäligt avdrag på den ersättning som annars borde ha betalats, eller till fullständig befrielse från ersättningskyldighet.

15 Ersättningsregler

15.2 SKYLDIGHET ATT LÄMNA UPPLYSNINGAR

Den försäkrade är skyldig att utan dröjsmål lämna försäkringsgivaren handlingar och andra upplysningar som kan vara av betydelse för skadeutredning.

15.3 SKYLDIGHET ATT UTREDA, VITTNÄ MED MERA

Den försäkrade är skyldig att utan ersättning verkställa de utredningar, analyser och undersökningar med mera, som är av betydelse för bedömning av skadefallet och den försäkrades ansvar, vilka kan genomföras inom den försäkrades verksamhet. Den försäkrade är även skyldig att utan ersättning vid rättegång se till att vittnes- och sakkunnigbevisning kan föras med hjälp av hos honom anställd personal i nödvändig utsträckning.

15.4 DOKUMENTATIONSPLIKT

Den försäkrade ska i rimlig omfattning förvara dokumentation i form av konstruktionsritningar, tillverkningsplaner, program- och systemtester, recept, instruktioner, bruksanvisningar, avtal, garantier och liknande handlingar på sådant sätt att de på försäkringsgivarens begäran kan uppvisas när det kan vara av betydelse för skadeutredningen.

Om den försäkrade inte iakttar sina skyldigheter och det kan antas vara till men för försäkringsgivaren, är försäkringsgivaren berättigad till skäligt avdrag på den ersättning, som annars borde ha betalats.

15.5 ORIKTIGA UPPGIFTER I SAMBAND MED SKADA

Om den försäkrade eller någon annan som begär ersättning av försäkringsgivaren efter ett försäkringsfall uppsåtligt eller av grov vårdslöshet oriktigt har uppgett, förtigt eller dolt något av betydelse för bedömningen av rätten till ersättning från försäkringen, kan den ersättning som annars skulle ha betalats till honom sättas ned efter vad som är skäligt med hänsyn till omständigheterna. Ersättningsbegränsningen gäller även i förhållande till annan försäkrad än den som lämnat oriktiga uppgifter.

15.6 POLISUTREDNING, POLISINTYG OCH DOMSTOLSAVGÖRANDE

Föränsleder skada polisutredning eller domstolsavgörande ska förundersökningsprotokoll och eventuell efterföljande dom sändas till försäkringsgivaren.

15.7 UPPGÖRELSE I GODO

Har försäkringsgivaren förklarat sig villig att göra upp i godo med den som kräver ersättning, är försäkringsgivaren fri från skyldighet att svara för därefter uppkommen kostnad samt att företa ytterligare utredning.

15.8 PERSONSKADA

Vid personskada regleras skadan även om denna inte beräknas överstiga vald grundsjälvrisk. Ersättning lämnas dock endast för kostnader och skadestånd överstigande vald grundsjälvrisk.

15.11 SKADEERSÄTTNING

Försäkringsgivaren ersätter

- kostnader och skadestånd enligt åtagande i punkt 6.2
- räddningskostnad enligt punkt 12.3

med avdrag för

- självrisk enligt punkt 10.

F Rättsskyddsförsäkring

1 Tvister

Se även Gemensamma bestämmelser enligt punkt 4 nedan.

1.2 NÄR FÖRSÄKRINGEN GÄLLER

1.2.1 FÖRSÄKRING I KRAFT I MINST TVÅ ÅR

Försäkringen gäller för tvist som uppkommer under den tid försäkringen är i kraft (försäkringstiden) under förutsättning att **försäkringstagaren** har haft rättsskyddsförsäkring för angiven verksamhet i kraft under en sammanhängande tid av minst 2 år, antingen hos försäkringsgivaren eller i annat försäkringsbolag.

1.2.2 FÖRSÄKRING I KRAFT MINDRE ÄN TVÅ ÅR

Försäkringen gäller även för tvist som uppkommer om försäkringen har varit i kraft kortare tid än 2 år vid tvistens uppkomst, om de händelser eller omständigheter som ligger till grund för anspråket inträffat sedan försäkringen trädde i kraft.

1.2.3 VERKSAMHET SOM UPPHÖRT

Har försäkringen upphört att gälla på grund av att den försäkrade verksamheten upphört, gäller försäkringen för tvist som uppkommer efter försäkringstiden, om de händelser och omständigheter som ligger till grund för anspråket inträffade under den tid försäkringen var i kraft och det därefter inte har gått mer än 10 år.

Anmärkning

Med tvist menas att rättsligen grundat krav framställs och helt eller delvis avvisas av någon annan.

1.3 VAR FÖRSÄKRINGEN GÄLLER

Försäkringen gäller för tvist eller mål dels med motpart som har hemvist inom Norden, EU eller EFTA, dels som avser fastighet belägen inom Norden.

1.6 VAD FÖRSÄKRINGEN GÄLLER FÖR

Försäkringsgivaren betalar i följande fall (punkt 1.6.1 till 1.6.4) nödvändiga och skäliga ombuds- och rättegångskostnader som den försäkrade inte kan få betalda av motparten samt skäliga utredningskostnader beställda av ombudet.

1.6.1 I TVIST UTAN RÄTTEGÅNG

Den försäkrades egna ombudskostnader i tvist som kan prövas som tvistemål (t-mål) av tingsrätt, fastighetsdomstol, statens VA-nämnd, miljödomstol i Sverige eller motsvarande domstolar i övriga nordiska länder. Såvitt gäller miljödomstol avses endast tvist om skadestånd enligt 32 kap Miljöbalken (1998:808). Försäkringen gäller således inte för tvist som endast kan handläggas av administrativa myndigheter, förvaltningsdomstolar eller andra specialdomstolar än vad som anges ovan.

Är tvisten sådan att den först handläggs av annan instans (till exempel kronofogdemyndighet, hyresnämnd, konkurrensverket eller lantmäterimyndighet) betalas endast kostnader som uppkommer efter sådan prövning eller handläggning.

1.6.2 I TVIST MED RÄTTEGÅNG

Rättegångskostnader i tvist enligt punkt 1.6.1 - både den försäkrades egna och sådana som denne efter domstolsprövning förpliktas att utge - som uppstår vid angivna domstolar eller överdomstolar till dessa. I sådana mål gäller försäkringen även för resning, dock endast om resning beviljas, samt även hyresmål som prövas av Svea Hovrätt. Med rättegångskostnad avses även kostnad för medlare, förordnad enligt 42 kap rättegångsbalken (1942:740).

Rättegångskostnader som den försäkrade vid förlikning under rättegång åtar sig att betala till motpart under förutsättning att det är uppenbart att domstolen skulle ha ålagt den försäkrade att betala rättegångskostnader med högre belopp om tvisten hade prövats.

1.6.3 I TVIST MED SKILJEFÖRFARANDE

Försäkringen gäller för kostnader för skiljeförfarande, om tvisten utan sådant förfarande kunde ha prövats av i punkt 1.6.1 första stycket nämnda domstolar.

Ersättning lämnas för kostnader för skiljeförfarande - både den försäkrades egna och sådana som han förpliktigas utge - med undantag för ersättning till skiljemännen.

1.6.4 I TVIST UTANFÖR NORDEN

Vid tvist utanför Norden gäller försäkringen endast vid prövning av allmän domstol.

1.7 VAD FÖRSÄKRINGEN INTE GÄLLER FÖR

Utöver allmänna undantag enligt Allmänna avtalsbestämmelser AA, punkt 6.1 och punkt 4.7 nedan, gäller följande undantag.

1.7.1 ARBETSTVIST

Försäkringen gäller inte för tvist, mål eller ärende som rör förhållandet mellan arbetsgivare och nuvarande eller förutvarande **arbetstagare** (till exempel tvister gällande provisioner, arbetstvister eller liknande).

1.7.2 SMÅMÅL

Försäkringen gäller inte för tvist där värdet av vad som yrkas är lägre än 0,5 prisbasbelopp och därmed ska handläggas enligt reglerna 1 kap 3 d § Rättegångsbalken (1942:74) - så kallade småmål. Dessa undantag tillämpas inte vid tvist på grund av försäkringsavtalet.

1.7.3 ÖVERLÅTET ANSPRÅK

Försäkringen gäller inte för tvist som avser fordran eller annat anspråk, som överlåtits på den försäkrade eller som gäller borgensåtagande eller liknande åtagande.

1.7.4 FORDON

Försäkringen gäller inte för tvist som gäller den försäkrade såsom ägare, brukare eller förare av motordrivet fordon, husvagn eller annat släpfordon, luftfartyg, skepp, ång-, motor- eller segelbåt.

1.7.5 FASTIGHET

Försäkringen gäller inte för tvist som gäller den försäkrade såsom ägare av annan fastighet eller innehavare av annan tomträtt än vad som anges i försäkringsbrevet/beviset och inte heller då tvist har samband med köp eller försäljning av fastighet eller tomträtt.

1.7.6 FASTIGHETS- ELLER MILJÖDOMSTOL

Försäkringen gäller inte för tvist som kan falla under prövning av fastighets- eller miljödomstol och där den försäkrade är att anse som sökande part.

1.7.7 MILJÖFARLIG VERKSAMHET

Försäkringen gäller inte för tvist som rör sådan av **försäkringstagaren** bedriven eller planerad verksamhet eller del av denna som enligt föreskrifter i Miljöbalken (1998:808) kallas miljöfarlig verksamhet, oavsett om dessa föreskrifter åberopas eller inte.

1.7.8 FÖRSÄKRING

Försäkringen gäller inte för tvist som avser skadestånd mot den försäkrade om trafik- eller ansvarsförsäkring täcker eller skulle kunna täcka sådant skadeståndsansvar. Detta gäller oavsett om sådan försäkring är gällande eller inte.

1.7.9 KONKURS

Försäkringen gäller inte för tvist där den försäkrade är konkursgäldenär eller part i ackordsförhandling utan konkurs eller part i förfarande som gäller företagsrekonstruktion.

1.7.10 OBEFOGAT INTRESSE

Försäkringen gäller inte för tvist där den försäkrade inte har befogat intresse av att få sin sak prövad.

1.7.11 BROTT

Försäkringen gäller inte för tvist som gäller skadestånd eller annat anspråk riktat mot försäkrad på grund av gärning som föranleder misstanke om eller åtal för brott som kräver uppsåt för straffbarhet.

1.7.12 FÖRETAGSHEMLIGHET, PATENT- OCH FIRMARÄTT

Försäkringen gäller inte för tvist som har anknytning till företagshemlighet, patent- eller firmarätt.

1.7.13 MARKNADSFÖRINGSLAGEN

Försäkringen gäller inte för tvist, mål eller ärende enligt Marknadsföringslagen (2008:406).

1.7.14 MEDFÖRSÄKRADE BOLAG

Försäkringen gäller inte för tvist som uppkommer mellan företag inom samma koncern eller mellan delägare, eller mellan andra som omfattas av detta försäkringsavtal (medförsäkrade).

2 Skattemål

Se även Gemensamma bestämmelser enligt punkt 4 nedan.

2.2 NÄR FÖRSÄKRINGEN GÄLLER

Försäkringen gäller för tvist i skattemål under förutsättning att försäkringen varit i kraft under det beskattningsår då den händelse som orsakar tvisten inträffade och alljämt är i kraft när målet anhängiggörs. Rättsskyddsförsäkring för skattemål för angiven verksamhet i annat försäkringsbolag under del av denna tid får tillgodoräknas försäkrad.

2.3 VAR FÖRSÄKRINGEN GÄLLER

Försäkringen gäller för skattemål i Sverige.

2.6 VAD FÖRSÄKRINGEN GÄLLER FÖR

Försäkringen gäller för nödvändiga och skäliga ombudskostnader i länsrätt, kammarrätt och regeringsrätt vid tvist i skattemål angående taxering av den försäkrade verksamheten.

2.7 VAD FÖRSÄKRINGEN INTE GÄLLER FÖR

Utöver allmänna undantag enligt Allmänna avtalsbestämmelser AA, punkt 6.1 och punkt 4.7 nedan, gäller följande undantag.

2.7.1 SKATTEBROTT

Försäkringen gäller inte skattemål avseende skattebrottslagstiftning.

2.7.2 SKÖNSTAXERING

Försäkringen gäller inte skattemål avseende skönstaxering.

2.7.3 FÖRHANDBESKED

Försäkringen gäller inte skattemål avseende förhandsbesked.

2.7.4 EFTERTAXERING

Försäkringen gäller inte skattemål avseende eftertaxering som beror på att försäkrad fullgjort sin uppgiftsplikt på ett oriktigt sätt.

2.7.5 FASTIGHETSTAXERING

Försäkringen gäller inte skattemål avseende fastighetstaxering.

2.7.6 AKTIER

Försäkringen gäller inte skattemål som har samband med köp eller försäljning av aktier eller andra andelsbevis.

2.7.7 SMÅMÅL

Försäkringen gäller inte skattemål avseende beskattningsfråga där skattebeloppet är lägre än 0,5 **prisbasbelopp**.

2.7.8 AVGIFT - SKATTETILLÄGG

Försäkringen gäller inte vid skattemål avseende avgifter eller skattetillägg.

2.7.9 OMBUDSKOSTNAD OCH STATLIGA MEDEL

Försäkringen gäller inte vid skattemål avseende ombudskostnader i den mån dessa kan betalas av statliga medel.

2.7.10 MERVÄRDESSKATT

Försäkringen gäller inte vid skattemål avseende mervärdesskatt.

3 Miljöbrott

Se även Gemensamma bestämmelser enligt punkt 4 nedan.

3.2 NÄR FÖRSÄKRINGEN GÄLLER

Försäkringsgivaren lämnar rättsskydd om den försäkrade visar att de händelser eller omständigheter som ligger till grund för misstanke om brott inträffat under den tid rättsskyddsförsäkringen varit i kraft. Rättsskydd lämnas också om försäkringen varit i kraft sedan minst två år när den försäkrade delgavs misstanke om brott.

3.3 VAR FÖRSÄKRINGEN GÄLLER

Försäkringen gäller vid misstanke om eller åtal för gärning som begåtts i Sverige.

3.6 VAD FÖRSÄKRINGEN GÄLLER FÖR

Försäkringsgivaren ersätter nödvändiga och skäliga kostnader för försvar av den försäkrade när denne misstänks eller åtalats för brott mot arbetsmiljön eller den yttre miljön. Försäkringen gäller dock inte om den försäkrade misstänks eller åtalats för uppsåtlig gärning.

3.7 VAD FÖRSÄKRINGEN INTE GÄLLER FÖR

Se punkt 4.7 nedan.

4 Gemensamma bestämmelser

4.1 VEM FÖRSÄKRINGEN GÄLLER FÖR

Försäkringen gäller för försäkringstagaren (den försäkrade) och dennes **arbetstagare** för skada orsakad i tjänsten.

4.1.1 FASTIGHETS RÄTTSSKYDD

Vid tvist enligt punkt 1 gäller försäkringen för **försäkringstagaren** såsom ägare, brukare eller nyttjanderättshavare av fastighet, där verksamheten bedrivs och som till övervägande del används för denna.

4.4 FÖRSÄKRAD VERKSAMHET

Försäkringen gäller för i försäkringsbrevet angiven förenings- eller församlingsverksamhet för skada orsakad i tjänsten.

4.7 VAD FÖRSÄKRINGEN INTE GÄLLER FÖR

Utöver undantag enligt punkt 1.7 samt 2.7 och allmänna undantag enligt Allmänna avtalsbestämmelser AA, punkt 6.1, gäller följande undantag.

4.7.1 EGET ARBETE MED MERA

Försäkringen gäller inte för kostnader som avser

- eget arbete, förlorad inkomst, resor och uppehälle
- utredning om innehållet i rätt gällande utanför EU och EFTA
- ombuds resor utanför EU och EFTA
- verkställighet av dom, beslut eller avtal.

4.7.2 VISSA MERKOSTNADER

Försäkringen gäller inte för merkostnader som kan uppstå genom att den försäkrade

- anlitar flera ombud eller byter ombud
- anlitar annat ombud än vad som är lämpligt med hänsyn till orten där verksamheten bedrivs eller ärendets natur
- gör sig skyldig till försumlig processföring eller på annat sätt handlar försumligt
- underlåter att i eller utom rättegång tillvarata möjligheten att få ersättning av staten eller av motpart
- krävs på högre ersättning för ombuds- och utredningskostnader än vad som utdömts vid domstolsprövning.

4.7.3 STATLIG RÄTTSHJÄLP

Försäkringen gäller inte för kostnad som skulle ha betalats av allmänna medel om den försäkrade ansökt om allmän rättshjälp.

4.9 FÖRSÄKRINGSBELOPP - HÖGSTA ERSÄTTNING

4.9.1 TVIST OCH SKATTEMÅL

Försäkringsgivarens ersättningsskyldighet är vid varje tvist eller skattemål begränsad till SEK 200 000 om inte annat anges i försäkringsbrevet/beviset. Ersättningen för samtliga tvister som uppkommer under ett försäkringsår är begränsad till SEK 1 000 000.

En skada föreligger om två eller flera av de försäkrade står på samma sida i en tvist. Även om den försäkrade har flera tvister ska dessa räknas som en skada om yrkande stöder sig på väsentligen samma grund. Flera skattemål anses som ett mål om de hänför sig till samma beskattningsår.

Kan den försäkrade i en och samma skada få ersättning från flera försäkringar i ett eller flera försäkringsbolag begränsas ersättningen så att den tillsammans med ersättningen från övriga försäkringar uppgår till högst SEK 200 000.

4.9.2 MILJÖBROTT

Försäkringsgivarens ersättningsskyldighet är vid varje brottmål begränsad till det belopp som anges i försäkringsbrevet.

Har åtal väckts mot någon för flera brott eller har åtal väckts mot flera för att ha tagit del i samma brott och handläggs åtalet i en rättegång utgår ett försäkringsbelopp

4.10 SJÄLVRISK

4.10.1 TVIST OCH SKATTEMÅL

Vid varje skadetillfälle dras från de sammanlagda ersättningsbara kostnaderna enligt punkt 1.6 och 2.6 ett belopp som utgör den försäkrades självrisk. Självrisk är 20% av **prisbasbeloppet** samt 20% av överskjutande kostnad. Endast en självrisk tillämpas om flera skattemål hänför sig till samma beskattningsår.

4.10.2 MILJÖBROTT

Självrisk är 20% av **prisbasbeloppet** vid varje skada om inte annat anges i försäkringsbrevet. Endast en självrisk tillämpas vid skada enligt 4.9.2 - andra stycket.

4.12 ÅTGÄRDER VID SKADA

4.12.1 OMBUD VID TVIST ELLER SKATTEMÅL

För att försäkringen ska gälla måste den försäkrade anlita ombud. Ombud ska anlitas innan talan väcks i domstol. Är tvist sådan att den enligt punkt 1.6.1 först ska prövas av annan instans, ska ombud anlitas senast när sådan tvist överklagas. Val av ombud utanför Norden får endast ske i samråd med försäkringsgivaren.

Ombudet ska vara lämpligt med hänsyn till de krav som svensk lag eller det lands lag där processen drivs ställer på ett ombud och antingen vara

- ledamot av Sveriges Advokatsamfund (advokat) eller biträdande jurist anställd hos sådan ledamot
- annan person som för den enskilda tvisten uppfyller kraven på lämplighet.

Ombudet, försäkringsgivaren och den försäkrade har rätt att begära prövning hos Svensk Försäkrings Nämnd för Rättsskyddsfrågor av ombudets lämplighet. Nämndens beslut är endast rådgivande. Vid tvist gällande skäligheten av ombudets arvode och övriga kostnader mellan ombud som är ledamot av Sveriges Advokatsamfund (advokat) eller biträdande jurist anställd hos sådan ledamot samt försäkringsgivaren ska prövning ske hos Ombudskostnadsnämnden. Ombudet och försäkringsgivaren förbinder sig att godta utfallet av sådan prövning.

Övriga ombud och försäkrad har rätt att begära prövning av skäligheten i arvode och övriga kostnader hos Svensk Försäkrings Nämnd för Rättsskyddsfrågor. Ombudet och försäkrad förbinder sig att godta utfallet av sådan prövning.

4.12.2 OMBUD VID MILJÖBROTT

Den försäkrade ska i första hand hos rätten begära att offentlig försvarare förordnas om förutsättning härför finns. I annat fall ska den försäkrade anlita ombud som är lämpligt med hänsyn till bostadsort och ärendets natur och som godkänns av försäkringsgivaren. Om den försäkrade inte anlitar ombud gäller inte försäkringen.

4.13 ANMÄLAN OM SKADA

Den som gör gällande anspråk på försäkringsersättning eller annat försäkringsskydd måste anmäla detta till försäkringsgivaren, inom ett år från tidpunkten för tvistens eller skattemålets uppkomst eller efter det att den försäkrade delgivits misstanke om miljöbrott.

4.13.2 SKYLDIGHET ATT LÄMNA UPPLYSNINGAR

Den som gör gällande anspråk på försäkringsersättning eller annat försäkringsskydd måste anmäla detta till försäkringsgivaren, inom ett år från tidpunkten för tvistens eller skattemålets uppkomst eller efter det att den försäkrade delgivits misstanke om miljöbrott.

4.13.3 SKYLDIGHET ATT UTREDA, VITTNÄ MED MERA

Den försäkrade är skyldig att utan ersättning verkställa de utredningar, analyser och undersökningar med mera, som är av betydelse för bedömning av rättsskyddet, vilka kan genomföras inom den försäkrades verksamhet. Den försäkrade är även skyldig att utan ersättning vid rättegång se till att vittnes- och sakkun- ningbevisning kan föras med hjälp av hos honom anställd personal i nödvändig utsträckning.

4.13.4 ORIKTIGA UPPGIFTER I SAMBAND MED SKADA

Om den försäkrade uppsåtligt eller av grov vårdslöshet oriktigt uppger, förtiger eller döljer något av betydelse för skadans bedömning är försäkringsgivaren gentemot försäkrad berättigad till skäligt avdrag från ersättning som annars skulle ha betalats eller till fullständig befrielse från sina åtaganden.

4.13.8 RÄNTEBESTÄMMELSER

Ersättning lämnas inte för räntekostnad som uppkommit på grund av den försäkrades dröjsmål att fullgöra vad som enligt detta villkor ankommer på honom.

4.13.9 PÅFÖLJD VID ÅSIDOSÄTTANDE AV SKYLDIGHET ATT ANMÅLA SKADA MED MERA

Om den försäkrade inte iakttar sina skyldigheter enligt bestämmelserna i punkt 4.13 och om det kan ha varit till men för försäkringsgivaren, är försäkringsgivaren berättigad till skäligt avdrag på den ersättning som annars skulle ha betalats, eller till fullständig befrielse från ersättningskyldighet.

Om skadeståndskrav inte framförts till försäkringsgivaren inom 6 månader, efter det den försäkrade fått sådant, är försäkringsgivaren fri från ersättningskyldighet.

4.15 ERSÄTTNINGSGREGLER

Ersättning betalas till den försäkrades ombud för försäkrads egna ersättningsbara kostnader enligt punkt 1.6, 2.6 eller 3.6 när ärendet slutredovisats, i den mån försäkringsbeloppet inte tagits i anspråk av motpart genom verkställighet av dom eller liknande förfarande. Om försäkrad blir, eller riskerar att bli, ersättningskyldig för flera, har försäkringsgivaren rätt att fördela resterande del av försäkringsersättningen. Ersättning a conto förutsätter särskild prövning. Försäkringsgivaren åtar sig a conto-utbetalning högst en gång var 3:e månad.

4.15.1 ERSÄTTNINGSKRAV

Ersättningskrav ska framställas till försäkringsgivaren, inom ett år från tidpunkten för tvistens eller skattemålets uppkomst eller efter det att den försäkrade delgivits misstanke om miljöbrott. Annars går rätten till ersättning eller försäkringsskydd förlorad.

4.16 TIDPUNKT FÖR BETALNING AV ERSÄTTNING

4.16.1 BETALNING AV ERSÄTTNING

Ersättning ska betalas senast en månad efter det att den försäkrade fullgjort vad som åligger honom enligt punkterna 4.12 och 4.13 .

4.16.2 DRÖJSMÅLSRÄNTA

Betalas ersättning senare än vad som anges i punkt 4.16.1 betalas dröjsmålsränta enligt räntelagen. Ränta betalas dock inte om den är mindre än SEK 200. Försäkringsgivaren betalar dock inte den ränta som beror på den försäkrades dröjsmål att fullgöra vad som åligger honom enligt bestämmelserna i punkterna 4.12 och 4.13.

4.16.1 BETALNING AV ERSÄTTNING

All ersättning betalas i svensk valuta.

G Krisförsäkring

1 Vem försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för **försäkringstagaren** och dennes **arbetstagare** i den försäkrade verksamheten (de försäkrade).

2 När försäkringen gäller

Försäkringen gäller vid händelse enligt punkt 6 som inträffar under den tid försäkringen är i kraft (försäkringstiden).

3 Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller för händelse som inträffar inom Norden.

6 Vad försäkringen gäller för

Försäkringen omfattar kristerapi för försäkrad person som drabbas av akut psykisk kris orsakad av

- rån, hot eller överfall
- allvarligt olycksfall
- annan traumatisk händelse som brand, explosion eller naturkatastrof som inträffar i samband med tjänsten.

9 Försäkrad behandling - Högsta ersättning

9.1 FÖRSÄKRAD BEHANDLING

Försäkringen omfattar maximalt 10 behandlingar per skada och försäkrad. Behandlingen ska utföras i Sverige av legitimerad psykolog och påbörjas inom en tolv månadersperiod från skadetillfället. Samtliga kostnader ska på förhand godkännas av Försäkringsgivaren.

9.2 HÖGSTA ERSÄTTNING

Försäkringsgivarens ersättningskyldighet är begränsad till SEK 20 000 per försäkrad och sammanlagt till SEK 400 000 per skadetillfälle.

10 Självrisk

Försäkringen gäller utan självrisk.

13 Anmälan om skada

Den som gör gällande anspråk på försäkringsersättning eller annat försäkringsskydd måste anmäla detta inom ett år från tidpunkten då den psykiska krisen startade. Annars går rätten till ersättning eller försäkringsskydd förlorad.

13.2 SKYLDIGHET ATT LÄMNA UPPLYSNINGAR

Den försäkrade är skyldig att utan dröjsmål lämna försäkringsgivaren handlingar och andra upplysningar som kan vara av betydelse för utredning av skadan.

13.4 ORIKTIGA UPPGIFTER I SAMBAND MED SKADA

Om den försäkrade uppsåtligt eller av grov vårdslöshet oriktigt uppger, förtiger eller döljer något av betydelse för skadans bedömning är försäkringsgivaren gentemot försäkrad berättigad till skäligt avdrag från ersättning som annars skulle ha betalats eller till fullständig befrielse från sina åtaganden.

13.8 RÄNTEBESTÄMMELSER

Ersättning lämnas inte för räntekostnad som uppkommit på grund av den försäkrades dröjsmål att fullgöra vad som enligt detta villkor ankommer på honom.

13.9 PÅFÖLJD VID ÅSIDOSÄTTANDE AV SKYLDIGHET ATT ANMÄLA SKADA MED MERA

Om den försäkrade inte iakttar sina skyldigheter enligt bestämmelserna i punkt 13 och om det kan ha

varit till men för försäkringsgivaren, är försäkringsgivaren berättigad till skäligt avdrag på den ersättning som annars skulle ha betalats, eller till fullständig befrielse från ersättningskyldighet. försäkringsgivaren fritt från ersättningskyldighet.

15 Ersättningsregler

Försäkringsgivaren ersätter verifierade kostnader för kristerapi enligt punkt 6.

16 Tidpunkt för betalning av ersättning

16.1 BETALNING AV ERSÄTTNING

Ersättning ska betalas senast en månad efter det att den försäkrade fullgjort vad som åligger honom enligt punkt 13.

16.2 DRÖJSMÅLSRÄNTA

Betalas ersättning senare än vad som anges i punkt 16.1 betalas dröjsmålsränta enligt räntelagen. Ränta betalas dock inte om den är mindre än SEK 200. Försäkringsgivaren betalar dock inte den ränta som beror på den försäkrades dröjsmål att fullgöra vad som åligger honom enligt bestämmelserna i punkt 13.

H Olycksfallsförsäkring

1 Vem försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för

- försäkringstagarens medlemmar
- försäkringstagarens anställda och förtroendevalda
- medverkande i försäkringstagarens verksamhet
- barn i förskola och/eller daghem som drivs i försäkringstagarens regi
- deltagare i försäkringstagarens övriga barn- och ungdomsverksamhet samt deltagare i konfirmationsundervisning
- frivillig oavlönad arbetskraft under uppdrag för försäkringstagarens räkning
- besökare till försäkringstagarens mötes-, biograf-, teaterverksamhet och liknande.

Försäkringen gäller även för utländska besökare till försäkrad verksamhet, bosatta inom EU-/EES-land eller schweiz, under högst 10 dagar.

2 När försäkringen gäller

Försäkringen gäller vid olycksfallsskada som inträffar under den tid försäkringen är i kraft (försäkringstiden) enligt följande.

- För medlemmar, anställda, förtroendevalda och medverkande i församlingens verksamhet vid deltagande i, samt under direkt färd till och från möte, läger, kurs eller annat därmed jämförbart verksamhetsarrangemang anordnat av försäkringstagaren eller av annan, då deltagandet sker på försäkringstagarens uppdrag (se dock punkt 7.4 angående arbetsskada)
- för deltagare i övrig barn- och ungdomsverksamhet vid deltagande i, samt under direkt färd till och från undervisning, möte, läger, kurs eller annat därmed jämförbart verksamhetsarrangemang anordnat av försäkringstagaren
- för frivillig oavlönad arbetskraft vid skötsel av försäkrad fastighet eller lokal eller under annat uppdrag försäkringstagarens räkning samt under direkt färd till och från sådant uppdrag
- för besökare till försäkringstagarens verksamhet, men då endast om olycksfallet inträffar inom den fastighet där verksamheten bedrivs.

3 Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller för skada som inträffar inom Norden, samt i hela världen vid resa som avses vara i högst 45 dagar.

4 Försäkrad verksamhet

Om inget annat anges i försäkringsbrevet gäller försäkringen för förenings- eller församlingsverksamhet.

6 Vad försäkringen gäller för

6.1 OLYCKSFALLSSKADA INOM SVERIGE

Försäkringen gäller för olycksfallsskada och omfattar

- ersättning för läke-, tandskade-, rese-, mer-, rehabiliterings- och hjälpmedelskostnader
- kapitalbelopp vid invaliditet och dödsfall.

6.2 RESEFÖRSÄKRING

Vid vistelse utanför Sverige gäller försäkringen även för akut sjukdom eller akuta tandbesvär som drabbar den försäkrade. Vid **olycksfall**, akut sjukdom eller akuta tandbesvär som drabbar den försäkrade vid vistelse utanför Sverige ska ersättning i första hand lämnas från separat reseförsäkring eller resemoment ingående i hemförsäkringen.

TILLÄGGSAVTAL

6.3 OLYCKSFALLSSKADA VID SPORT- ELLER IDROTTSTÄVLING

Utän särskilt avtal gäller försäkringen inte för **olycksfallsskada** vid sport- eller idrottstävling sanktionerad av idrottsförbund eller liknande, eller vid träning som har samband med sådan tävling, eller sport och

idrott enligt punkt 7.2.

7 Vad försäkringen inte gäller för

7.1 OLYCKSFALL

Med olycksfall/olycksfallsskada avses inte

- skada som uppkommer på grund av smitta genom bakterier, virus eller annat smittämne
- skada som uppkommer genom användning av medicinska preparat eller genom ingrepp, behandling eller undersökning som inte föranleds av olycksfallsskada som omfattas av denna försäkring
- sådant tillstånd som, även om det konstateras efter ett olycksfall, enligt medicinsk erfarenhet inte kan anses bero på olycksfallet utan har samband med sjukdom, lyte eller sjukliga förändringar. Kan det antas att kroppsfelet medför att skadans följder förvärras lämnas endast ersättning för de följder som uppkommer oberoende av kroppsfelet
- skada där den händelse som orsakar skadan föranleds av att den försäkrade är påverkad av alkohol, andra berusningsmedel, sömnmedel, narkotiska medel eller som föranleds av läkemedelsmissbruk
- tandskada genom tuggning eller bitning. Detta undantag gäller dock inte vid resa utomlands
- förslitning, överbelastning eller överansträngning.

7.2 RISKFYLLD VERKSAMHET

För försäkrad som fyllt 16 år gäller försäkringen inte vid olycksfallsskada som drabbar den försäkrade under deltagande i

- boxning, brottning, judo, karate eller därmed jämförlig idrottsutövning
- fallskärmshoppning, drakflygning, hängflygning, skärmflygning, bergsklättring eller bergsbestigning, dykning, bungee jump, forsränning, offpist- eller fristilsskidåkning, eller liknande verksamhet oavsett om deltagandet eller utövandet sker i tävling, under träning, organiserade former i övrigt, enskilt eller på annat sätt. Försäkringen omfattar dock olycksfallsskada som drabbar den försäkrade under deltagande i klättring på klättervägg och annan uppbyggd anordning för klättring.

7.3 RESEFÖRSÄKRING

Ersättning lämnas inte för

- kostnad som beror på att vårdbehov föreligger redan då den försäkrade påbörjar resan
- kostnad som avser vistelse på bad- eller kuranstalt och därmed förenade resor
- kostnad som föranleds av att fartyg eller flygplan måste ändra sin färdplan på grund av den försäkrades skada
- kostnad som har samband med graviditet och som uppstår efter graviditetens 28:e vecka
- förlorad arbetsinkomst
- den del av kostnad för vård utanför hemmet som svarar mot inbesparade levnadsomkostnader
- kostnad där den skadevållande händelsen föranleds av att den försäkrade är påverkad av alkohol, andra berusningsmedel, sömnmedel, narkotiska medel eller som föranleds av läkemedelsmissbruk
- skada som är ersättningsbar enligt kapitel N Tjänstereseförsäkring.

7.4 ARBETSSKADA

Försäkringen gäller inte för olycksfallsskada under tjänsteutövning eller liknande, där skadan är att betrakta som arbetsskada, oavsett om den försäkrade är att betrakta som arbetstagar, arbetsgivare eller egen företagare. Ersättning lämnas inte för förlorad arbetsinkomst.

7.5 KOSTNADERSÄTTNING

Är den försäkrade inte inskriven i hos Allmän försäkringskassa i Sverige lämnas ersättning endast för kostnader som skulle ha ersatts om denne varit inskriven.

9 Försäkringsbelopp - Högsta ersättning

Försäkringsgivarens ersättningsskyldighet är - om inte annat avtalats - begränsad till högst SEK 1 000 000 per försäkrad och SEK 20 000 000 totalt vid ett och samma skadetillfälle. Detta gäller även om flera personer skadas vid samma tillfälle. I övrigt gäller försäkringen med försäkringsbelopp enligt punkt 9.1 och 9.2 nedan, om inte annat anges i försäkringsbrevet.

9.1 INVALIDITETS- OCH DÖDSFALLSERSÄTTNING

• Invaliditetsersättning	SEK 600 000
• Dödsfallsersättning	SEK 80 000

9.2 KOSTNADERSÄTTNING

Ersättning lämnas för

• läkar- och sjukvårdskostnader	nödvändiga kostnader
• tandvårdskostnader	nödvändiga kostnader
• resekostnader avseende	
- merkostnad för hemresa	nödvändiga kostnader

- nära anhörigs resa till svårt sjuk eller avliden	nödvändiga kostnader
- hemtransport av avliden	nödvändiga kostnader
- begravning i annat land, dock högst	SEK 20 000
- merkostnad för kost och logi	nödvändiga kostnader
• merkostnad avseende	
- kläder med mera, dock högst	SEK 20 000
- övrigt, dock högst	SEK 120 000
• rehabiliterings- och hjälpmedelskostnader	SEK 80 000

10 Självrisk

Försäkringen gäller utan självrisk.

12 Åtgärder vid skada

12.1 RÄDDNINGSPLIKT

Den försäkrade ska efter förmåga

- avvärja skada som kan befaras vara omedelbart förestående
- begränsa skada som redan inträffat.

Detta innebär att

- den försäkrade är skyldig att begränsa verkningarna av händelse som kan medföra skada
- den försäkrade ska medverka till att eventuell återkravs rätt mot tredje man bevaras
- de föreskrifter som försäkringsgivaren meddelar ska följas.

12.2 PÅFÖLJD VID ÅSIDOSÄTTANDE AV RÄDDNINGSPLIKT

Om den försäkrade uppsåtligt eller av grov vårdslöshet inte uppfyller sin räddningsplikt enligt ovan och om det kan antas ha varit till men för försäkringsgivaren, är försäkringsgivaren berättigad till skäligt avdrag på den ersättning som annars borde ha betalats, eller till fullständig befrielse från ersättnings-skyldighet.

12.3 RÄDDNINGSKOSTNAD

Försäkringsgivaren ersätter den försäkrades kostnader för räddningsåtgärder enligt punkt 12.1, om de med hänsyn till omständigheterna varit skäliga.

13 Anmälan om skada

Skada ska anmälas till försäkringsgivaren så snart som möjligt, dock senast ett år från tidpunkten då olycksfallet inträffade. Annars går rätten till ersättning förlorad.

Medgivande för försäkringsgivaren att för bedömning av sin ansvarighet inhämta upplysningar från läkare, sjukhus, annan vårdanstalt, allmän försäkringskassa eller annan försäkringsinrättning ska lämnas om försäkringsgivaren begär detta.

Förutsättning för rätt till ersättning är att den försäkrade

- snarast anlitar läkare
- under sjuktiden står under fortlöpande läkartillsyn
- följer läkarens föreskrifter
- följer försäkringsgivarens anvisningar.

Om försäkringsgivaren begär det ska den försäkrade inställa sig för undersökning hos särskilt anvisad läkare. Sådan undersökning bekostas av försäkringsgivaren.

13.2 ERSÄTTNINGSKRAV

Ersättningskrav ska framställas till försäkringsgivaren senast ett år från den tidpunkt då olycksfallet inträffade. Annars går rätten till ersättning förlorad.

13.4 ORIKTIGA UPPGIFTER I SAMBAND MED SKADA

Om den försäkrade uppsåtligt eller av grov vårdslöshet oriktigt uppger, förtiger eller döljer något av betydelse för skadans bedömning är försäkringsgivaren gentemot försäkrad berättigad till skäligt avdrag från ersättning som annars borde ha betalats eller till fullständig befrielse från sina åtaganden. Avdrag eller befrielsen enligt ovan gäller även i förhållande till annan försäkrad än den som lämnat oriktiga uppgifter.

13.8 RÄNTEBESTÄMMELSER

Ersättning lämnas inte för räntekostnad som uppkommit på grund av den försäkrades dröjsmål att fullgöra vad som enligt detta villkor ankommer på honom.

13.9 PÅFÖLJD VID ÅSIDOSÄTTANDE AV SKYLDIGHET ATT ANMÄLA SKADA MED MERA

Om den försäkrade inte iakttar sina skyldigheter enligt bestämmelserna i punkt 13 och om det kan ha varit

till men för försäkringsgivaren, är försäkringsgivaren berättigad till skäligt avdrag på den ersättning som annars borde ha betalats, eller till fullständig befrielse från ersättningsskyldighet. Om ersättningsanspråk inte framförts till försäkringsgivaren inom 6 månader, efter det den försäkrade fått sådant, är försäkringsgivaren fritt från ersättningsskyldighet.

14 Skadevärderingsregler

14.1 ERSÄTTNING VID MEDICINSK INVALIDITET

Till grund för bestämning av invaliditetsgraden läggs sådana av olycksfallet föranledda skador och symptom som objektivt kan fastställas. Bestämningen sker oberoende av i vilken grad den skadades arbetsförmåga nedsatts på grund av olycksfallsskadan. Kan förlorad kroppsdel ersättas av protes, bestäms invaliditetsgraden även med beaktande av protesfunktionen.

Medicinsk invaliditet beräknas enligt en för försäkringsbranschen gemensam tabell. Har skador på flera kroppsdelar uppkommit genom samma olycksfall betalas ersättning högst efter en beräknad invaliditetsgrad av 100%.

14.2 ERSÄTTNING VID EKONOMISK INVALIDITET

Till grund för bestämning av ekonomisk invaliditet läggs endast sådana av olycksfallet föranledda skador och symptom som objektivt kan fastställas. Bestämning av ekonomisk invaliditet sker med ledning av den förlust av arbetsförmågan som olycksfallsskadan medfört samt med rimlig hänsyn till ålder, tidigare utbildning och verksamhet, omskolning eller annan liknande åtgärd samt bostadsförhållanden.

När olycksfallsskadan medfört bestående nedsättning av den försäkrades arbetsförmåga med minst 50% och Försäkringskassan beviljat förtidspension enligt Lagen om allmän försäkring utbetalas invaliditetsersättning enligt följande:

Förtidspensionens nivå	Invaliditetsersättning i procent av försäkringsbeloppet
100%	100%
75%	75%
50%	50%

Beviljas sjuk- eller aktivitetsersättning från och med fyllda 60 år eller senare, lämnas ersättning för ekonomisk invaliditet bara om den medicinska invaliditetsgraden - till följd av olycksfallsskadan - är minst 50%. Motsvarande gäller också om den försäkrade först fått mindre än hel sjuk- eller aktivitetsersättning och efter fyllda 60 år får hel sjuk- eller aktivitetsersättning.

Om den försäkrade vid skadetillfället uppbar partiellt tidsbegränsad sjukersättning eller partiell sjuk- eller aktivitetsersättning lämnas högst så stor ekonomisk invaliditetsersättning som svarar mot förlusten av restarbetsförmågan.

Om den försäkrade vid skadetillfället uppbar hel tidsbegränsad sjukersättning eller hel sjuk- eller aktivitetsersättning, lämnas ingen ersättning för ekonomisk invaliditet. Om den försäkrade vid skadetillfället har fyllt 46 år, reduceras ersättningen med 5 procentenheter för varje år åldern överstiger 45 år. Åldersnedtrappning görs inte för den som vid olycksfallet har barn under 17 år.

15 Ersättningsregler

15.1 KOSTNADERSÄTTNINGAR

Ersättning lämnas för nödvändiga och skäliga kostnader till följd av olycksfallet som inte ska ersättas från annat håll enligt lag, konvention, annan försäkring eller kollektivavtal. Är den försäkrade inte inskriven hos Allmän försäkringskassa i Sverige lämnas ersättning för kostnader som skulle ha ersatts om denne varit inskriven.

Kostnader ska styrkas med originalkvitto och/eller med intyg om utbetald ersättning från vårdgivare eller landsting. Vid **olycksfall** utanför hemorten och utomlands ska ersättning i första hand lämnas från separat reseförsäkring alternativt resemoment i hemförsäkringen.

15.1.1 LÄKEKOSTNADER

Ersättning lämnas för nödvändiga och skäliga kostnader för läkarvård, sjukhusvård, behandling, läkemedel och hjälpmedel som läkare föreskrivit för skadans eller sjukdomens läkning. Vid sjukhusvård ersätts den del av vårdkostnaderna som inte motsvarar inbesparade levnadskostnader (normal levnadskostnad är beräknad till 0,15 % av **prisbasbeloppet** per dag det åt värden ges).

För vård eller behandling i Sverige lämnas ersättning endast om värden eller behandlingen ges inom den offentliga vården eller av läkare eller annan, som är uppförd på förteckning upprättad av Försäkringskassan eller som har vårdavtal med sjukvårdshuvudman. Privat operation och därmed sammanhängande vårdkostnader ersätts inte.

Ersättning lämnas också för behandlingskostnad för vård hos sjukgymnast eller annan behandling under

förutsättning att behandlingen sker efter remiss av läkare som är uppförd på förteckning upprättad av Försäkringskassan eller som har avtal med sjukvårdshuvudman.

Finns remiss till sjukgymnast men den försäkrade väljer annan behandling, ersätts denna med vad som motsvarar patientavgiften vid sjukgymnastik i offentlig vård.

För vård eller behandling utomlands lämnas ersättning endast om olycksfallet inträffat utomlands. Ersättning för läkekostnader lämnas längst i fem år från skadetillfället.

Om olycksfallsskadan medför invaliditet men slutreglering inte kunnat ske inom fem år, lämnas dock ersättning intill dess slutreglering sker.
Ersättning lämnas inte sedan invaliditetsersättning betalats.

15.1.2 TANDSKADEKOSTNADER

Ersättning lämnas för nödvändiga och skäligen kostnader för behandling av tandskada vid olycksfall. Vid resa utanför Sverige gäller dock försäkringen för behandling av akuta tandbesvär/tandskador oberoende av skadeorsak, inklusive skada genom tuggning eller bitning. Med tandskada menas även skada på tandprotes som var på plats i munnen när den skadades.

Behandling och kostnader ska i förväg godkännas av Försäkringsgivaren. Skälig kostnad för akut behandling ersätts dock även om godkännande inte hunnit inhämtas.
För behandling i Sverige lämnar försäkringen ersättning endast för tandbehandling som omfattas av tandvårdsförsäkringen. Implantatbehandling som inte omfattas av tandvårdsförsäkringen ersätts inte.
För behandling utomlands lämnas - om olycksfallet inträffat utomlands - ersättning för akut behandling. Ersättning betalas för slutbehandling i Sverige.

Ersättning lämnas för behandling inom fem år från skadetillfället.

Behöver behandling skjutas upp till senare tidpunkt på grund av den försäkrades ålder, därför att den försäkrades samtliga tänder inte är färdigutvecklade, ersätts den uppskjutna behandlingen om den genomförs före fyllda 25 år. För uppskjuten behandling som utförs senare, men före fyllda 30 år, ersätts kostnader endast under förutsättning att Försäkringsgivaren godkänt den uppskjutna behandlingen innan den försäkrade fyllt 25 år.

Har försäkringen lämnat ersättning för en slutbehandling av tandskadan, lämnar försäkringen inte ytterligare ersättning. Ersättning kan dock lämnas inom fem år från olycksfallet om försämring inträtt som inte var förutsägbar vid slutbehandlingen och som beror på olycksfallsskadan.

15.1.3 RESEKOSTNADER

Ersättning lämnas för nödvändiga och skäligen resekostnader i samband med vård och behandling som läkare föreskrivit för skadans eller sjukdomens läkning.

Måste särskilt transportmedel anlitas för att den försäkrade ska kunna utföra ordinarie yrkesarbete, skol- eller arbetsmarknadsutbildning, lämnas ersättning för merkostnader för resor mellan fast bostad och den fasta arbetsplatsen eller skolan.

Merkostnader för resor mellan fast bostad och arbetsplatsen ska i första hand ersättas av arbetsgivaren eller Försäkringskassan.

Ersättning lämnas för det billigaste färdmedel som hälsotillståndet medger. Behovet måste styrkas av läkare. Företas resan med privatbil betalas ersättning enligt Försäkringsgivarens normer. För resa med privatbil som kostnadsfritt lånats, tjänstebil, förmånsbil etcetera där kostnad inte uppkommit lämnas ingen ersättning.

Ersättning för resekostnader lämnas längst i fem år från skadetillfället.

Om olycksfallsskadan medför invaliditet men slutreglering inte kunnat ske inom fem år, lämnas dock ersättning till dess slutreglering sker.

Ersättning lämnas inte sedan invaliditetsersättning utbetalats.

15.1.4 TILLKOMMANDE RESEKOSTNADER VID RESA UTANFÖR SVERIGE

Vid resa utanför Sverige lämnas utöver resekostnader enligt punkt 15.1.3 ovan även för följande kostnader.

15.1.4.2 NÄRA ANHÖRIGS RESA TILL SVÅRT SJUK ELLER AVLIDEN

Blir den försäkrade svårt sjuk eller drabbas denne av olycksfall utomlands och bedömer behörig läkare tillståndet som livshotande, betalar försäkringsgivaren nödvändiga och skäligen kostnader för biljett och uppehälle för två nära anhörigas resa från Sverige och åter.

Om tid bedöms finnas ska försäkringsgivaren först godkänna resan.

Vad som sagts ovan gäller även om den försäkrade avlider utomlands och begravning äger rum på platsen. Även resa till och från annat land än Sverige kan efter prövning - betalas, dock högst med vad motsvarande resa skulle kosta från Sverige och åter.

Anmärkning

Med nära anhörig avses här make, maka, sambo, registrerad partner, barn, barnbarn, syskon, föräldrar, far-, mor- och svärföräldrar, svåger, svägerska eller annan person som är skriven på samma adress som den försäkrade samt person som har vårdnaden om nära anhörig.

15.1.4.3 HEMTRANSPORT AV AVLIDEN

Om den försäkrade avlider utanför hemorten i Sverige, betalar försäkringsgivaren kostnaden för transport av den avlidne till hemorten. Försäkringsgivaren betalar också kostnaden för sådana arrangemang som är nödvändiga för transportens genomförande samt eventuell merkostnad för medföljande försäkrads hemresa.

15.1.4.4 BEGRAVNING UTOMLANDS

Om den försäkrade avlider utomlands kan försäkringsgivaren, i stället för transport till hemorten i Sverige, betala kostnaderna för begravning på platsen.

15.1.4.5 MERKOSTNADER FÖR KOST OCH LOGI

Försäkringen ersätter merkostnader för kost och logi för den försäkrade på grund av akut sjukdom eller olycksfall under förutsättning att behörig läkare intygat att sjukdomen eller olycksfallet nödvändigtvis medfört förlängning av restiden eller ändring av boendeformen.

15.1.5 MERKOSTNADER

Leder olycksfallsskadan till att den försäkrade måste behandlas av läkare, lämnas ersättning enligt skadeståndsrättsliga regler för

- normalt burna kläder och normalt burna personliga tillhörigheter som skadats vid olyckstillfället (glasögon, armbandsur, slät vigselring och handväska).
- oundvikliga merkostnader som till följd av **olycksfallsskadan** uppstått under den akuta sjukdomstiden.

15.1.6 REHABILITERINGS- OCH HJÄLPMEDELSKOSTNADER

Om olycksfallsskada medför behov av rehabilitering eller särskilda hjälpmedel under försäkringstiden lämnas ersättning för nödvändiga och skäliga kostnader för detta. Kostnaderna ska ha uppkommit efter den akuta behandlingstiden och på förhand godkänts av försäkringsgivaren.

Med rehabilitering menas sådan vård, behandling, träning och omskolning som kan behövas för att den försäkrade ska återfå bästa möjliga funktionsförmåga och kunna leva ett så normalt liv som möjligt. Behandling av grundsjukdom är inte rehabilitering. Behandling som syftar till att upprätthålla funktionsförmåga som förvärvats efter olycksfallet eller sjukdomen (underhållsbehandling) är inte heller att betrakta som rehabilitering. Rehabilitering ska vara tidsbegränsad.

Ersättning kan lämnas för kostnader vid

- vård och behandling som behandlande läkare remitterat den försäkrade till (försäkringsgivaren ska ta del av remissen innan behandling påbörjas)
- arbetsprövning, arbetsträning och omskolning
- hjälpmedel, till exempel i bostaden eller i bilen, som kan lindra ett invaliditetstillstånd eller öka rörelseförmågan. Kostnad för standardhöjning ersätts inte.

Ersättning för rehabilitering utomlands lämnas endast i de fall svensk sjukvårdshuvudman godkänt och till huvudsaklig del finansierar behandlingen.

15.1.7 LÄKARINTYG OCH ANDRA HANDLINGAR

Vid ersättningsbar skada betalas även kostnader för läkarintyg och andra handlingar som försäkringsgivaren behöver för att reglera skadan.

15.2 INVALIDITETSERSÄTTNING

Försäkringen gäller för **olycksfallsskada** och lämnar ersättning

- vid bestående nedsättning av kroppsfunction (**medicinsk invaliditet**)
- då att arbetsförmågan för framtiden minskats med minst 50 % till följd av skadan (**ekonomisk invaliditet**).

Bedömning av invaliditetsgraden sker enligt reglerna för medicinsk och **ekonomisk invaliditet**, se punkt 14. Vid olycksfallsskada som medför **ekonomisk invaliditet** utbetalas istället ersättning beräknad efter den medicinska invaliditetsgraden om detta leder till högre ersättning.

Ersättning kan aldrig lämnas för både medicinsk och ekonomisk invaliditet.

15.3 INVALIDITETSKAPITAL

Ersättning utbetalas med så stor del av försäkringsbeloppet som svarar mot invaliditetsgraden vid den ålder den försäkrade uppnått vid olycksfallet.

15.3.1 RÄTTEN TILL INVALIDITETSKAPITAL

Rätt till invaliditetskapital inträder om olycksfallsskadan inom tre år från olycksfallet medför invaliditet och minst tolv månader förflutit från olycksfallet. Så snart den definitiva invaliditetsgraden fastställts, utbetalas invaliditetskapitalet.

Fastställelse av den definitiva invaliditetsgraden ska om möjligt ske inom tre år från olycksfallet, men kan uppskjutas så länge detta enligt medicinsk erfarenhet eller med hänsyn till föreliggande rehabiliteringsmöjligheter är nödvändigt.

Om behandlingen är helt avslutad och den definitiva invaliditetsgraden kan fastställas redan innan tolv månader förflutit från olycksfallet, inträder ersättningsrätten och ersättning utbetalas när invaliditetsgraden fastställts.

15.4 MÖJLIGHET TILL OMRÖVNING AV ERSÄTTNING OM INVALIDITETEN ÖKAR

Om olycksfallsskadan medför att den försäkrades kroppsfunction väsentligt och bestående försämras eller att den försäkrade förlorar ytterligare arbetsförmåga efter det att slutreglering skett, har den försäkrade rätt att återkomma och få invaliditetsgraden omprövad.

Omprövning medges dock inte sedan mer än tio år förflutit från när olycksfallet inträffade.

15.5 VÄNTEERSÄTTNING

Kan den definitiva invaliditetsgraden inte fastställas när rätt till ersättning inträder, utbetalas vänteersättning från denna tidpunkt till dess fastställelse sker.

Vid början av varje 12-månadersperiod (ersättningsår), räknat från den tidpunkt då rätten till ersättning inträdde, fastställs den invaliditetsgrad som ska tillämpas under ersättningsåret. Invaliditetsgraden är den som olycksfallet bedöms minst komma att ge upphov till.

Vänteersättning under ersättningsåret utgör sex % av det engångsbelopp som motsvarar den för ersättningsåret fastställda invaliditetsgraden.

15.5.1 VÄRDESÄKRING OCH UTBETALNING AV INVALIDITETSERSÄTTNING

Försäkringsbeloppet vid skadetillfället justeras motsvarande förändringen av det **prisbasbelopp** som gäller det år då ersättningen betalas ut.

Slutreglering av skadan görs först när den medicinska - eller i förekommande fall den ekonomiska - invaliditeten är fastställd. Dessförinnan kan förskott på invaliditetsersättningen betalas ut. Förskottet ska svara mot den lägst förväntade medicinska invaliditeten. Sådant förskott avräknas från den ersättning som ska betalas ut när invaliditetsgraden har fastställts.

Vid dödsfall innan slutreglering skett utbetalas till dödsboet det belopp som svarar mot den säkerställda medicinska invaliditet som förelåg före dödsfallet. Ersättning lämnas inte om dödsfallet inträffar inom tolv månader från skadedagen.

15.6 DÖDSFALLSERSÄTTNING

Om den försäkrade avlider på grund av olycksfallsskada inom tre år från olycksfallet, utbetalas dödsfallersättning till den försäkrades dödsbo.

16 Tidpunkt för betalning av ersättning

16.1 BETALNING AV ERSÄTTNING

Ersättning ska betalas senast en månad efter det att den försäkrade fullgjort vad som åligger honom enligt punkterna 12 och 13.

16.2 DRÖJSMÅLSRÄNTA

Betalas ersättning senare än vad som anges i punkt 16.1 betalas dröjsmålsränta enligt räntelagen. Ränta betalas dock inte om den är mindre än SEK 200. Försäkringsgivaren betalar dock inte den ränta som beror på den försäkrades dröjsmål att fullgöra vad som åligger honom enligt bestämmelserna i punkterna 12 och 13.

Dröjsmålsränta betalas inte om dröjsmålet beror på krig eller politiska oroligheter.

Oavsett om dröjsmål föreligger, betalar Försäkringsgivaren ränta på dödsfallskapital som förfallit till betalning men som kvarstår i försäkringsgivarens förvaltning. Sådan ränta beräknas enligt de grunder för försäkringsgivarens verksamhet som är eller blir stadfästa enligt Försäkringsrörelselagen. Räntan avräknas i förekommande fall från dröjsmålsränta.

I Styrelseansvarsförsäkring

1 Vem försäkringen gäller för

Försäkringstagare är försäkrad förening eller församling. Försäkringen gäller för försäkringstagarens tidigare, nuvarande och framtida valda styrelseledamöter, suppleanter och interna revisorer (de försäkrade).

2 När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för skadeståndskrav som för första gången framställs mot försäkrad under den tid försäkringen är i kraft. Försäkringen gäller dock inte för skada som anmäls senare än sex månader efter det att försäkringen upphört att gälla.

3 Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller inom Norden.

6 Vad försäkringen gäller för

6.1 REN FÖRMÖGENHETSSKADA

Försäkringen gäller vid skadeståndskrav avseende ren förmögenhetsskada, som försäkrad orsakat genom fel eller försummelse i egenskap av vald styrelseledamot, suppleant eller intern revisor och då personligt ansvar kan krävas enligt Bostadsrättslagen eller Lagen om ekonomiska föreningar.

6.2 FÖRSVARSKOSTNADER VID BROTTSMÅL

Ersättning lämnas för de försäkrades kostnader för försvar i brottmål vid vårdslös eller uppsåtlig gärning då åtalet ogillas.

Ersättning lämnas dock inte för kostnader som kan ersättas från annat håll enligt lag, annan författning, konvention, försäkring eller skadestånd.

6.3 AKUTA UTREDNINGS- OCH FÖRSVARSKOSTNADER

Om försäkringsgivarens skriftliga medgivande inte rimligen kan erhållas innan utrednings- eller försvarskostnader upparbetas vid krav, så ger försäkringsgivaren retroaktivt godkännande för sådana utrednings- och försvarskostnader intill högst 10% av försäkringsbeloppet per försäkringsår.

6.4 ÅTAGANDE

Vid skadeståndskrav som kan omfattas av försäkringen och som beräknas överstiga avtalad självrisk åtar sig försäkringsgivaren gentemot den försäkrade att

- utreda om skadeståndsskyldighet föreligger
- förhandla med den som kräver skadestånd
- föra den försäkrades talan vid rättegång eller skiljeförfarande och i det fallet betala de rättegångs- eller skiljedomskostnader som uppkommer för den försäkrade eller som denne åläggs att betala och som inte kan utfås av motpart eller annan
- betala det skadestånd den försäkrade är skyldig att utge.

7 Vad försäkringen inte gäller för

Försäkringen gäller inte för

- skadeståndskrav som uppkommit genom beslut i styrelsen om lön, arvode eller annan ersättning till styrelseledamot
- skadeståndskrav som grundas på eller är en följd av att styrelseledamot har tagit emot otillåten ersättning
- skadeståndskrav som grundas på eller är en följd av mutor, bestickningar eller annan liknande ersättning eller på grund av bidrag till politisk sammanslutning
- skadeståndskrav framställt av försäkrad mot annan försäkrad
- skada genom att styrelseledamot underlåtit att teckna och vidmakthålla nödvändiga försäkringar, till exempel fastighetsförsäkring eller byggherreansvarsförsäkring för bostadsrättsföreningen
- böter eller viten.

9 Försäkringsbelopp - Högsta ersättning

Försäkringsbeloppet, som anges i försäkringsbrevet/beviset utgör högsta ersättning som försäkringsgivaren betalar för skadestånd, utrednings-, förhandlings-, rättegångs-, skiljedoms- och räddningskostnader.

9.1 SERIESKADA

Om flera krav framställs och dessa grundar sig på en eller flera relaterade eller liknande ansvarsgrundande handlingar är samtliga dessa krav att anse som ett krav och framställda vid tidpunkten för det första kravet i serien.

10 Självrisk

Vid varje framställt krav dras från de sammanlagda kostnaderna för skadestånd, utredning, förhandling, rättegång, skiljemannaförfarande och räddningsåtgärd en självrisk som angivits i försäkringsbrevet.

FLERA KRAV

Endast en självrisk - den som gäller då det första kravet framställdes - ska tillämpas vid serieskada.

12 Åtgärder vid skada

12.1 RÄDDNINGSPLIKT

Den försäkrade ska efter förmåga

- avvärja skada som kan befaras vara omedelbart förestående
- begränsa skada som redan inträffat.

Detta innebär att

- den försäkrade är skyldig att begränsa verkningarna av händelse som kan medföra skadeståndsskyldighet
- den försäkrade ska medverka till att eventuell återkravs rätt mot tredje man bevaras
- de föreskrifter som försäkringsgivaren meddelar ska följas.

12.2 PÅFÖLJD VID ÅSIDOSÄTTANDE AV RÄDDNINGSPLIKT

Om den försäkrade uppsåtligen eller av grov vårdslöshet inte uppfyller sin räddningsplikt enligt ovan och om det kan antas ha varit till men för försäkringsgivaren, är försäkringsgivaren berättigad till skäligt avdrag på den ersättning som annars borde ha betalats, eller till fullständig befrielse från ersättningskyldighet.

12.3 RÄDDNINGSKOSTNAD

Försäkringsgivaren ersätter den försäkrades kostnader för räddningsåtgärder enligt punkt 12.1, om de med hänsyn till omständigheterna varit skäliga.

12.3.1 BEFARAD SKADA OCH SANERING

Ersättning lämnas dock inte för att avvärja befarad skada på grund av defekt hos levererad produkt eller egendom. Ersättning lämnas inte heller för kostnad för sanering av egen egendom eller på fastighet som ägs, hyrs eller annars nyttjas av den försäkrade.

13 Anmälan om skada mm

Den försäkrade ska snarast möjligt, dock senast inom ett år, skriftligen underrätta försäkringsgivaren om

- skadeståndskrav som framställts mot försäkrad, oavsett om kravet har preciserats ekonomisk,
- sin kännedom om att någon avser att framföra skadeståndskrav mot försäkrad
- handling som försäkrad inser eller har skälig anledning anta kan komma att leda till skadeståndskrav.

Om skadeståndskrav inte framförts till försäkringsgivaren inom ett år från den tidpunkt då den försäkrade mottagit detta är försäkringsgivaren fri från ersättningskyldighet.

13.2 SKYLDIGHET ATT LÄMNA UPPLYSNINGAR

Den försäkrade är skyldig att utan dröjsmål lämna försäkringsgivaren handlingar och andra upplysningar som kan vara av betydelse för skadeutredning.

13.3 SKYLDIGHET ATT UTREDA, VITTNÄ MED MERA

Den försäkrade är skyldig att utan ersättning verkställa de utredningar, analyser och undersökningar med mera, som är av betydelse för bedömning av skadefallet och den försäkrades ansvar, vilka kan genomföras inom den försäkrades verksamhet. Den försäkrade är även skyldig att utan ersättning vid rättegång se till att vittnes- och sakkunnigbevisning kan föras med hjälp av hos honom anställd personal i nödvändig utsträckning.

13.4 ORIKTIGA UPPGIFTER I SAMBAND MED SKADA

Om den försäkrade uppsåtligt eller av grov vårdslöshet oriktigt uppger, förtiger eller döljer något av betydelse för skadans bedömning är försäkringsgivaren gentemot försäkrad berättigad till skäligt avdrag från ersättning som annars borde ha betalats eller till fullständig befrielse från sina åtaganden. Avdrag eller befrielsen enligt ovan gäller även i förhållande till annan försäkrad än den som lämnat oriktiga uppgifter.

13.5 POLISUTREDNING OCH RÄTTEGÅNG MED MERA

Har försäkrad i sak som kan beröra försäkringen kallats till förhör inför polismyndighet eller annan myndighet eller har han i sådan sak instämts till domstol, ska han omedelbart underrätta försäkringsgivaren om detta. Försäkringsgivaren äger rätt att utse rättegångsombud samt lämna denne för rättegången erforderliga anvisningar och instruktioner. Försäkrad är även skyldig att utan ersättning tillse att i erforderlig utsträckning vittnes- och sakkunnigbevisning kan föras med hjälp av hos honom anställd personal. Försäkrad är skyldig att aktivt medverka i rättegång eller annat rättsligt förfarande.

Om ansvar har sin grund i dom som grundas på den försäkrades passivitet eller utevaro från rättens sammanträde eller part underlåtelse att avge svar (tredskodom) äger försäkringsgivaren rätt till fullständig befrielse från sina åtaganden, om det inte är uppenbart att domslutet skulle ha blivit detsamma efter en materiell prövning.

13.6 UPPGÖRELSE I GODO

Om den försäkrade utan försäkringsgivarens tillåtelse medger skadeståndsskyldighet, godkänner ersättningskrav eller utbetalar ersättning, är försäkringsgivaren fritt från ansvar om inte kravet uppenbart var lagligen grundat. Den försäkrade är - om försäkringsgivaren så önskar - skyldig att medverka till uppgörelse i godo med den skadelidande.

Har försäkringsgivaren förklarat sig villig att göra upp i godo med den som kräver skadestånd, är försäkringsgivaren fri från skyldighet att svara för därefter uppkommen kostnad, skadestånd samt att företa ytterligare utredning.

13.7 ANSVARSBEGRÄNSNING

Medför ansvarsbegränsning i avtal inskränkning i **försäkringstagarens** skadeståndsskyldighet och avstår **försäkringstagaren** från att åberopa ansvarsbegränsningen, föreligger inte ersättningskyldighet för försäkringsgivaren.

13.8 RÄNTEBESTÄMMELSER

Ersättning lämnas inte för räntekostnad som uppkommit på grund av den försäkrades dröjsmål att fullgöra vad som enligt detta villkor ankommer på honom.

13.9 PÅFÖLJD VID ÅSIDOSÄTTANDE AV SKYLDIGHET ATT ANMÅLA SKADA MED MERA

Om den försäkrade inte iakttar sina skyldigheter enligt bestämmelserna i punkt 13 och om det kan ha varit till men för försäkringsgivaren, är försäkringsgivaren berättigad till skäligt avdrag på den ersättning som annars borde ha betalats, eller till fullständig befrielse från ersättningskyldighet.

15 Ersättningsregler

15.2 SKYLDIGHET ATT LÄMNA UPPLYSNINGAR

Den försäkrade är skyldig att utan dröjsmål lämna försäkringsgivaren handlingar och andra upplysningar som kan vara av betydelse för skadeutredning.

15.3 SKYLDIGHET ATT UTREDA, VITRNA MED MERA

Den försäkrade är skyldig att utan ersättning verkställa de utredningar, analyser och undersökningar med mera, som är av betydelse för bedömning av skadefallet och den försäkrades ansvar, vilka kan genomföras inom den försäkrades verksamhet. Den försäkrade är även skyldig att utan ersättning vid rättegång se till att vittnes- och sakkunnigbevisning kan föras med hjälp av hos honom anställd personal i nödvändig utsträckning.

15.4 DOKUMENTATIONSPLIKT

Den försäkrade ska i rimlig omfattning förvara dokumentation i form av konstruktionsritningar, tillverkningsplaner, program- och systemtester, recept, instruktioner, bruksanvisningar, avtal, garantier och liknande handlingar på sådant sätt att de på försäkringsgivarens begäran kan uppvisas när det kan vara av betydelse för skadeutredningen.

Om den försäkrade inte iakttar sina skyldigheter och det kan antas vara till men för försäkringsgivaren, är försäkringsgivaren berättigad till skäligt avdrag på den ersättning, som annars borde ha betalats.

15.5 ORIKTIGA UPPGIFTER I SAMBAND MED SKADA

Om den försäkrade eller någon annan som begär ersättning av försäkringsgivaren efter ett försäkringsfall uppsåtligen eller av grov vårdslöshet oriktigt har uppgett, förtigit eller dolt något av betydelse för bedömningen av rätten till ersättning från försäkringen, kan den ersättning som annars skulle ha betalats till honom sättas ned efter vad som är skäligt med hänsyn till omständigheterna.

Ersättningsbegränsningen gäller även i förhållande till annan försäkrad än den som lämnat oriktiga uppgifter.

15.6 POLISUTREDNING, POLISINTYG OCH DOMSTOLAVGÖRANDE

Föranleder skada polisutredning eller domstolsavgörande ska förundersökningsprotokoll och eventuell efterföljande dom sändas till försäkringsgivaren.

15.7 UPPGÖRELSE I GODO

Har försäkringsgivaren förklarat sig villig att göra upp i godo med den som kräver ersättning, är försäkringsgivaren fri från skyldighet att svara för därefter uppkommen kostnad samt att företa ytterligare utredning.

15.11 SKADEERSÄTTNING

Försäkringsgivaren ersätter

- kostnader och skadestånd enligt åtagande i punkt 6.2
- räddningskostnader enligt punkt 12.3

med avdrag för

- självrisk enligt punkt 10.

16 Tidpunkt för betalning av ersättning

16.1 BETALNING AV ERSÄTTNING

Ersättning ska betalas senast en månad efter det att den försäkrade fullgjort vad som åligger honom enligt punkterna 12 och 13.

Om polisutredning eller domstolsavgörande enligt punkt 15.6 avvaktas, ska ersättning betalas senast en månad efter det att försäkringsgivaren erhållit utredningen eller värderingen.

16.2 DRÖJSMÅLSRÄNTA

Betalas ersättning senare än vad som anges i punkt 16.1 betalas dröjsmålsränta enligt räntelagen. Ränta betalas dock inte om den är mindre än SEK 200. Försäkringsgivaren betalar dock inte den ränta som beror på den försäkrades dröjsmål att fullgöra vad som åligger honom enligt bestämmelserna i punkterna 12 och 13.

Dröjsmålsränta betalas inte om dröjsmålet beror på krig eller politiska oroligheter.

J Sanerings- och husbocksförsäkring

1 Vem försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för **försäkringstagaren** såsom ägare till försäkrad byggnad.

1.1 REN FÖRMÖGENHETSSKADA

Försäkringen gäller dessutom för annan ägare av försäkrad byggnad som **försäkringstagaren** enligt avtal åtagit sig ansvar för.

2 När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för skada som inträffar under den tid försäkringen är i kraft (försäkringstiden).

3 Var försäkringen gäller

Försäkringen omfattar försäkrade byggnader inom försäkringsställe som anges i försäkringsbrevet.

6 Vad försäkringen gäller för

6.1 SANERINGSFÖRSÄKRING

6.1.1 SKADEDJUR

Försäkringen gäller för bekämpning av skadedjur i alla av församlingen försäkrade byggnader och lokaler, oavsett ändamål. Detta gäller dock inte byggnad som är eller har varit ekonomibyggnad eller uthus till lantgård.

6.1.2 DÖDSFALL

Försäkringen ersätter skäliga kostnader för nödvändig insekts- och luktsanering samt reparation av försäkrad byggnad till följd av att person avlider i bostad och dödsfallet förblir oupptäckt en längre tid.

6.2 HUSBOCKSFÖRSÄKRING

6.2.1 SANERING AV HUSBOCK, HÄSTMYRA MED MERA

Angrips försäkrad byggnad av husbock, hästmyra eller annan träförstörande insekt svarar försäkringsgivaren för sanering och reparation om sådan anses nödvändig.

Skyddet mot hästmyra gäller även om byggnaden inte godkänts för husbock.

Försäkringen gäller endast under förutsättning att byggnaden vid besiktning godkänts av försäkringsgivaren. Sker inte besiktning inom sex månader från försäkringens begynnelse, anses byggnaden godkänd. Om angreppet bevisligen inträffat före försäkringens begynnelse, omfattar försäkringen ändå sanering men inte friläggning, reparation eller utbyte av skadad egendom.

7 Vad försäkringen inte gäller för

7.1 UNDANTAG - SKADEDJURSBEKÄMPNING

Försäkringen gäller inte för

- sanering av döda insekter
- kostnad för friläggning och återställande vid sanering
- extrakostnader som uppkommer i samband med sanering, till exempel flyttnings-, städnings- eller lagringskostnader.

7.2 UNDANTAG - HUSBOCKSFÖRSÄKRING

Försäkringen gäller inte för

- angrepp på rötskadat virke
- byggnad som är eller har varit ekonomibyggnad eller uthus till lantgård
- angrepp som anmäls först sedan försäkringen upphört att gälla.

Anmärkning

Används begagnat virke vid reparation, om- eller tillbyggnad ska det först impregneras mot husbock. Begagnat virke som varit utsatt för insektsangrepp får inte komma till användning.

9 Försäkringsbelopp - Högsta ersättning

Försäkringen gäller intill SEK 1 000 000 vid varje skadetillfälle, om inte annat anges i försäkringsbrevet.

10 Självrisk

Försäkringen gäller utan självrisk.

11 Säkerhetsföreskrift

I alla upplåtelseavtal ska försäkringstagaren framhålla skyldigheten att omedelbart anmäla förekomst av ohyra. Vidare ska försäkringstagaren informera de boende eller andra hyresgäster om skyldigheten att lämna tillträde för nödvändig bekämpning, samt skyldigheten att vidta nödvändiga förberedelser.

Försäkringstagaren har att svara för kostnader som uppkommer genom att dessa förberedelser försummas.

12 Åtgärder vid skada

12.1 RÄDDNINGSPLIKT

Den försäkrade ska efter förmåga

- avvärja skada som kan befaras vara omedelbart förestående
- begränsa skada som redan inträffat
- snarast möjligt omhänderta och skydda skadad och oskadad egendom
- utan uppskov vidta lämpliga åtgärder, även av provisorisk art, för att återuppta eller upprätthålla den försäkrade rörelsens drift
- söka bereda sådana arbetstagare, som genom skadan blivit arbetslösa, annan produktiv sysselsättning än den ordinarie arbetsuppgiften.

12.2 PÅFÖLJD VID ÅSIDOSÄTTANDE AV RÄDDNINGSPLIKT

Om den försäkrade uppsåtligt eller av grov vårdslöshet inte uppfyller sin räddningsplikt enligt ovan och om det kan antas ha varit till men för försäkringsgivaren, är försäkringsgivaren berättigad till skäligt avdrag på den ersättning som annars skulle ha betalats, eller till fullständig befrielse från ersättningskyldighet.

12.3 RÄDDNINGSKOSTNAD

Försäkringsgivaren ersätter den försäkrades kostnader för räddningsåtgärder enligt punkt 12.1, om de med hänsyn till omständigheterna varit skäliga.

12.4 SÄRSKILD ÅTGÄRD

Vid upptäckt eller angrepp av husbock, hästmyra eller annan träförstörande insekt eller skadedjur, eller vid dödsfall som kan medföra behov av sanering ska försäkringstagaren

- bereda sanerings- och reparationspersonal tillträde för inspektion, sanering och reparation samt vid behov svara för godkända stegar, lyftanordningar eller liknande där så krävs
- avlägsna lösöre som kan förhindra eller försvåra inspektion, sanering eller reparation.

Försäkringstagaren har att svara för eventuella extra kostnader som uppkommer om nödvändiga åtgärder i detta avseende inte är vidtagna.

13 Anmälan om skada mm

Skada som kan medföra ersättningskrav ska anmälas till försäkringsgivaren så snart som möjligt, dock senast ett år från den tidpunkt då skadan upptäcktes.

13.2 ERSÄTTNINGSKRAV

Ersättningskrav ska framställas till försäkringsgivaren senast ett år från den tidpunkt då skadan upptäcktes. Annars går rätten till ersättning förlorad.

13.4 PÅFÖLJD VID ÅSIDOSÄTTANDE AV SKYLDIGHET ATT ANMÄLA SKADA MED MERA

Om den försäkrade inte iakttar sina skyldigheter enligt bestämmelserna i punkt 13 och om det kan ha varit till men för försäkringsgivaren, är försäkringsgivaren berättigad till skäligt avdrag på den ersättning som annars skulle ha betalats, eller till fullständig befrielse från ersättningskyldighet. utsträckning.

16 Tidpunkt för betalning av ersättning

16.1 BETALNING AV ERSÄTTNING

Ersättning ska betalas senast en månad efter det att den försäkrade fullgjort vad som åligger honom enligt punkterna 12 och 13.

Den del av ersättningen, som kan tillkomma den försäkrade om försäkrad egendom återställs eller återanskaffas, ska betalas senast en månad efter det att den försäkrade visat att så skett.

Om myndighetsförbud att återuppföra skadad byggnad överklagats och försäkringsgivaren på grund av detta väntat med att betala ut ersättningen, ska ersättningen betalas senast en månad efter det att försäkringsgivaren fått kännedom om att överklagandet inte lett till ändring.

16.2 DRÖJSMÅLSRÄNTA

Betalas ersättning senare än vad som anges i punkt 16.1 betalas dröjsmålsränta enligt räntelagen. Ränta betalas dock inte om den är mindre än SEK 200. Försäkringsgivaren betalar dock inte den ränta som beror på den försäkrades dröjsmål att fullgöra vad som åligger honom enligt bestämmelserna i punkterna 12 och 13.

K Förmögenhetsbrottsförsäkring

1 Vem försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för **försäkringstagaren** (den försäkrade).

2 När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för skada genom brott enligt punkt 6, som upptäcks under den tid försäkringen är i kraft (försäkringstiden) eller senast 36 månader efter avtalsperiodens utgång. Försäkringen gäller dock inte för skada genom brott som förövats mer än tre år före försäkringens begynnelse.

3 Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller för skada genom brott som förövas inom Norden.

3.1 UTANFÖR NORDEN - TILLÄGGSAVTAL FORDRAS

Om tilläggsavtal träffats - vilket i så fall framgår av försäkringsbrevet - gäller försäkringen för skada genom brott som förövas utanför Norden, se "Anmärkning" under punkt 6.1.

4 Försäkrad verksamhet

Försäkringen gäller för i försäkringsbrevet angiven förenings- eller församlingsverksamhet och därmed sammanhängande aktiviteter.

6 Vad försäkringen gäller för

6.1 FÖRMÖGENHETSBROTT

Försäkringen gäller för skada som åsamkas den försäkrade genom att arbetstagare, i tjänsten gör sig skyldig till något av i brottsbalken angivna brott. Försäkringen gäller även för skada som åsamkas den försäkrade som annan än anställd gör sig skyldig till genom nämnda brott, dock endast om denne bevisligen utfört gärningen i maskopi med anställd.

Försäkringen gäller även för den skadeståndsskyldighet som kan föreligga för försäkrad genom att arbetstagare i tjänsten bevisligen gör sig skyldig till förmögenhetsbrott mot annan.

Kan det inte fastställas vem som förövat brottet, gäller försäkringen endast om den försäkrade genom tillförlitlig utredning kan styrka att någon arbetstagare i tjänsten gjort sig skyldig till brott.

Anmärkning

Om försäkringen gäller utanför Norden (se punkt 3.1) omfattar försäkringen utanför Norden endast skada som orsakas av brott enligt lagen på gärningsorten.

6.1.1 UTREDENINGS- OCH REVISIONSKOSTNADER

Inom försäkringsbeloppet lämnas ersättning för nödvändiga och skäliga utrednings- och revisionskostnader.

6.1.2 REKONSTRUKTIONSKOSTNADER VID DATASABOTAGE ELLER DATAVIRUS

Inom försäkringsbeloppet lämnas ersättning för nödvändiga och skäliga rekonstruktionskostnader av data vid datasabotage och/eller datavirus utförd av anställd.

6.1.3 DATABROTT

Försäkringen gäller även för den skada (ekonomisk förlust) som åsamkas den försäkrade genom databrott som förövas av arbetstagare.

TILLÄGGSAVTAL ERFORDRAS

6.1.3.1 DATABROTT FÖRÖVAD AV ANNAN ÄN ARBETSTAGARE

Utan särskilt avtal gäller försäkringen inte för den skada (ekonomisk förlust) som åsamkas den försäkrade genom databrott som förövas av annan än arbetstagare.

6.2 ÅTAGANDE

Vid skada som kan omfattas av försäkringen och som beräknas överstiga för skadan tillämplig självrisk åtar sig försäkringsgivaren gentemot den försäkrade att

- betala den skada som förorsakas av den försäkrade
- vid krav på skadestånd från annan på grund av konstaterat förmögenhetsbrott utreda och förhandla om eventuell skadeståndsskyldighet
- betala det skadestånd som den försäkrade är skyldig att utge
- betala skäliga rättegångskostnader.

7 Vad försäkringen inte gäller för

7.2 KRAV MELLAN FÖRSÄKRADE

Försäkringen gäller inte för skada som de försäkrade orsakar varandra, om inte annat anges i försäkringsbrevet.

7.3 GEMENSAMMA EKONOMISKA INTRESSEN

Försäkringen gäller inte för skada som åsamkas den försäkrade av

- person i aktiebolag som kontrollerar mer än 5% av aktiernas röstvärde i det försäkrade bolaget eller i dess dotterbolag
- ägare i bolag som inte är aktiebolag.

7.15 FÖRUTSEBAR SKADA

Försäkringen gäller inte för skada som orsakas av handlande eller underlåtenhet att handla som - med hänsyn till omständigheterna - innebär en betydande risk för skadans uppkomst. Försäkringen gäller dock om den försäkrade kan visa att varken den försäkrade eller dennes arbetsledning är medveten om eller borde ha varit medveten om skaderisken.

7.16 LAG, MYNDIGHETS FÖRESKRIFT ELLER BESLUT

Försäkringen gäller inte för skada som orsakas genom åsidosättande av lag, myndighets föreskrift eller beslut, domstols dom eller beslut, såvida inte den försäkrade kan visa att den försäkrade eller dennes arbetsledning varken har eller borde ha haft kännedom om åsidosättandet.

7.18 BÖTER, VITEN ELLER STRAFFSKADESTÅND

Försäkringen gäller inte för böter, viten, straffskadestånd (till exempel "punitive damages") eller annan liknande kostnad.

7.20 UTREDNINGS- OCH REVISIONSKOSTNADER

Försäkringen gäller inte för utrednings- och revisionskostnader för att fastställa skadans orsak och omfattning även om kostnaden uppkommer i samband med rättegång.

7.21 RÄNTA

Försäkringen gäller inte för ränta på uppkommen skada.

7.22 GOODWILL

Försäkringen gäller inte för skada genom förlust av goodwill eller annan indirekt förlust.

7.23 UPPREPAD SKADA

Har ett skadefall upptäckts ersätter inte försäkringen ytterligare skador, som förövaren av den tidigare upptäckta skadan genom annan gärning orsakar, om inte särskilt avtal träffats.

7.24 BESTICKNING, AFFÄRSHEMLIGHET MED MERA

Försäkringen gäller inte för skada genom bestickning, yppande av affärshemlighet eller annan konfidentiell information av vilket slag det vara må.

7.25 SVINN

Försäkring gäller inte för skada där lagervärdering eller resultaträkning är enda beviset på förlusten.

7.26 DATAVIRUS

Försäkringen gäller inte för skada genom datavirus oavsett vad som orsakar detta. Se dock punkt 6.1.2.

9 Försäkringsbelopp - Högsta ersättning

Försäkringsbeloppet, som anges i försäkringsbrevet, utgör högsta ersättning som försäkringsgivaren betalar för skada, skadestånd, förhandlings-, rättegångs-, skiljedoms- och räddningskostnader.

9.1 SAMMANLAGD ERSÄTTNINGSSKYLDIGHET

Försäkringsgivarens sammanlagda ersättningsskyldighet för skada till följd av ett eller flera brott som förövas under ett och samma försäkringsår är begränsad till 1 försäkringsbelopp för varje skada och totalt per försäkringsår.

9.2 FLERA SKADOR - SERIESKADA

9.2.1 FLERA BROTTSLIGA HANDLINGAR

Vid skada som uppkommer till följd av en serie brottsliga handlingar av likartad karaktär och som förövas av en och samma person, eller flera personer i samförstånd är ersättningen begränsad till 1 försäkringsbelopp, oavsett om brotten förövas under ett eller flera försäkringsår. Ersättning lämnas i det fallet intill det försäkringsbelopp som gäller vid den tidpunkt då brottslig handling först förövas.

9.3 UTREDNINGS- OCH REVISIONSKOSTNADER

Vid skada enligt punkt 6.1.1 lämnas ersättning med högst 500 000 SEK per skada och sammanlagt för försäkringsperioden.

9.4 REKONSTRUKTIONSKOSTNADER VID DATASABOTAGE OCH DATAVIRUS

Vid skada enligt punkt 6.1.2 lämnas ersättning med högst 500 000 SEK per skada och sammanlagt för försäkringsperioden.

10 Självrisk

10.1 GRUNDSJÄLVRISK

Vid varje skadetillfälle dras från de sammanlagda kostnaderna för skada, skadestånd, Försäkringsgivarens utredning, förhandling, rättegång, skiljeförfarande och räddningsåtgärd ett belopp som utgör den försäkrades självrisk.

Lägsta självrisk för försäkringen anges i försäkringsbrevet (grundsjälvrisk).

10.1.1 FLERA SKADOR - SERIESKADA

Endast en självrisk - den som gäller då den första brottsliga handlingen förövas - ska tillämpas vid flera skador som uppkommer till följd av en serie brottsliga handlingar, som förövas av en och samma person eller flera personer i samförstånd, oavsett om skadorna hänför sig till ett eller flera försäkringsår.

11 Säkerhetsföreskrifter

11.1 INVENTERING

Den försäkrade ska minst en gång varje försäkringsår inventera varulager, maskiner och inventarier.

11.2 REVISION

Den försäkrade ska anlita lämplig revisor samt i övrigt företa de revisioner och kontroller som är brukliga inom den försäkrade verksamheten. Revisionen ska bland annat bestå i granskning av följande:

- verifikationer - fakturor, sociala avgifter med mera
- bokföringsorder, attest och utanordning av utbetalningar
- löpande bokföring och bokslut
- kontoutdrag och saldobesked från bank/plusgiro eller motsvarande.

Den som utför revisionen ska ha nödvändig kunskap om revisionsarbete samt förmåga att analysera utfallet av revisionsarbetet.

11.3 RUTINER FÖR SÄKERHETSKOPIA

Säkerhetskopia av data ska framställas dagligen under arbetsdag eller med den högre frekvens som vanligen tillämpas inom försäkringstagarens verksamhetsområde. Säkerhetskopia ska vara en komplett backup av all information och vara korrekt och funktionsduglig.

11.4 FÖRVARING AV SÄKERHETSKOPIA

Säkerhetskopia ska förvaras skild från originalet (datorns hårddisk) på ett sådant sätt att kopian och originalet inte kan skadas eller förloras vid samma skadetillfälle.

11.5 TILLSYNSMYNDIGHETER

Den försäkrade ska följa de föreskrifter - med tillämpningsföreskrifter - som meddelas i personuppgiftslagen (1998:204) eller av datainspektionen meddelad föreskrift.

11.20 PÅFÖLJD VID ÅSIDOSÄTTANDE AV SÄKERHETSFÖRESKRIFTER

Har den försäkrade vid skadetillfället inte följt en säkerhetsföreskrift enligt ovan, kan ersättning minskas eller helt utebli om inte åsidosättandet kan antas ha saknat betydelse för skadan.

Har den försäkrade när skada inträffar försummat att följa en säkerhetsföreskrift enligt punkt 11, betalas ersättning från försäkringen endast i den utsträckning det kan antas att skadan skulle ha inträffat även om föreskriften hade följts.

Vid allvarlig försummelse kan avdrag göras med upp till 100 % av den sammanlagda ersättning som annars skulle ha betalats.

Avdrag görs inte om det kan antas att skadan skulle ha inträffat även om föreskriften hade följts, eller om den som har tillsyn över att föreskriften följs inte kan lastas för att den åsidosatts.

12 Åtgärder vid skada

12.1 RÄDDNINGSPLIKT

Den försäkrade ska efter förmåga

- avvärja skada som kan befaras vara omedelbart förestående
- begränsa skada som redan inträffat.

Detta innebär att

- den försäkrade är skyldig att begränsa verkningarna av händelse som kan medföra skada
- den försäkrade ska medverka till att eventuell återkravs rätt mot tredje man bevaras
- de föreskrifter som försäkringsgivaren meddelar ska följas.

12.2 PÅFÖLJD VID ÅSIDOSÄTTANDE AV RÄDDNINGSPLIKT

Om den försäkrade uppsåtligt eller av grov vårdslöshet inte uppfyller sin räddningsplikt enligt ovan och om det kan antas ha varit till men för försäkringsgivaren, är försäkringsgivaren berättigad till skäligt avdrag på den ersättning som annars borde ha betalats, eller till fullständig befrielse från ersättnings skyldighet.

12.3 RÄDDNINGSKOSTNAD

Försäkringsgivaren ersätter den försäkrades kostnader för räddningsåtgärder enligt punkt 12.1, om de med hänsyn till omständigheterna varit skäliga.

13 Anmälan om skada mm

Skada, händelse eller mottaget skadeståndsanspråk ska anmälas till försäkringsgivaren så snart som möjligt, dock senast ett år från den tidpunkt då den försäkrade, upptäckte skadan eller händelsen, eller mottog anspråket. Annars går rätten till ersättning förlorad.

Om ersättnings- eller skadeståndskrav inte framförts till försäkringsgivaren inom ett år från den tidpunkt då den försäkrade, upptäckte skadan eller händelsen, eller mottog anspråket, är försäkringsgivaren fri från ersättnings skyldighet.

13.1 POLISANMÄLAN

Vid misstänkt brott ska polisanmälan göras och kopia på anmälan sändas in till försäkringsgivaren.

13.2 SKYLDIGHET ATT LÄMNA UPPLYSNINGAR

Den försäkrade är skyldig att utan dröjsmål lämna försäkringsgivaren handlingar och andra upplysningar som kan vara av betydelse för skadeutredning.

13.3 SKYLDIGHET ATT UTREDA, VITNA MED MERA

Den försäkrade är skyldig att utan ersättning verkställa de utredningar, analyser och undersökningar med mera, som är av betydelse för bedömning av skadefallet, vilka kan genomföras inom den försäkrades verksamhet. Den försäkrade är även skyldig att utan ersättning vid rättegång se till att vittnes- och sakkunnigbevisning kan föras med hjälp av hos honom anställd personal i nödvändig utsträckning.

13.4 ORIKTIGA UPPGIFTER I SAMBAND MED SKADA

Om den försäkrade uppsåtligt eller av grov vårdslöshet oriktigt uppger, förtiger eller döljer något av betydelse för skadans bedömning är försäkringsgivaren gentemot försäkrad berättigad till skäligt avdrag från ersättning som annars borde ha betalats eller till fullständig befrielse från sina åtaganden.

Avdrag eller befrielsen enligt ovan gäller även i förhållande till annan försäkrad än den som lämnat oriktiga uppgifter.

13.5 POLISUTREDNING OCH RÄTTEGÅNG MED MERA

Har försäkrad i sak som kan beröra försäkringen kallats till förhör inför polismyndighet eller annan myndighet eller har han i sådan sak instämts till domstol, ska han omedelbart underrätta försäkringsgivaren om detta. Försäkringsgivaren äger rätt att utse rättegångsombud samt lämna denne för rättegången erforderliga anvisningar och instruktioner.

Försäkrad är även skyldig att utan ersättning tillse att i erforderlig utsträckning vittnes- och sakkunnigbevisning kan föras med hjälp av hos honom anställd personal.

Försäkrad är skyldig att aktivt medverka i rättegång eller annat rättsligt förfarande.

Om ansvar har sin grund i dom som grundas på den försäkrades passivitet eller utevaror från rättens sammanträde eller part underlåtelse att avge svar (tredskodom) äger försäkringsgivaren rätt till fullständig befrielse från sina åtaganden, om det inte är uppenbart att domslutet skulle ha blivit detsamma efter en materiell prövning.

Föranleder skada polisutredning eller domstolsavgörande ska förundersökningsprotokoll och eventuell efterföljande dom sändas till försäkringsgivaren.

13.6 UPPGÖRELSE I GODO

Om den försäkrade utan försäkringsgivarens tillåtelse medger skadeståndsskyldighet, godkänner ersättningskrav eller utbetalar ersättning, är försäkringsgivaren fritt från ansvar om inte kravet uppenbart var lagligen grundat.

Den försäkrade är - om försäkringsgivaren så önskar - skyldig att medverka till uppgörelse i godo med den skadelidande.

Har försäkringsgivaren förklarat sig villig att göra upp i godo med den som kräver ersättning eller skadestånd, är försäkringsgivaren fri från skyldighet att svara för därefter uppkommen kostnad, skadestånd samt att företa ytterligare utredning.

13.9 PÅFÖLJD VID ÅSIDOSÄTTANDE AV SKYLDIGHET ATT ANMÄLA SKADA MED MERA

Om den försäkrade inte iakttar sina skyldigheter enligt bestämmelserna i punkt 13 och om det kan ha varit till men för försäkringsgivaren, är försäkringsgivaren berättigad till skäligt avdrag på den ersättning som annars borde ha betalats, eller till fullständig befrielse från ersättningsskyldighet.

14 Skadevärderingsregler

Skadevärdering sker enligt allmänna skadeståndsrättsliga regler.

15 Ersättningsregler

Försäkringsgivaren ersätter

- kostnader och skadestånd enligt åtagande i punkt 6.2
- räddningskostnad enligt punkt 12.3

med avdrag för

- självrisk enligt punkt 10.

16 Tidpunkt för betalning av ersättning

16.1 BETALNING AV ERSÄTTNING

Ersättning ska betalas senast en månad efter det att den försäkrade fullgjort vad som åligger honom enligt punkterna 12 och 13.

Den del av ersättningen, som kan tillkomma den försäkrade om försäkrad egendom återställs eller återanskaffas, ska betalas senast en månad efter det att den försäkrade visat att så skett.

Om polisutredning eller domstolsavgörande enligt punkt 13.5 avvaktas, ska ersättning betalas senast en månad efter det att försäkringsgivaren erhållit utredningen eller värderingen. För den tid som utbetalningen fördröjs genom detta betalas ränta enligt riksbankens diskonto.

16.2 DRÖJSMÅLSRÄNTA

Betalas ersättning senare än vad som anges i punkt 16.1 betalas dröjsmålsränta enligt räntelagen. Ränta betalas dock inte om den är mindre än SEK 200. Försäkringsgivaren betalar dock inte den ränta som beror på den försäkrades dröjsmål att fullgöra vad som åligger honom enligt bestämmelserna i punkterna 12 och 13.

L Cistern- och oljeskadeförsäkring

Med tillämpning av kapitel A Egendomsförsäkring (moment 1, 2 och 4 nedan) och kapitel E Ansvarsförsäkring (moment 3 och 4 nedan) gäller följande ändringar och tillägg.

1 Cisternförsäkring

1.6 VAD FÖRSÄKRINGEN GÄLLER FÖR

1.6.1 CISTERN

Försäkringen gäller för skada på cistern till följd av

- brand
- skada genom **inre orsak** (maskinskada).

1.6.2 INNEHÅLL I CISTERN

Försäkringen omfattar skada till följd av **brand** samt plötslig och oförutsedd förlust, förstörelse eller förorening av vätska som rinner ut från cisternen.

1.7 VAD FÖRSÄKRINGEN INTE GÄLLER FÖR

Ersättning lämnas inte för

- skada genom stöld eller svinn
- skada genom långsamt utträngande vätska (diffusion)
- skada som består i förslitning, förbrukning, korrosion (till exempel rost eller frätning), beläggning, avsättning eller annan gradvis försämring såsom vikt förlust, röta, mögel eller åldrande
- skada på innehåll i cistern vid dess hantering eller lagring genom blandning med annat ämne eller vätska. Dock ersätts sådan skada om den orsakats av ersättningsbar skada enligt punkt 1.6.1 ovan
- skada som uppstår på andra föremål än den försäkrade cisternen med innehåll
- destruktion av utrunnen vätska.

1.8 FÖRSÄKRAD EGENDOM

Försäkringen omfattar i försäkringsbrevet angiven cistern med innehåll.

Anmärkning

Till cistern räknas även från denna gående rörledning till och med närmast cisternen befintlig ventil.

2 Oljeskadeförsäkring - egen egendom

Försäkringen gäller för skada genom brott enligt punkt 6, som förövas och upptäcks under den tid försäkringen är i kraft (försäkringstiden). Försäkringen gäller dock inte för skada genom brott som förövats mer än tre år före dess upptäckt.

2.6 VAD FÖRSÄKRINGEN GÄLLER FÖR

Försäkringen gäller för skada på försäkringstagarens egendom - till vilken även mark, sjö, vattendrag och vattentäkt räknas - genom oberäknad utströmning av olja* från i försäkringsbrevet angiven cistern (även bergrum) med tillhörande rörsystem.

2.7 VAD FÖRSÄKRINGEN INTE GÄLLER FÖR

Försäkringen gäller inte för

- skada på den läckande cisternen med tillhörande rörsystem
- utrunnen olja*
- skada som är ersättningsbar genom brandförsäkring eller cisternförsäkring
- skada genom inblandning av olja* i annan vätska än yt- eller grundvatten
- skada som en följd av normalt och beräknligt spill
- skada i följd av trafik med fordon, för vilket trafikskadelagen äger tillämpning.

2.9 FÖRSÄKRINGSBELOPP - HÖGSTA ERSÄTTNING

Försäkringen gäller med i försäkringsbrevet angivet försäkringsbelopp. Beloppet - Högsta ersättning är första risk.

3 Oljeskadeförsäkring - tredje man tillhörig egendom

3.6 VAD FÖRSÄKRINGEN GÄLLER FÖR

3.6.1 FÖRSÄKRINGENS OMFATTNING

Inom den i försäkringsbrevet angivna verksamheten omfattar försäkringen skada genom utströmmande olja* från sådan cistern (även bergrum) med tillhörande rörsystem, som ägs eller uteslutande används av försäkringstagaren och från sådan tankbil eller tankvagn, som disponeras av försäkringstagaren för transport till försäkringstagarens anläggning eller från denna utan mellanlagring.

3.6.2 ÅTAGANDE

Försäkringsgivaren åtar sig att för den försäkrade betala skada på tredje man tillhörig egendom samt av denne därigenom åsamkad förmögenhetsförlust om rättsligt relevant orsakssamband föreligger mellan utströmningen och skadan (adekvat kausalitet).

Försäkringen gäller även för förorening av sjö, vattendrag och vattentäkt.

3.7 VAD FÖRSÄKRINGEN INTE GÄLLER FÖR

3.7.1 SPILL

Försäkringen gäller inte för skada som är en följd av normalt och beräknligt spill.

3.7.2 TRAFIK MED MERA

Försäkringen gäller inte för skada i den mån ersättning ska betalas

- enligt järnvägstrafiklagen (1985:192) eller
- i följd av trafik med luftfartyg, eller fordon för vilket trafikskadelagen (1975:1410) äger tillämpning.

3.9 FÖRSÄKRINGSBELOPP - HÖGSTA ERSÄTTNING

Försäkringsbeloppet, som anges i försäkringsbrevet, utgör högsta ersättning som försäkringsgivaren sammanlagt betalar för sakskada och därav föranledd förmögenhetsförlust vid varje skadetillfälle.

Försäkringsbeloppet ingår i det totala försäkringsbeloppet för Ansvarsförsäkring som anges i försäkringsbrevet.

4 Gemensamma bestämmelser för cistern och oljeskada

4.3 VAR FÖRSÄKRINGEN GÄLLER

Försäkringen gäller inom Sverige.

4.10 SJÄLVRISK

Vid varje skadetillfälle dras från beräknad skadekostnad ett belopp som utgör den försäkrades självrisk. Självriskan anges i försäkringsbrevet.

4.11 SÄKERHETSFORESKRIFTER

För cistern- och oljeskadeförsäkringen gäller säkerhetsföreskrifter enligt A Egendomsförsäkring, punkt 11.9. Beträffande påföljd vid åsidosättande av säkerhetsföreskrift, se A Egendomsförsäkring, punkt 11.20.

4.12 ANMÄLAN OM SKADA MM

Skada eller mottaget skadeståndsanspråk ska anmälas till försäkringsgivaren så snart som möjligt, dock senast ett år från den tidpunkt då den försäkrade upptäckte skadan eller mottog anspråket. Annars går rätten till ersättning förlorad.

4.13 ERSÄTTNINGSKRAV

Om ersättnings- eller skadeståndskrav inte framförts till försäkringsgivaren inom ett år från den tidpunkt då den försäkrade, upptäckte skadan eller mottog anspråket, är försäkringsgivaren fri från ersättningskyldighet.

M Särskild omfattning

1 Självriskeliminering

1.3 VAR FÖRSÄKRINGEN GÄLLER

Försäkringen gäller för skada inom Norden.

1.6 VAD FÖRSÄKRINGEN GÄLLER FÖR

Vid skada på motordrivet fordon som den försäkrade hyr, leasar eller lånar lämnar försäkringen ersättning för självrisk och eventuell bonusförlust under högst tre år som kan drabba ägaren av fordonet. Som förutsättning för ersättning gäller att fordonet används på uppdrag av församlingen och föraren är vållande till skadan.

1.7 VAD FÖRSÄKRINGEN INTE GÄLLER FÖR

Försäkringen gäller inte för skada där den händelse som orsakar skadan föräntas av att föraren är påverkad av alkohol, andra berusningsmedel, sömnmedel, narkotiska medel eller som föräntas av läkemedelsmissbruk

1.9 FÖRSÄKRINGSBELOPP - HÖGSTA ERSÄTTNING

Högsta ersättning vid varje skadetillfälle utgör 2 **Prisbasbelopp**.

1.10 SJÄLVRISK

Försäkringen gäller utan självrisk.

2 Resekostnader

2.6 VAD FÖRSÄKRINGEN GÄLLER FÖR

I det fall försäkrad kyrka/samlingslokal blir obrukbar till följd av brand lämnar försäkringen ersättning för medlemmars resekostnader till annan kyrka/samlingslokal än den ordinarie. Ersättning lämnas för resekostnad med allmän kommunikation eller för resa i egen bil.

2.9 FÖRSÄKRINGSBELOPP - HÖGSTA ERSÄTTNING

Ersättning lämnas med högst

- 50 SEK per medlem och resa för färd med allmän kommunikation eller
- 15 kr per mil vid färd med egen bil, dock högst 75 SEK per medlem och resa. Ersättning för färd med egen bil lämnas dock med 20 SEK per mil i det fall fler än en person färdas i bilen, dock högst 100 SEK per resa.

Ersättning lämnas för högst en tur och retur resa per vecka och medlem och högst under ett år från skadedagen. Total högsta ersättning vid varje skadetillfälle utgör 2 Prisbasbelopp.

2.10 SJÄLVRISK

Försäkringen gäller utan självrisk.

3 Gemensamma bestämmelser

3.1 ANMÄLAN OM SKADA MM

Skada ska anmälas till försäkringsgivaren så snart som möjligt, dock senast ett år från tidpunkten för skadehändelsen. Annars går rätten till ersättning förlorad.

3.2 ERSÄTTNINGSKRAV

Om ersättningskrav inte framförts till försäkringsgivaren inom ett år från tidpunkten för skadehändelsen, är försäkringsgivaren fri från ersättningsskyldighet.

N Tjänstereseförsäkring

Ersättning från tjänstereseförsäkringen lämnas inte för skada som ersätts av annan del av denna försäkring.

I FÖRSÄKRINGEN GILTIGHET OCH OMFATTNING

1 Vem försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för

- Försäkringstagaren
- Samtiliga anställda
- Make/maka, sambo, registrerad partner och barn, som medföljer på resa om inte annat anges i försäkringsbrevet/beviset och om försäkringsavtalet har ingåtts av arbetsgivaren
- Församlingsmedlemmar och förtroendevalda hos försäkringstagaren, när resan sker på uppdrag och bekostnad av denne.

Försäkringstagaren har ensam rätt att ingå avtal med försäkringsgivaren om ändring eller upphörande av försäkringen och att motta uppsägning om försäkringen. Försäkrad person är ägare till försäkring som avser honom.

1.1 BEGRÄNSNING

Försäkringen gäller - om inte annat avtalats - endast för person som är stadigvarande bosatt i Norden. För person som inte är försäkrad i Allmän försäkringskassa i Norden gäller försäkringen inte vid sjukdom och **olycksfall** enligt nedan.

Anmärkning

Vad som sägs om Sverige i dessa villkor gäller också för annat land inom Norden, där försäkrad är bosatt.

2 När försäkringen gäller

Försäkringen gäller - om inte annat avtalats - vid tjänsteresa från det den försäkrade lämnar bostaden eller arbetsplatsen till dess han återkommer till någon av dessa platser, dock högst under 60 dagar räknat från avresetidpunkten.

Försäkringen gäller även under 20 dagars utlandsvistelse i direkt anslutning till tjänsteresa utomlands. I de fall den försäkrade saknar stationär arbetsplats och regelmässigt utför sitt dagliga arbete på olika platser, till exempel bygg- och anläggningsarbetare, reparatörer, montörer, chaufförer, flygbesättningar och personal från bemanningsföretag gäller försäkringen inte under de resor som ingår i de normala arbetsuppgifterna.

3 Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller - om inte annat avtalats - i hela världen med undantag för de länder/områden till vilka Utrikesdepartementet eller Svenska Smittskyddsinstitutet helt eller delvis avråder resa.

Anmärkning

Ovanstående avser de förhållanden som gäller vid resans påbörjande. Till vilka länder som Utrikesdepartementet och/eller Smittskyddsinstitutet avråder resa framgår av Regeringskansliets hemsida.

3.1 FLYGOLYCKSFALL

Försäkringen gäller under flygning, bara när försäkrad är passagerare på nationalitetsbetecknat luftfartyg. Till passagerare räknas endast person ombord som inte har eller utför uppdrag utan samband med framförandet av flygplanet eller servicen ombord.

3.2 KRIGS- OCH KRISOMRÅDE

Försäkringen gäller inte för resa till eller vistelse i **krigs- och krisområde** om det vid resans påbörjande var känt att sådana förhållanden förelåg. Om område klassas som **krigs- eller krisområde** när den försäkrade redan vistas där gäller försäkringen under 14 dagar från det att området klassats som **krigs- eller krisområde**. Under denna period ska försäkringsgivaren kontaktas och den försäkrade snarast lämna området om inte försäkringsgivaren godkänner annat.

5 Högsta ersättning

Försäkringsgivarens ersättningsskyldighet är om - inte annat avtalats - begränsad till SEK 20 000 000 vid ett och samma skadetillfälle och för samtliga skador under försäkringsperioden. Detta gäller även om fler försäkrade skadas vid samma tillfälle. I övrigt gäller försäkringen med i försäkringsbrevet/-beviset eller under respektive kapitel angivna försäkringsbelopp.

II SJUK- OCH OLYCKSFALLSFÖRSÄKRING

1 Kostnadsersättning vid sjukdom och olycksfall

1.1 VAD FÖRSÄKRINGEN GÄLLER FÖR

Blir den försäkrade sjuk eller råkar ut för olycksfall lämnas ersättning för nödvändiga och skäliga kostnader enligt nedanstående bestämmelser.

1.1.1 SJUKVÅRD

Ersättning lämnas för kostnader för läkar- och sjukvård samt för behandling och hjälpmedel som läkare föreskriver.

1.1.2 TANDVÅRD

Ersättning lämnas för kostnader för tillfällig behandling av akuta tandbesvär som under resan måste utföras av tandläkare utanför hemorten. Skadas den försäkrades tänder vid ett **olycksfall** lämnas dessutom ersättning för behandling som utförs av tandläkare i Sverige. Såväl behandling som kostnad ska i förväg godkännas av försäkringsgivaren. Vid tandskada som uppstått vid tuggning eller bitning lämnas endast ersättning för den temporära behandling som utförts utanför hemorten.

1.1.3 KOSTNADER VID SJUKHUSVISTELSER

Ersättning lämnas för kostnader vid sjukhusvistelse utomlands.

1.1.4 INTYG OCH ANDRA HANDLINGAR

Ersättning lämnas för kostnader för läkarintyg och andra handlingar som Försäkringsgivaren behöver för att reglera skadan.

1.1.5 RESEKOSTNADER

Ersättning lämnas för skäliga resekostnader för lokala resor som är nödvändiga för att få sjukvård eller tandvård på vistelseorten.

1.1.6 MERKOSTNADER FÖR HEMRESA

Bedömer behörig läkare på vistelseorten att försäkrad måste återvända till hemorten i Sverige betalas ersättning för merkostnader för hemresa. Såväl nödvändigheten av hemresan som färdsett ska vara föreskrivet av läkaren och på förhand godkänt av försäkringsgivaren eller SOS International i Köpenhamn.

1.1.7 HEMTRANSPORT AV AVLIDEN

Om den försäkrade avlider utanför hemorten i Sverige, betalar försäkringsgivaren kostnaden för transport av den avlidne till hemorten. Försäkringsgivaren betalar också kostnaden för sådana arrangemang som är nödvändiga för transportens genomförande.

1.1.8 BEGRAVNING UTOMLANDS

Om den försäkrade avlider utomlands kan försäkringsgivaren, i stället för transport till hemorten i Sverige, betala kostnaderna för begravning på platsen.

1.1.9 NÄRA ANHÖRIGS RESA TILL SVÅRT SJUK ELLER AVLIDEN

Blir den försäkrade svårt sjuk eller drabbas denne av olycksfall utomlands och bedömer behörig läkare tillståndet som livshotande, betalar försäkringsgivaren nödvändiga och skäliga kostnader för biljett och uppehälle under längst 60 dagar för två nära anhörigas resa från Sverige och åter.

Vad som sagts ovan gäller även om den försäkrade avlider utomlands och begravning äger rum på platsen. Även resa till och från annat land än Sverige kan - efter prövning - betalas, dock högst med vad motsvarande resa skulle kosta från Sverige och åter.

1.2 ERSÄTTNINGSTID

Vid sjukdom lämnas endast ersättning för sådana kostnader som avser vård och behandling inom 60 dagar från första läkarbesöket. Vid **olycksfall** lämnas ersättning under högst 3 år från olycksfallet.

1.3 FÖRSÄKRINGSBELOPP - HÖGSTA ERSÄTTNING

Försäkringsgivarens ersättningsskyldighet för skada enligt

1.1 är, om inte annat avtalats, begränsad till nedan angivna försäkringsbelopp.

Ersättning lämnas för nödvändiga och skäliga

- läkar- och sjukvårdskostnader
- tandvårdskostnader
- resekostnader avseende
 - merkostnader för hemresa
 - hemtransport av avliden
 - begravning utomlands intill högst SEK 40 000
 - nära anhörigs resa till svårt sjuk eller avliden
- kostnader vid sjukhusvistelse utomlands, dock högst med SEK 300 per dygn och längst under 60 dygn.

2 Invaliditets- och dödsfallsersättning vid olycksfall

2.1 VAD FÖRSÄKRINGEN GÄLLER FÖR

Försäkringen gäller för olycksfallsskada och omfattar ersättning

- vid bestående nedsättning av kroppsfunction (medicinsk invaliditet)
- då arbetsförmågan för framtiden minskats med minst 50 % till följd av skadan (ekonomisk invaliditet)
- vid dödsfall.

Bedömning av invaliditetsgraden sker enligt reglerna för medicinsk och ekonomisk invaliditet.

Vid olycksfallsskada som medför ekonomisk invaliditet utbetalas istället ersättning beräknad efter den medicinska invaliditetsgraden om detta leder till högre ersättning. Ersättning kan aldrig lämnas för både medicinsk och ekonomisk invaliditet.

2.2 FÖRSÄKRINGSBELOPP - HÖGSTA ERSÄTTNING

2.2.1 KAPITALBELOPP VID OLYCKSFALL

Drabbas försäkrad av olycksfall och olycksfallet leder till invaliditet eller dödsfall lämnas ersättning enligt följande. Försäkringsbeloppen (engångsbelopp) är - om inget annat avtalats och framgår av försäkringsbrevet/beviset

- vid dödsfall SEK 200 000
- vid 100 % invaliditet
 - före fyllda 65 år SEK 400 000
 - efter fyllda 65 år SEK 200 000

2.2.2 HJÄLPMEDEL VID INVALIDITET

Utöver den ersättning vid invaliditet som bestäms efter invaliditetsgraden utges ersättning för hjälpmedel som läkare föreskriver såsom erforderliga för att lindra invaliditetstillståndet och som inte enligt lag eller särskild författning ska ersättas från annat håll. Ersättning lämnas med sammanlagt högst SEK 50 000 och endast för av försäkringsgivaren på förhand godkända utgifter.

3 Undantag

3.1 OLYCKSFALL

Med **olycksfall** avses inte

- skada som uppkommit på grund av smitta genom bakterier, virus eller annat smittämne
- skada som uppkommit genom användning av medicinska preparat eller genom ingrepp, behandling eller undersökning som inte föranletts av **olycksfallsskada** som omfattas av denna försäkring
- sådant tillstånd som, även om det konstaterats efter ett **olycksfall**, enligt medicinsk erfarenhet inte kan anses bero på olycksfallet utan har samband med sjukdom, lyte eller sjukliga förändringar. Kan det antas att kroppsfelet medfört att skadans följder förvärrats lämnas endast ersättning för de följder som uppkommit oberoende av kroppsfelet.

3.2 RISKFYLLD VERKSAMHET

Om inte annat avtalats lämnas inte ersättning för kostnader vid olycksfall som drabbat den försäkrade under deltagande i

- fallskärmshoppning, drakflygning, hängflygning, skärmflygning, bergsklättring, bergsbestigning, dykning, bungy jump, forsränning, offpistskidåkning eller annan liknande riskfylld verksamhet
- sport- eller idrottstävling eller särskilt anordnad träning för detta.

3.3 ÖVRIGA UNDANTAG

Ersättning lämnas inte för kostnad

- som beror på att vårdbehov förelåg redan då den försäkrade påbörjade resan.

Anmärkning

Blir hälsotillståndet oförutsett försämrat under resan lämnas således endast ersättning för den merkostnad försämringen medfört

- som avser vistelse på bad- eller kuranstalt och därmed förenade resor
- som är förorsakad av att fartyg eller flygplan, på grund av den försäkrades skada eller sjukdom, måste ändra sin färdplan
- som har samband med graviditet och som uppstått efter graviditetens 32:a vecka
- för privat sjukvård i Norden
- för förebyggande hälsovård, graviditetskontroller och normal tandvård
- för hemtransport eller annan transport föranledd enbart av den försäkrades rädsla eller oro
- som kan ersättas från annat håll enligt lag, annan författning eller konvention.

4 Skadevärderingsregler

4.1 ERSÄTTNING VID MEDICINSK INVALIDITET

Till grund för bestämning av invaliditetsgraden läggs sådana av olycksfallet föranledda skador och symptom som objektivt kan fastställas.

Bestämningen sker oberoende av i vilken grad den skadades arbetsförmåga nedsatts på grund av olycksfallsskadan. Kan förlorad kroppsdel ersättas av protes, bestäms invaliditetsgraden även med beaktande av protesfunktionen.

Medicinsk invaliditet beräknas enligt en för försäkringsbranschen gemensam tabell.

Har skador på flera kroppsdelar uppkommit genom samma olycksfall utges ersättning högst efter en beräknad invaliditetsgrad av 100 %.

4.2 ERSÄTTNING VID EKONOMISK INVALIDITET

Till grund för bestämning av ekonomisk invaliditet läggs endast sådana av olycksfallet föranledda skador och symptom som objektivt kan fastställas.

Bestämning av **ekonomisk invaliditet** sker med ledning av den förlust av arbetsförmågan som olycksfallsskadan medfört samt med rimlig hänsyn till ålder, tidigare utbildning och verksamhet, omskolning eller annan liknande åtgärd samt bostadsförhållanden.

När olycksfallsskadan medfört bestående nedsättning av den försäkrades arbetsförmåga med minst 50 % och Försäkringskassan beviljat förtidspension enligt lagen om allmän försäkring utbetalas invaliditetsersättning enligt följande:

Förtidspensionens nivå	Invaliditetsersättning i procent av försäkringsbeloppet
100 %	100 %
75 %	75 %
50 %	50 %

Beviljas sjuk- eller aktivitetsersättning från och med fyllda 60 år eller senare, lämnas ersättning för **ekonomisk invaliditet** bara om den medicinska invaliditetsgraden - till följd av olycksfallsskadan - är minst 50 %. Motsvarande gäller också om den försäkrade först fått mindre än hel sjuk- eller aktivitetsersättning och efter fyllda 60 år får hel sjuk- eller aktivitetsersättning.

Om den försäkrade vid skadetillfället uppbar partiellt tidsbegränsad sjukersättning eller partiell sjuk- eller aktivitetsersättning lämnas högst så stor ekonomisk invaliditetsersättning som svarar mot förlusten av restarbetsförmågan.

Om den försäkrade vid skadetillfället uppbar hel tidsbegränsad sjukersättning eller hel sjuk- eller aktivitetsersättning, lämnas ingen ersättning för **ekonomisk invaliditet**. För försäkrad som vid olycksfallet fyllt 60 år lämnas endast ersättning för **medicinsk invaliditet**.

5 Ersättningsregler

5.1 INVALIDITETSKAPITAL

Ersättning utbetalas med så stor del av försäkringsbeloppet som svarar mot invaliditetsgraden vid den ålder den försäkrade uppnått vid olycksfallet.

5.1.1 RÄTT TILL INVALIDITETSKAPITAL

Rätt till invaliditetskapital inträder om olycksfallsskadan inom 3 år från olycksfallet medför invaliditet och minst 12 månader förflutit från olycksfallet. Så snart den definitiva invaliditetsgraden fastställts, utbetalas invaliditetskapitalet.

Fastställelse av den definitiva invaliditetsgraden ska om möjligt ske inom 3 år från olycksfallet, men kan uppskjutas så länge detta enligt medicinsk erfarenhet eller med hänsyn till föreliggande rehabiliteringsmöjligheter är nödvändigt. Om behandlingen är helt avslutad och den definitiva invaliditetsgraden kan fastställas redan innan 12 månader förflutit från olycksfallet, inträder ersättningsrätten och ersättning utbetalas när invaliditetsgraden fastställts.

5.2 MÖJLIGHET TILL OMRÖVNING AV ERSÄTTNING OM INVALIDITETEN ÖKAR

Om olycksfallsskadan medför att den försäkrades kroppsfunction väsentligt och bestående försämras eller att den försäkrade förlorar ytterligare arbetsförmåga efter det att slutreglering skett, har den försäkrade rätt att återkomma och få invaliditetsgraden omprövad. Omprövning medges dock inte sedan mer än 10 år förflutit från när olycksfallet inträffade.

5.3 VÄNTEERSÄTTNING

Kan den definitiva invaliditetsgraden inte fastställas när rätt till ersättning inträder, utbetalas **vän-teersättning** från denna tidpunkt till dess fastställelse sker. Vid början av varje 12-månadersperiod (ersättningsår), räknat från den tidpunkt då rätten till ersättning inträdde, fastställs den invaliditetsgrad som ska tillämpas under ersättningsåret. Invaliditetsgraden är den som olycksfallet bedöms minst komma att ge upphov till. **Vän-teersättning** under ersättningsåret utgör 6 % av det engångsbelopp som motsvarar den för ersättningsåret fastställda invaliditetsgraden.

5.4 DÖDSFALLSERSÄTTNING

Rätt till dödsfallsersättning föreligger om olycksfallsskadan inom 3 år från olyckstillfället föranleder den försäkrades död. Ersättningen utgörs av försäkringsbeloppet för dödsfall enligt punkt 2.2.1 ovan. Har för samma olycksfall engångsbelopp för invaliditet redan utbetalats av Försäkringsgivaren minskas dödsfallsersättningen med den utbetalade invaliditetsersättningen. Föreligger rätt till invaliditetsersättning men den ännu inte har utbetalats, betalas endast dödsfallsersättning.

5.4.1 FÖRMÅNSTAGARE

Förmånstagare är den försäkrades make/maka/sambo/registrerad partner och barn eller, om sådana anhöriga saknas, laga arvingar.

6 Säkerhetsföreskrifter

Den försäkrade får inte använda alkohol, andra berusningsmedel, sömnmedel, narkotiska medel eller läkemedel på ett sådant sätt att det påverkar dennes handlande och att den försäkrade därigenom genom grov vårdslöshet förorsakar sjukdom eller ett olycksfall eller förvärrar dess följder.

6.1 PÅFÖLJD VID ÅSIDOSÄTTANDE AV SÄKERHETSFÖRESKRIFT

Har föreskrift enligt ovan inte iakttagits kan avdrag göras med upp till 100 % av annars utgående ersättning. Avdraget får dock inte vara större än vad som följer av kapitel Allmänna avtalsbestämmelser (AA), punkt 7.2. Avdrag görs inte om det kan antas att skadan skulle ha inträffat även om föreskriften iakttagits.

III ÖVERFALLSSKYDD (PERSONSKADA)

1 Vad försäkringen gäller för

1.1 MISSHANDEL OCH ANNAT VÅLD

Försäkringen gäller för personskada genom misshandel eller annat uppsåtligt våld om brottet begåtts av person som den försäkrade ofrivilligt kommit i kontakt med.

1.1.1 BEGRÄNSNING

Försäkringen gäller inte i den mån gärningsmannen förmår betala skadeståndet.

2 Undantag

Försäkringsgivaren betalar normalt inte skada som försäkrad har tillfogats

- när den försäkrade utan skälig anledning utsatt sig för risken att skadas
- i samband med att försäkrad gjort sig skyldig till uppsåtlig gärning som enligt svensk lag kan leda till dagsböter eller högre straff.

Försäkringen ersätter inte heller

- skadestånd som endast grundar sig på medgivande
- skadestånd som grundas på överlåtelse från den som är direkt ersättningsberättigad.

3 Högsta ersättning

Försäkringsgivarens åtagande att betala ersättning är vid varje skada begränsat till SEK 500 000.

Ersättning bestäms enligt reglerna i 5 kap skadeståndslagen. Om domstol jämför skadeståndet på grund av gärningsmannens personliga förhållanden (till exempel minderårighet, psykisk störning eller ekonomiska förhållanden) betalar Försäkringsgivaren i sådana fall fullt skadestånd utan jämkning, inom ramen för högsta ersättningen. Utdömer domstol på grund av medgivande eller annan anledning högre belopp än vad som är praxis enligt skadeståndsrätten lämnas dock ersättning med högst det belopp som skulle ha dömts ut enligt skadeståndsreglerna.

4 Åtgärder vid skada

Vid skada måste den försäkrade visa att han är berättigad till skadestånd och att den ansvarige är okänd eller inte kan betala skadestånd. Skada som kan medföra ersättningskrav ska anmälas till Försäkringsgivaren så snart som möjligt. Dessutom ska den försäkrade göra polisanmälan på skadeorten och sända polisintyg till Försäkringsgivaren. För att Försäkringsgivaren ska kunna lämna ersättning måste den försäkrade göra sannolikt att han inte kan få ersättning av gärningsmannen. Om det är ovisst om gärningsmannen kan betala måste den försäkrade - om Försäkringsgivaren så begär - föra talan mot denne. Om Försäkringsgivaren begär att den försäkrade för talan betalar Försäkringsgivaren rättegångskostnader som inte kan ersättas genom den allmänna rättshjälpen. För att Försäkringsgivaren ska kunna avgöra om försäkrad behöver föra talan i rättegång eller inte är det av största betydelse att den försäkrade så fort som möjligt lämnar Försäkringsgivaren alla upplysningar av betydelse.

6 Säkerhetsföreskrifter

För överfallsskydd gäller samma säkerhetsföreskrifter och påföljdsregler som i kapitel II Sjuk- och olycksfallsförsäkring, punkt 6.

IV KIDNAPPNING

1 Vad försäkringen gäller för

Om den försäkrade blir kidnappad **undertjänsteresa** lämnas ersättning för

- fysiskt och psykiskt lidande för den tid, räknat i dygn, som det olovliga frihetsberövandet varat, dock längst för 90 dygn
- två **nära anhörigas** nödvändiga och skäliga uppehållskostnader och en tur- och returresa till det land/ område där den försäkrade befinner sig.

2 Högsta ersättning

Högsta ersättning vid varje skadetillfälle är för

- fysiskt och psykiskt lidande SEK 2 500 per påbörjat dygn
- nära anhörigas kostnader SEK 100 000.

3 Åtgärder vid skada

Vid konstaterad kidnappning ska

- anmälan göras till polis
- anhörigs resa på förhand godkännas av Försäkringsgivaren.

V KRISFÖRSÄKRING

1 Vad försäkringen gäller för

1.1 RÅN MED MERA

Försäkringen tillhandahåller kristerapi för försäkrad som under tjänsteutövning bevittnar eller själv drabbas av någon av nedanstående händelser och detta medför en akut psykisk kris.

- **Rån, överfall** eller hot
- **Olycksfall**
- **Brand, explosion eller inbrott** på arbetsplats
- Trafikolycka

Försäkringen omfattar kristerapi (psykologkonsultation) begränsad till 10 behandlingstillfällen per försäkrad och skadehändelse. Tiden under vilken behandling tillhandahålls är begränsad till 12 månader från skadetillfället. Behandling sker hos legitimerad psykolog vilken före behandling ska godkännas av Försäkringsgivaren.

1.1.1 RESEKOSTNADER

Ersättning lämnas för den försäkrades nödvändiga och skäligena resekostnader för resor i Sverige.

2 Högsta ersättning

Försäkringsgivarens sammanlagda ersättningsskyldighet för kristerapi och resekostnader är begränsad till SEK 400 000 vid varje skadetillfälle, oavsett om en eller flera resande drabbas av kris av samma händelse.

3 Självrisk

Försäkringen gäller utan självrisk.

4 Åtgärder vid skada

Brott ska anmälas till polisen.

VI RESGODSSKYDD (ALLRISK)

1 Vad försäkringen gäller för

1.1 STÖLD OCH ANDRA EGENDOMSSKADOR

Ersättning lämnas för skada på eller förlust av medfört resgods orsakad av plötslig och oförutsedd skada.

1.2 MERKOSTNADER

Ersättning lämnas för nödvändiga och skäligena merkostnader som uppstår som en direkt följd av en ersättningsbar skada enligt ovan. Sådana merkostnader, som måste verifieras, kan vara kostnader för spärrning av konto-, bank- eller kreditkort, resekostnader för polisanmälan eller annan liknande kostnad.

1.3 UNDANTAG

Ersättning lämnas inte för

- egendom förvarad nattetid i parkerad bil eller annat fordon
- **stöldbegärlig egendom** som lämnats obevakad i bil eller annat fordon
- skada på eller förlust av kontanter, resehandlingar eller **stöldbegärlig egendom** då sådan egendom lämnats för transport eller pollettering
- skada genom skavning eller slitage
- ytliga skador på resväskor och liknande såsom bucklor, repor eller dylikt utan väsentlig inverkan på användbarheten
- skada genom bristfällig eller olämplig emballering
- skada genom att medförd vätska eller smetande ämnen rinner ut

- skada som kan ersättas genom transportföretag, hotell eller liknande
- skada på sportredskap under användning.

2 Försäkrad egendom - försäkringsbelopp

2.1 FÖRSÄKRAD EGENDOM

Försäkringen omfattar egendom (resgods), inklusive stöldbegärlig egendom och resehandlingar, som tillhör försäkrad eller som denne hyrt eller lånat i Sverige, och som medförts på resan. Försäkringen gäller även för medhavd egendom tillhörig arbetsgivaren, dock endast i den mån försäkrad är skyldig att ersätta skada på sådan egendom.

2.1.1 UNDANTAGEN EGENDOM

Försäkringen gäller inte för

- motordrivet fordon, husvagn eller annat släpfordon, båt eller luftfartyg samt delar och utrustning till sådan egendom
- varor avsedda för försäljning och inte heller manuskript, ritningar, arkivalier och datamedia
- djur och flyttgods
- verktyg och provkollektioner.

2.2 FÖRSÄKRINGSBELOPP

Försäkringen gäller med nedan angivna försäkringsbelopp

• Personlig lös egendom	SEK 50 000
- varav stöldbegärlig egendom	SEK 20 000
• Arbetsgivares egendom	SEK 20 000
• Resehandlingar	SEK 20 000
• Pengar	SEK 5 000
• Merkostnader enligt 1.2	SEK 5 000

3 Skadevärderingsregler

3.1 BÖCKER, ANTIKVITETER MED MERA

För böcker, antikviteter, konstverk, mynt, sedlar, frimärken samt samlingar eller föremål med samlarvärde värderas skadan till vad det i allmänna handeln kostar att köpa likvärdig egendom i sådant skick den hade vid skadetillfället. Finns inte likvärdig egendom att inköpa i begagnat skick värderas egendomen till vad den sannolikt skulle ha kostat om den hade funnits. Samlingar värderas i sin helhet.

3.2 FOTOGRAFIER MED MERA

För fotografier, film, skiv- och bandupptagningar värderas skadan till marknadsvärdet om sådant finns, och i annat fall till kostnaden för återanskaffning av råmaterialet.

3.3 ÖVRIG STÖLDBEGÄRLIG EGENDOM

Skada värderas till vad det kostar att köpa ett nytt föremål som är så lika det skadade som möjligt. Om försäkrad inte återanskaffar föremålet inom sex månader eller om föremålet minskat i värde med mer än 50 % av priset för ett nytt föremål betalar Försäkringsgivaren dagsvärdet. Dagsvärdet (marknadsvärdet) är nyanskaffningsvärdet, sedan man därifrån dragit av värdeminskningen på grund av ålder, slitage, omodernitet, minskad användbarhet och annan omständighet.

3.4 ÖVRIGA VÄRDERINGSREGLER

Värdering av en skada görs med utgångspunkt från prisläget vid den tidpunkt när försäkrad tidigast kan bestämma sitt ersättningsanspråk, dock senast 2 månader från skadedagen. Kan skadad egendom repareras värderas skadan till den reparationskostnad som är rimlig. Reparationskostnaden får aldrig överstiga den ersättning försäkrad kan få enligt ovanstående regler.

Anmärkning

Checkar, bankböcker, kontokort och liknande ersätts endast med den kostnad som kan uppkomma för att spärra aktuellt konto. Om obehörig person utnyttjar kontot och detta medför en ekonomisk förlust för den försäkrade är denna kostnad inte ersättningsbar genom försäkringen.

4 Ersättningsregler

Försäkringsgivaren har rätt att avgöra om en skada ska ersättas kontant enligt värderingsreglerna ovan eller med ny, begagnad respektive reparerad egendom. Om egendom enligt 3.1 inte återanskaffas, ersätts endast det ekonomiska värdet, det vill säga vad försäkringstagaren skulle ha erhållit om föremålet sålts.

Kommer egendom tillrätta, för vilken ersättning utgetts, ska egendomen snarast ställas till Försäkringsgivarens förfogande. Den försäkrade får dock behålla egendomen om därför erhållen ersättning utan dröjsmål återbetalas.

5 Säkerhetsföreskrifter

5.1 SÄKERHETSFÖRESKRIFTER - STÖLD MED MERA

5.1.1 FÖRVARING AV EGENDOM

Förutom normal aktsamhet för att förhindra skada på eller stöld av egendom ska

- transportmedel, tillfällig lokal eller tillfällig bostad som bungalow, lägenhet, hotellrum, passagerarhytt och motsvarande vara låst och fönster stängda
- pengar, resehandlingar och stöldbegärlig egendom vara förvarade i låst resväska, skåp, låda eller liknande när försäkrad lämnar tillfällig bostad.

5.2 PÅFÖLJD VID ÅSIDOSÄTTANDE AV SÄKERHETSFÖRESKRIFT

Har föreskrifterna enligt ovan inte iakttagits kan avdrag göras med upp till 100 % av annars utgående ersättning. Avdrag görs inte om det kan antas att skadan skulle ha inträffat även om föreskriften iakttagits eller om den som har tillsyn över att föreskriften iakttogs inte kan lastas för att den åsidosatts.

VII FÖRSENING

1 Vad försäkringen gäller för

1.1 RESGODSFÖRSENING

Ersättning lämnas för nödvändiga och skäliga merkostnader för inköp av kläder och hygienartiklar, om den försäkrade får sitt incheckade/polletterade bagage försenat med mer än 4 timmar till resmål utanför hemorten eller arbetsplatsen, och med skäliga merkostnader om det allmänna färdmedel den försäkrade ska resa med försenas med mer än 4 timmar.

1.2 RESESTARTSKYDD

Ersättning lämnas för nödvändiga och skäliga merkostnader om den försäkrade under den direkta färden till utresans eller hemresans utgångspunkt försenas och därmed inte hinner fram till inbokad avgång och under förutsättning att

- resan i förväg var inbokad med allmänt färdmedel och
- orsaken till den missade avresan är en händelse som den försäkrade själv inte kunnat förutse eller förhindra.

Ersättning lämnas för merkostnaden som uppkommer för att ansluta till resan

- vid direkt utresa från hemorten
- vid direkt hemresa från slutdestinationen
- vid en direkt påföljande anslutning.

Är anslutning inte möjlig eller förlorar den försäkrade mer än halva den planerade restiden lämnar Försäkringsgivaren ersättning motsvarande resans pris.

2 Högsta ersättning

2.1 FÖRSENING

Ersättning lämnas vid försening med mer än

- 4 timmar av bagage eller allmänt färdmedel, intill SEK 3 000
- 48 timmar av bagage, ytterligare intill SEK 3 000.

Har förseningsersättning utbetalats enligt detta moment samtidigt som ersättning lämnas enligt kapitel VI Resgodsskydd, avräknas den del av förseningsersättningen som avser försening överstigande 48 timmar.

2.2 RESESTARTSKYDD

Ersättning lämnas intill högst SEK 25 000.

VIII RESEAVBROTT/ERSÄTTNINGRESA

1 Vad försäkringen gäller för

1.1 MERKOSTNADER FÖR HEMRESA

Om försäkrad tvingas avbryta tjänsteresan tidigare än beräknat, på grund av att nära anhörig i Sverige blir allvarligt sjuk eller råkar ut för olycksfall och läkare bedömer tillståndet som livshotande, lämnas ersättning för

- nödvändiga och skäliga merkostnader för återresa med transportmedel i reguljär trafik till hemorten i Sverige
- rese- och/eller hotellkostnader som inte kan återbetalas från reseföretag, hotell eller liknande.

Även resa till annat land än Sverige kan - efter prövning - betalas, dock högst med vad motsvarande resa skulle kosta till Sverige.

1.2 NY UTRESA ELLER ERSÄTTNINGRESA

Om försäkrad tvingas avbryta tjänsteresan tidigare än beräknat på grund av sjukdom eller olycksfall och kan den försäkrade enligt läkares utlåtande inte utföra sitt arbete, lämnas ersättning för

- ersättarens resa (tur- och returbiljett) om arbetsgivaren av affärsmässiga skäl måste ersätta den försäkrade med annan person
- dels kostnaden för ny utresa, om hemtransport skett när den försäkrade ska återuppta sitt arbete efter tillfrisknande, dels för kostnaden för eventuell ersättarens hemresa
- ej återbetalningsbara, ej utnyttjade resekostnader i de fall någon ersättare inte sänts ut eller då den försäkrade inte ska återuppta sitt arbete på platsen, förutsatt att kostnaderna inte kan återbetalas från annat håll, flygbolag, researrangör, hotell eller liknande.

2 Försäkringsbelopp - högsta ersättning

Försäkringsgivarens ersättningsskyldighet är, om inte annat avtalats, begränsad till nedan angivna försäkringsbelopp.

Ersättning lämnas för nödvändiga och skäliga

- merkostnader för hemresa
- rese- och hotellkostnader intill högst SEK 25 000
- kostnader för ny utresa eller hemresa
- resekostnader intill högst SEK 15 000.

IX SJÄLVRISKS KYDD

1 Vad försäkringen gäller för

Vid skada som inträffar då den försäkrade varit på tjänsteresa lämnas ersättning för uppkommen självrisk enligt följande.

1.1 HEM - VILLAHEM

Ersättning lämnas för den självrisk som dragits av om den försäkrade får ersättning från sin hem- eller villaförsäkring vid skada i den försäkrades permanenta bostad i Norden som lämnats obebodd på grund av **tjänsteresa**.

1.2 BIL

Ersättning lämnas för den självrisk som dragits av om den försäkrade erhållit ersättning från sin bilförsäkring vid skada som drabbat bil som varit medförd på **tjänsteresa** eller, om den inte medförts på **tjänsteresa**, varit parkerad och inte i bruk vid skadetillfället.

1.3 HYRT FORDON

Ersättning lämnas även för självrisk vid skada på bil, båt, motorcykel, moped eller cykel som den försäkrade hyrt utomlands under **tjänsteresa**.

2 Undantag

Ersättning lämnas inte för

- självrisk vid skada på hem, villahem eller egen bil då skada på egendomen understiger självrisk i

- respektive försäkring
- självrisk vid skada som omfattas av bilens maskinskade- eller rättsskyddsförsäkring
- självrisk vid skada på bil vid resa som varar längre än 30 dagar.

Vid skada på bil lämnas inte heller ersättning för

- avbrott
- bonusförlust
- stillestånd
- hyrbil
- slitage.

3 Högsta ersättning

Högsta ersättning vid varje skadetillfälle är SEK 10 000.

X ANSVAR GÄLLANDE FÖR PRIVATPERSON

1 Vad försäkringen gäller för

Ansvarsskyddet gäller för den försäkrade som privatperson i egenskap av resenär utanför Norden.

2 Vad försäkringen gäller för

2.1 OMFATTNING

Försäkringen gäller när någon kräver att den försäkrade ska betala skadestånd för person- eller sakskada som inträffat under försäkringstiden.

2.1.1 SKADA PÅ FÖRHYRD LOKAL

Försäkringsgivaren betalar ersättning för skada på hotellrum eller annan hyrd bostad utanför hemorten samt inventarier däri, dock endast i den mån skadan inte kan ersättas genom annan försäkring.

2.1.1.1 UNDANTAG

Skada på grund av slitage eller vanvård ersätts inte.

2.2 ÅTAGANDE

Om försäkrad krävs på ersättning för en skada som kan omfattas av försäkringen åtar sig Försäkringsgivaren gentemot den försäkrade att

- utreda om skadeståndsskyldighet föreligger
- förhandla med den som kräver skadestånd
- föra den försäkrades talan vid rättegång eller skiljeförfarande och därvid betala de rättegångs- eller skiljedomskostnader som uppkommer för den försäkrade eller som denne åläggs att betala och som inte kan utfås av motpart eller annan
- betala det skadestånd den försäkrade är skyldig utge.

3 Undantag

3.1 OMHÄNDERTAGEN EGENDOM

Försäkringen gäller inte för skada på egendom som den försäkrade eller någon annan av dem som försäkringen gäller för hyrt, lånat, bearbetat, reparerat eller på annat sätt tagit mer än helt tillfällig befattning med (beträffande hyrd bostad, se 2.1.1).

3.2 FASTIGHETSÄGARE MED MERA

Försäkringen gäller inte för skada som den försäkrade kan göras ansvarig för som ägare av fastighet, lägenhet eller som innehavare av tomträtt.

3.3 TRAFIKANSVAR

Försäkringen gäller inte för skada som

- omfattas av Trafikskadelagen eller motsvarande utländsk lagstiftning
- inträffar till följd av trafik med motorfordon när det används inom Inhägnat område.

Anmärkning
Undantaget avser inte eldriven rullstol.

3.4 FARTYG OCH ANSVAR PÅ SJÖN

Försäkringen gäller inte för sakskada till följd av kollision orsakad genom fartyg eller båt eller av dessa bogserade föremål.

3.5 FLYG- OCH FLYGPLATSANSVAR

Försäkringen gäller inte för skada genom

- luftfartyg eller produkter ingående i luftfartyg
- markutrustning avsedd att användas i samband med luftfart.

Försäkringen gäller inte heller för det ansvar som kan åläggas den försäkrade i egenskap av flygplatsansvarig eller i samband med flygledning.

3.6 BROTTSLIG HANDLING

Försäkringen gäller inte för skada som uppstått i samband med att den försäkrade eller annan för vilken försäkringen gäller, utför uppsåtlig gärning som enligt svensk lag kan leda till fängelse.

4 Försäkringsbelopp - högsta ersättning

Försäkringsgivarens ersättningskyldighet vid varje skadetillfälle är vid personskada respektive egendomsskada SEK 5 000 000. Detta belopp gäller även om flera som omfattas av försäkringsavtalet är skadeståndsskyldiga. Detta gäller också om flera skador uppkommit av samma orsak och vid samma tillfälle. Om person med hemvist i Sverige är skadeståndsskyldig ska skälig ersättning för personskada bestämmas enligt svensk rätt.

5 Skadereglering

5.1 VID SKADESTÅNDSKRAV

Om den försäkrade krävs på skadestånd och utan Försäkringsgivarens tillåtelse medger skadeståndsskyldighet, godkänner ersättningskrav eller utbetalar ersättning är Försäkringsgivaren fritt från ansvar. Bli det rättegång ska den försäkrade genast underrätta Försäkringsgivaren och följa lämnade anvisningar. Om den försäkrade inte iakttar dessa skyldigheter kan en dom om ersättningskyldighet inte åberopas mot Försäkringsgivaren.

XI RÄTTSSKYDD GÄLLANDE FÖR PRIVATPERSON

1 Vem försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för försäkrad privatperson i egenskap av resenär utanför Norden.

2 Vad försäkringen gäller för

Försäkringsgivaren betalar i följande fall (punkt 2.1-2.3) nödvändiga och skäliga ombuds- och rättegångskostnader som den försäkrade inte kan få betalda av motparten samt skäliga utredningskostnader beställda av ombudet.

2.1 I TVIST UTAN RÄTTEGÅNG

Den försäkrades egna ombudskostnader i tvist som kan prövas som tvistemål (t-mål) av tingsrätt, fastighetsdomstol, statens VA-nämnd, miljödomstol i Sverige eller motsvarande domstolar i övriga nordiska länder. Såvitt gällande miljödomstol avses endast tvist om skadestånd enligt 32 kap miljöbalken. Försäkringen gäller således inte för tvist som endast kan handläggas av administrativa myndigheter, förvaltningsdomstolar eller andra specialdomstolar än vad som anges ovan.

Anmärkning

Försäkringen gäller inte för brottmål och inte heller för tvist som endast kan prövas av administrativa myndigheter eller specialdomstolar.

2.2 I TVIST MED RÄTTEGÅNG

Rättegångskostnader i tvist enligt 2.1 - både den försäkrades egna och sådana som han efter domstolsprövning förpliktas att utge - som uppstått vid angivna domstolar eller överdomstolar till dessa.

I sådana mål gäller försäkringen även för resning, dock endast om resning beviljats. Med rättegångskostnad avses även kostnad för medlare, förordnad enligt 42 kap rättegångsbalken. Rättegångskostnader som den försäkrade vid förlikning under rättegång åtagit sig att betala till motpart under förutsättning att det är uppenbart att domstolen skulle ha ålagt den försäkrade att betala rättegångskostnader med högre belopp om tvisten hade prövats.

2.3 I TVIST MED SKILJEFÖRFARANDE

Försäkringen gäller för kostnader för skiljeförfarande, om tvisten utan förfarande kunde ha prövats av i 2.1 första stycket nämnda domstolar. Ersättning lämnas för kostnader för skiljeförfarande - både den försäkrades egna och sådana som han förpliktigas utge - med undantag för ersättning till skiljemännen.

3 Undantag

3.1 SMÅMÅL

Försäkringen gäller inte för tvist där värdet av vad som yrkas inte överstiger 0,5 prisbasbelopp och därmed ska handläggas enligt reglerna 1 kap 3 d § rättegångsbalken (så kallade småmål). Dessa undantag tillämpas inte vid tvist på grund av försäkringsavtalet.

3.2 ÖVERLÅTET ANSPRÅK

Försäkringen gäller inte för tvist som avser fordran eller annat anspråk som överlåtits på försäkrad, eller som gäller borgensåtagande om det inte är uppenbart att överlåtelsen skett innan tvisten uppkom.

3.3 FORDON

Försäkringen gäller inte för tvist som gäller försäkrad i egenskap av ägare, brukare eller förare av motor drivet fordon, husvagn eller annat släpfordon, luftfartyg, skepp, ång-, motor- eller segelbåt. Försäkringen gäller dock vid tillfälligt lån eller förhyrning av motorfordon, husvagn, släpfordon eller fritidsbåt.

3.4 FÖRSÄKRING

Försäkringen gäller inte för tvist som avser skadestånd mot den försäkrade om trafik- eller ansvarsförsäkring täcker eller skulle kunna täcka sådant skadeståndsansvar. Detta gäller oavsett om sådan försäkring är gällande eller inte.

3.5 OBEFOGAT INTRESSE

Försäkringen gäller inte för tvist där den försäkrade inte har befogat intresse av att få sin sak prövad.

3.6 BROTT

Försäkringen gäller inte för tvist som gäller skadestånd eller annat anspråk riktat mot försäkrad på grund av gärning som föranlett misstanke om eller åtal för brott som kräver uppsåt för straffbarhet.

3.7 FÖRVÄRVSVERKSAMHET

Försäkringen gäller inte för tvist, mål eller ärende som har samband med förvärvsverksamhet.

3.8 EKONOMISKA ÅTGÄRDER

Försäkringen gäller inte för tvist, mål eller ärende som gäller ekonomiska åtgärder som för en resenär är av ovanlig art eller omfattning.

3.9 EGET ARBETE MED MERA

Försäkringen gäller inte för kostnader som avser

- eget arbete, förlorad inkomst, resor och uppehälle
- utredning om innehållet i utomnordisk rätt
- ombuds resor utom Norden
- verkställighet av dom, beslut eller avtal.

3.10 VISSA MERKOSTNADER

Försäkringen gäller inte för merkostnader som kan uppstå genom att den försäkrade

- anlitar flera ombud eller byter ombud
- anlitar annat ombud än vad som är lämpligt med hänsyn till bostadsorten eller ärendets natur
- gjort sig skyldig till försumlig processföring eller på annat sätt förfarit försumligt
- underlåtit att i eller utom rättegång tillvarata möjligheten att utfå ersättning av staten eller av motpart
- krävs på högre ersättning för ombuds- och utredningskostnader än vad som utdömts vid domstolsprövning.

3.11 STATLIG RÄTTSHJÄLP

Försäkringen gäller inte för kostnad som skulle ha betalats av allmänna medel om den försäkrade ansökt om allmän rättshjälp.

4 Försäkringsbelopp - högsta ersättning

Försäkringsgivarens ersättningsskyldighet är vid varje tvist begränsad till SEK 150 000.

En skada föreligger om den försäkrade och annan försäkrad står på samma sida i en tvist. Även om den försäkrade har flera tvister ska de räknas som en skada om yrkande stöder sig på väsentligen samma grund. Kan den försäkrade i en och samma skada få ersättning från flera försäkringar i ett eller flera bolag begränsas ersättningen så att den tillsammans med ersättningen från övriga försäkringar uppgår till högst SEK 150 000.

5 Självrisk

Självrisken är vid varje skada 20 % av skadekostnaden, dock lägst SEK 1 500.

6 Skadeersättningsregler

Ersättning betalas till den försäkrades ombud för försäkrades egna ersättningsbara kostnader enligt punkt 2 när ärendet slutredovisats, i den mån försäkringsbeloppet inte tagits i anspråk av motpart genom verkställighet av dom eller liknande förfarande. Om försäkrad blir, eller riskerad att bli, ersättningsskyldig för flera, har bolaget rätt att fördela resterande del av försäkringsersättningen. Ersättning à conto förutsätter särskild prövning. Försäkringsgivaren åtar sig à contoutbetalning högst en gång var 3:e månad.

7 Åtgärder vid tvist

7.1 OMBUD

Ombud ska anlitas innan tvist anhängiggörs i domstol. Ombud ska vara lämpligt med hänsyn till de krav som svensk lag ställer på ett ombud. Ombudet, Försäkringsgivaren och den försäkrade har rätt att begära prövning i Rättsskyddsnämnden av ombudets lämplighet. Nämndens beslut är endast rådgivande. Ombudet har rätt att begära prövning i Försäkringsbolagens skiljenämnd för rättsskyddsfrågor av skäligheten av ombudets arvode och övriga kostnader. Ombudet ska förbinda sig att godta utfallet av en sådan prövning. Ombud, som är ledamot av Sveriges Advokatsamfund (advokat) eller biträdande jurist anställd hos sådan ledamot, samt Försäkringsgivaren har rätt att begära prövning i Ombudskostnadsnämnden av skäligheten av ombudets arvode och övriga kostnader. Ombudet ska förbinda sig att godta utfallet av sådan prövning.

XII MERKOSTNADER FÖR BOENDE OCH RESA VID EVAKUERING

1 Vad försäkringen gäller för

Blir det område den försäkrade vistas i klassat som krigsområde/högriskområde enligt Utrikesdepartementet eller Svenska Smittskyddsinstitutet, lämnas ersättning även för nödvändiga och skäliga merkostnader för återresa till hemlandet eller, efter godkännande av försäkringsgivaren, utresa från det drabbade området inklusive boendekostnader till annat område som bedöms säkert för den försäkrade att vistas i.

Merkostnader för hemresa alternativt utresa kan även lämnas, efter godkännande av försäkringsgivaren, om Riskområdet inom 50 km från den försäkrades vistelseort drabbas av krig, krigsliknande händelse, revolution, uppror, upplopp, terror och liknande råder eller som drabbats av naturkatastrof, jordskalv eller jordskred - allt beroende på utbredning eller intensitet.

2 Begränsningar

Merkostnader för hemresa alternativt utresa ersätts endast om den försäkrade lämnar området vid första möjliga tillfälle, dock senast inom 14 dagar, räknat från det datum området klassats som krigsområde/högriskområde eller drabbats av ovan uppräknad händelse.

Merkostnader för hemresa för deltagare i sådan sällskapsresa som omfattas av Resegarantilagen omfattas inte av försäkringen.

3 Undantag

Ersättning lämnas inte för kostnader som kan ersättas från annat håll enligt lag, annan författning, konvention, försäkring eller skadestånd.

4 Högsta ersättning

Högsta ersättning utgör 50 000 SEK per försäkrad.

XIII MERKOSTNADER FÖR FÖRLÄNGD VISTELSE

1 Vad försäkringen gäller för

Om den försäkrade tvingas förlänga sin tjänsteresa på grund av att det inte är möjligt att resa hem som planerat på grund av karantän, naturkatastrof eller liknande händelse lämnas ersättning, efter godkännande av försäkringsgivaren, för merkostnader för boende och resa.

2 Undantag

Ersättning lämnas inte för kostnader som kan ersättas från annat håll enligt lag, annan författning, konvention, försäkring eller skadestånd.

3 Högsta ersättning

Högsta ersättning utgör 50 000 SEK per försäkrad.

XIV AVBESTÄLLNINGSFÖRSÄKRING

1 Vad försäkringen gäller för

Ersättning lämnas för de avbeställningskostnader som försäkringstagaren drabbas av om en köpt biljett (för resa eller arrangemang) avbokas på grund av att skada enligt punkt 1.1 nedan inträffar innan avresa från den försäkrades hemort.

Försäkringen gäller vid avbeställning av ej ombokningsbara biljetter som bokas för den försäkrade, för försäkringstagarens räkning, hos resebyrå eller annan leverantör av resor eller arrangemang.

1.1 OLYCKSFALL MED MERA

Ersättning lämnas för de avbeställningskostnader som uppkommer vid avbeställning till följd av

- olycksfall, sjukdom eller dödsfall som drabbar den försäkrade eller nära anhörig till den försäkrade.

Anmärkning

För att ersättning ska kunna lämnas måste orsaken till avbeställningen vara oväntad för den försäkrade och av sådan art att den försäkrade inte rimligen kan delta i resan.

- en plötslig och oförutsedd naturhändelse av stor omfattning, som av lokal myndighet betraktas som en katastrofsituation, på eller i närheten av det resmål, dit den försäkrade haft för avsikt att resa.

2 Undantag

Ersättning lämnas inte för de avbeställningskostnader som återbetalas av transportföretaget, arrangören eller resebyrån enligt gällande avbeställningsbestämmelser.

3 Högsta ersättning

Högsta ersättning vid skada enligt punkt 1 är SEK 20 000, dock högst SEK 100 000 för samtliga resenärer vid samma skadetillfälle.

4 Självrisk

Självrisk är 20 % av skadebeloppet, dock lägst SEK 500, vid varje skadetillfälle.

Definitioner

EKONOMISK INVALIDITET

Med ekonomisk invaliditet avses en för framtiden bestående nedsättning med minst 50 % av den skadades arbetsförmåga på grund av olycksfallet. Arbetsförmågan anses bestående nedsatt när samtliga möjligheter till arbete i annat yrke prövats och Försäkringskassan beviljat förtidspension enligt lagen om allmän försäkring.

INVALIDITET

Med invaliditet menas att olycksfallsskadan medfört bestående nedsättning av kroppsfunction (medicinsk invaliditet) eller att arbetsförmågan för framtiden minskats med minst 50 % till följd av skadan (ekonomisk invaliditet). Bedömning av invaliditetsgraden sker enligt reglerna för medicinsk och ekonomisk invaliditet (se kapitel II punkt 4.1 och 4.2).

Vid olycksfallsskada som medför ekonomisk invaliditet utbetalas istället ersättning beräknad efter den medicinska invaliditetsgraden om detta leder till högre ersättning. Ersättning kan aldrig lämnas för både medicinsk och ekonomisk invaliditet.

KRIGS- OCH KRISOMRÅDE

Med krigs- och krisområde menas område som drabbats av krig, krigsliknande händelser, inbördeskrig, revolution eller uppror och till vilka Utrikesdepartementet avråder från att resa.

MEDICINSK INVALIDITET

Medicinsk invaliditet är den fysiska eller psykiska funktionsnedsättning som fastställts oberoende av den försäkrades yrke och arbetsförhållande eller fritidsintressen. Funktionsnedsättningen ska objektivt kunna fastställas. Som medicinsk invaliditet räknas även bestående värk, förlust av sinnesorgan eller inre organ.

NÄRA ANHÖRIG

Med nära anhörig avses här make, maka, sambo, registrerad partner, barn, styvbarn, barnbarn, syskon, föräldrar, far-, mor- och svärföräldrar, svåger, svägerska eller annan person som är skriven på samma adress som den försäkrade.

OLJA

Med olja förstås enligt detta villkor, utöver vad som enligt tekniskt språkbruk därmed avses, även brandfarlig vätska enligt förordning (1988:1145) om brandfarliga och explosiva varor.

OLYCKSFALL - OLYCKSFALLSSKADA

Med olycksfall och olycksfallsskada avses kroppsskada som drabbar den försäkrade ofrivilligt genom plötslig yttre händelse, ett utifrån kommande våld mot kroppen. Med olycksfallsskada jämställs kroppsskada som uppkommit genom förfrysning, värmeslag eller solsting. Den dag sådan skada visade sig anses då vara tidpunkten för olycksfallsskadan.

RESEHANDLINGAR

Med resehandlingar avses

- resecheckar, bensin- och restaurangkuponger, biljetter, pass, lift- och greenfeekort.

TJÄNSTERESA

Med tjänsteresa avses även resa inom den anställdes stationeringsort. Resan ska vara beordrad och/eller bekostad av arbetsgivaren. Resa mellan den försäkrades bostad och arbetsplats räknas inte som tjänsteresa.

VÄNTEERSÄTTNING

Med vänteersättning avses den ersättning som utbetalas årligen fram till den tidpunkt då den definitiva invaliditetsgraden har fastställts.